

Lääne-Harju valla tervise- ja heaoluprofiil

2024

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis	5
1.1 Demograafiline olukord	5
1.1.1 Rahvaarv	5
1.1.2 Rahvastiku soo- ja vanusjaotus	6
1.1.3 Laste arv ja osakaal rahvastikust	6
1.1.4 Demograafiline töötururindeks	8
1.1.5 Sündimus	9
1.1.6 Suremus	10
1.1.7 Loomulik iive	11
1.1.8 Ülalpeetavate määr	12
1.1.9 Ränne	12
1.1.10 Haridustase	13
1.1 Demograafiline olukord. Kokkuvõte	14
1.2 Rahvastiku tervise seisund	16
1.2.1 Suremus vereringeelundite haigustesse	16
1.2.2 Suremus pahaloomulistes kasvajatesse	17
1.2.3 Suremus välispõhjustesse	18
1.2.4 Maakonna elanike alkoholist põhjustatud suremus	19
1.2.5 Maakonna elanike varajane suremus	20
1.2.6 Maakonna elanike oodatav eluiga	21
1.2.7 Maakonna elanike tervena elatud aastad	22
1.2.8 Maakonna elanike hinnang oma tervisele	23
1.2 Rahvastiku tervise seisund. Kokkuvõte	23
1.3 Haavatavad sihtrühmad	25
1.3.1 Registreeritud töötus	25
1.3.2 Vähenenud töövõimega inimesed	26
1.3.3 Puudega inimesed	27
1.3.4 Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed	29
1.3.5 15-26 aastaste hõiveseisund	31
1.3 Haavatavad sihtrühmad. Kokkuvõte	32
2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused	34
2.1 Turvaline elukeskkond	34
2.1.1 Väärteod KOV'is	34
2.1.2 Varavastased süüteod	34
2.1.3 Süütegude ennetamine ja kahjude vähendamine	35
2.1.4 Pervägivalla/lähisuhtevägivalla käigus toime pandud kuriteojuhtumid	36
2.1.5 Pervägivalla/lähisuhtevägivalla ennetamine	36
2.1.6 Inimkannatanutega liiklusõnnetused	37
2.1.7 Tabatud joobes sõidukijuhid	37
2.1.8 Liiklusohutuse alane ennetustöö (lasteasutuste näitel)	37
2.1.9 Tulekahjud	38
2.1.10 Tuleohutuse alane ennetustöö	39
2.1.11 Uppunud ja veeohutusala ennetustöö	40
2.1.12 Suplusvee kvaliteet	41
2.1.13 Nõuetele vastava joogiveega varustatus	41
2.1 Turvaline elukeskkond. Kokkuvõte	42
2.2 Elukeskkond ja planeeringud	44
2.2.1 Alkoholi ja tubakatarvitamist mõjutavad tegurid	44
2.2.2 Toitumist ja liikuvat eluviisi mõjutavad tegurid	45
2.2.3 Ühistranspordi korraldus	47
2.2.4 Koolitranspordi korraldus	48
2.2.5 Avaliku ruumi ligipääsetavus ja heakord	48
2.2 Elukeskkond ja planeeringud. Kokkuvõte	49
2.3 Osalusvõimalused	51
2.3.1 Aktiivne kogukond ja kaasamine	51
2.3.2 Kohalik kultuurielu	52
2.3.3 Noorsootöö ja huvihariduse kättesaadavus KOV-is	53

2.3.4 Võimalused noorsootöös osalemiseks ning osalus- ja kuuluvuskogemuse saamiseks	53
2.3 Osalusvõimalused. Kokkuvõte	55
3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet	56
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused	56
3.1.1 Nõustamisteenuste kättesaadavus	56
Peamised arengukohad ja täiendavad vajadused	60
3.1.2 Esmatasandi tervishoiuteenuse kättesaadavus	61
3.1.3 Eriarstiabi kättesaadavus	62
3.1.4 Koolilaste tervise ülevaatused	63
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused. Kokkuvõte	64
3.2 Haridusega seotud teenused	66
3.2.1 Hariduslikud tugiteenused	66
3.2.2 Laste arv alus- ja põhihariduses	71
3.2.3 Laste arv üldkeskhariduses ja kutsehariduses	72
3.2.4 Alushariduse ja lastehoiu kättesaadavus	73
3.2.5 Haridusteel püsimine	74
3.2.6 Koolikohustust mittetäitvate lastega tegelemine	74
3.2.7 Keskkhariduse ja kutsehariduse omandamise toetamine	75
3.2.8 Koolivägivalla ja koolikiusamise ennetamine	76
3.2.10 Lapsed hariduslike erivajadustega õpilaste koolides	79
3.2 Haridusega seotud teenused. Kokkuvõte	79
4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine	81
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused	81
4.1.1 KOV osutatavad sotsiaalteenused	81
4.1.2 Toimetulekutoetuse saajad	89
4.1.3 KOV eelarvest makstavad sotsiaaltoetused	90
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused. Kokkuvõte	93
4.2 Laste ja perede toetamine	95
4.2.1 Vanemluse toetamine	95
4.2.2 Teenused lastele ja peredele	97
4.2.3 Abivajava/ hädaohus oleva lapse toetamine	101
4.2.4 Lastega leibkondade elamistingimused	102
4.2.5 Toidupuuduses olevad lapsed	103
4.2 Laste ja perede toetamine. Kokkuvõte	104
5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid	105
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine	105
5.1.1 Füüsilise isiku tulumaksu laekumine KOV eelarvesse	105
5.1.2 Kohaliku omavalitsuse eelarvetulud	106
5.1.3 Sotsiaalse kaitse kulud KOV eelarves	106
5.1.4 Ettevõtetus KOV-is	107
5.1.5 Hindamistegevused KOV-is	108
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine. Kokkuvõte	109
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks	112
5.2.1 Rahvatervise tegevuste korraldus kohalikus omavalitsuses	112
5.2.2 KOV'i juhitud võrgustikud ennetuse, tervise ja heaolu edendamiseks	113
5.2.3 Juhtumitöö võrgustikud	114
5.2.4 Spetsialistid heaolu edendamiseks ja nende kvalifikatsioon	115
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks. Kokkuvõte	119
Koondhinnang olukorrale	121
1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte	121
2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte	123
3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte	126
4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte	128
5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte	130
Kasutatud allikad	133

Sissejuhatus

Heaoluprofil on strateegilise planeerimise alusdokument, milles on kirjeldatud ja analüüsitud kindla territooriumi elanike tervise ja heaolu seisundit ning neid mõjutavaid tegureid. Heaoluprofiili koostamine on omavalitsuse elanike tervise ja seda mõjutavate tegurite kaardistamine. Samuti saab terviseprofili abil määratleda paikkonna peamised probleemid, sekkumist nõudvad valdkonnad ja vajalikud tegevused. Terviseprofili koostamise eesmärgiks on juhtida tähelepanu omavalitsuses tehtavate otsuste tervisemõjudele ja tagada tervise arendamise temaatika integreerimine omavalitsuse arengukavasse, samuti anda terviseküsimustele vallas laiem kõlapind ning luua üldisemad eeldused valla elanike tervise ja heaolu näitajate parendamiseks. Profili koondatud materjal aitab selgemini mõista nii tervisemõjurite olemust kui ka seoseid erinevates valdkondades tehtavate otsuste ja planeeritavate tegevuste ning tervisemõjurite vahel. Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) defineerib tervist kui täielikku füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu seisundit, mitte kui vaid haiguste puudumist. Tervena elatud elu on nii üksikisikule kui ka ühiskonnale tervikuna suureks väärtuseks – see on üks põhitõdesid, mida on vananeva ja väheneva rahvastiku kontekstis üha enam teadvustama hakatud. Igal Eesti inimesel peab olema võimalus elada tervist toetavas keskkonnas ja teha tervislikke valikuid, et tagada võimalikult pikk tervisepiiranguteta elu. Lääne-Harju valla tervise- ja heaoluprofil on koostatud Tervise Arengu Instituudi rahvaterviseprogrammi raames. Profilis antakse ülevaade valla elanike tervise- ja heaolunäitajatest ning seda mõjutavatest teguritest viies teemavaldkonnas. Erinevate teemavaldkondade kokkuvõtteks on välja toodud nii valla tugevused elanike tervise ja heaolu perspektiivist, kui ka valla elu edasisel planeerimisel suuremat tähelepanu vajavad näitajad (sh parendusvajadused). Üks profili koostamise läbivatest meetodikatest on viimase 5 aasta (2019 - 2023) näitajate ja trendide tõlgendamine. Tervise- ja heaoluprofiili tegevuskava on koostatud aastateks 2025 - 2029. Vajaliku info kogumisel kasutati peamiste andmebaasidena Eesti Statistikaameti andmebaasi, Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaasi. Päringuid esitati nii Tervisekassasse, Politsei- ja Piirivalveametisse, Sotsiaalkindlustusametisse, Tööinspektsiooni, Maksu- ja Tolliametisse kui ka Eesti Töötukassasse.

Koostajad

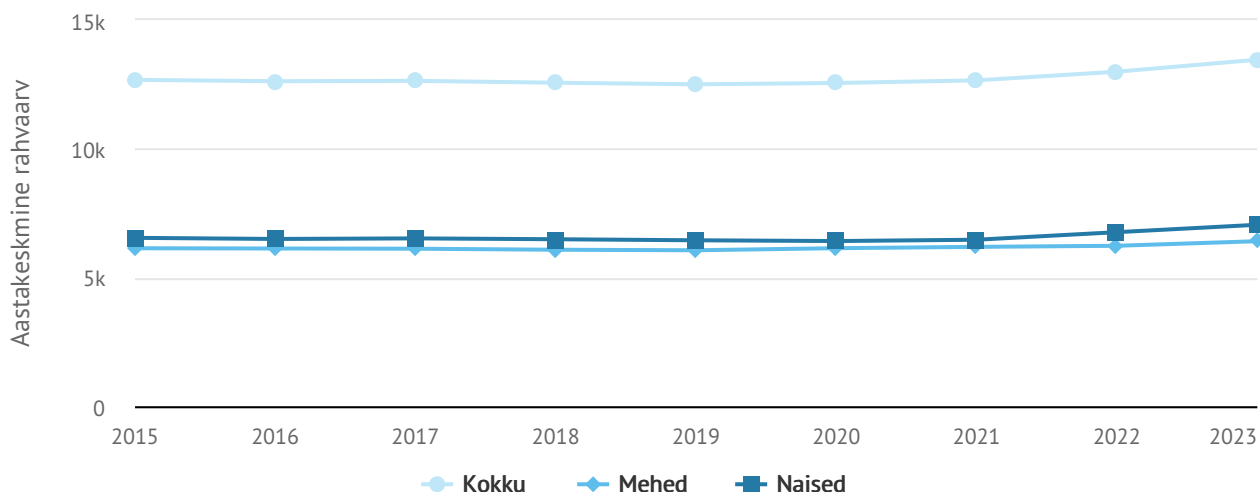
Lääne-Harju valla tervise- ja heaoluprofiili koostasid haridus-, kultuuri- ja noorsootöö osakonna nõunikud Merle Kodu, Liivi Siim ja Egle Kaur, sotsiaalosakonna juhataja Anneli Sert ja sotsiaalosakonna juhataja kt Triin Vanem, keskkonna- ja ehitusosakonna juhataja Kerli Lambing, asjaajamistalituse juht Mari-Ly Häitson, arendusnõunik Käti Teär-Riisaar, Tallinna Tervishoiukõrgkooli III kursuse üliõpilased kursusetöö raames ja neid juhendavad õppejõud, Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalkindlustusamet, Päästeamet, Tervisekassa, Tervise Arengu Instituut, Harjumaa Omavalitsuste Liit ning konsultandina Jaan Aps.

Suur tänu kõigile panustajatele!

1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis

1.1 Demograafiline olukord

1.1.1 Rahvaarv

Joonis 1.1.1.a Aastakeskmine rahvaarv

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#)

Analüüs

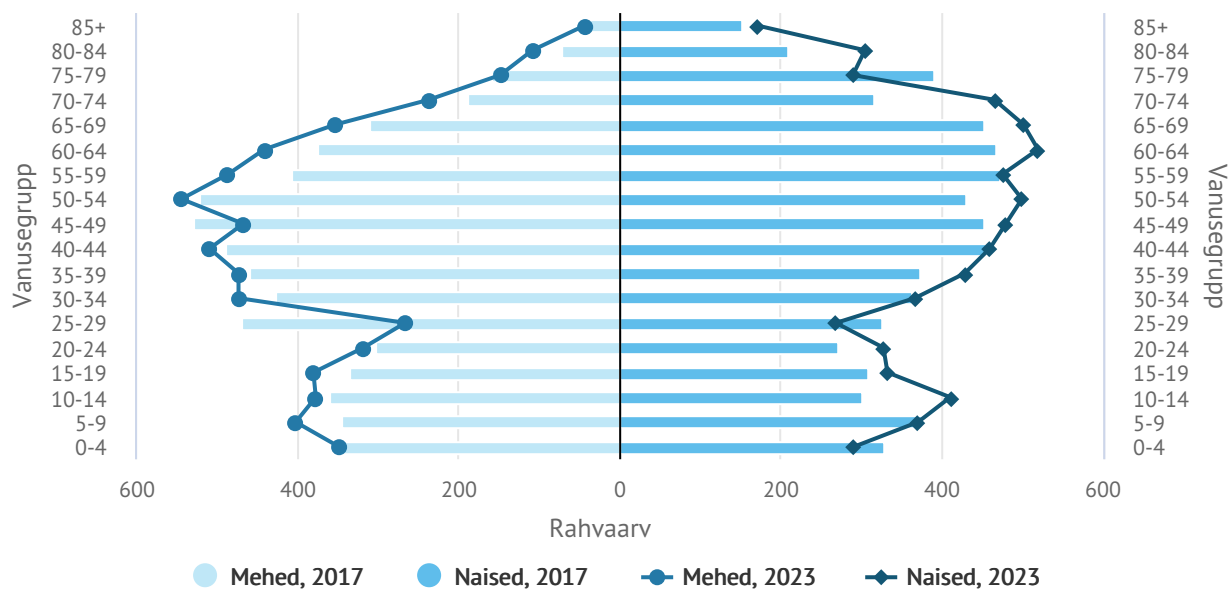
Elanike arv on alates 2020. aastast olnud kasvutrendis. 1. jaanuaril 2020 oli elanike arv 12 558 inimest ja 1. jaanuaril 2023 13 462 inimest, seega 2020-2023 kasvas elanike arv 904 inimese võrra, mis teeb kasvuks 7,2%. 2023. aasta 1. jaanuari seisuga elas Lääne-Harju vallas 7050 naist ja 6412 meest.

Tööealise elanikkonna osakaal on alates 2019. aastast olnud kasvutrendis. 2019. aastal oli tööealisi elanikke 8028 ja 2023. aastal 8516, seega 2019-2023 kasvas tööealise elanikkonna arv 488 võrra, mis teeb kasvuks 6,1%.

Vald asub Tallinna suhtelises läheduses ja on osaliselt tagamaaline. Ühistranspordi võimalused pealinnaga on soodsad, näiteks saavad Lääne-Harju Vallavalitsuse ja Elroni vahel sõlmitud lepingu kohaselt valla rahvastikuregistriregistri järgsed elanikud osaliselt sõidusoodustust läänesuuna sõidutsoonides. Samuti on piisavalt tihe graafik bussidel.

Pealinna mõtteline piir järjest laieneb, võib eeldada, et järgnevatel aastatel kolib valda inimesi juurde: endiste aiandusühistute territooriumitel ehitatakse suvilatest püsielamuid ja juurde kerkib ka uusarendusi. Laialdane ehitustegevus käib näiteks Laulasmaa, Tuulna, Keila-Joa ja Padise piirkondades.

1.1.2 Rahvastiku soo- ja vanusjaotus

Joonis 1.1.2.a Rahvastikupüramiid

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#)

Analüüs

Valla elanikkond vananeb nagu kogu Eestis. Kõige rahvarohkem vanusegrupp naiste seas on 60-64, meeste seas 50-54.

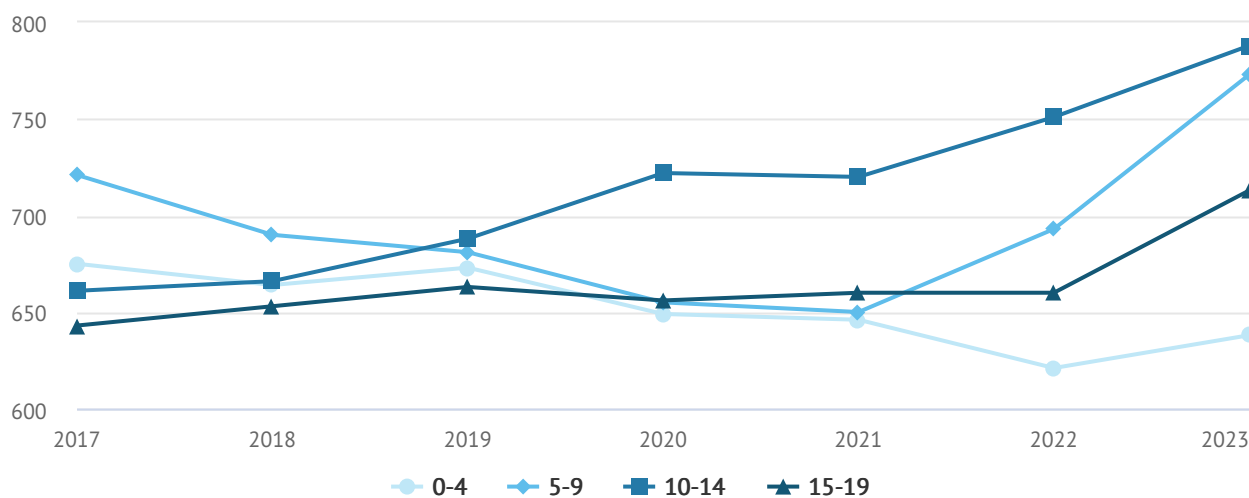
Samas on viimase kolme aasta jooksul kasvanud ka noorte arv:

2021. aastal oli 0-14aastaseid 2016 ja 15-29aastaseid 1674;

2022. aastal oli 0-14aastaseid 2065 ja 15-29aastaseid 1815;

2023. aastal oli 0-14aastaseid 2199 ja 15-29aastaseid 1893.

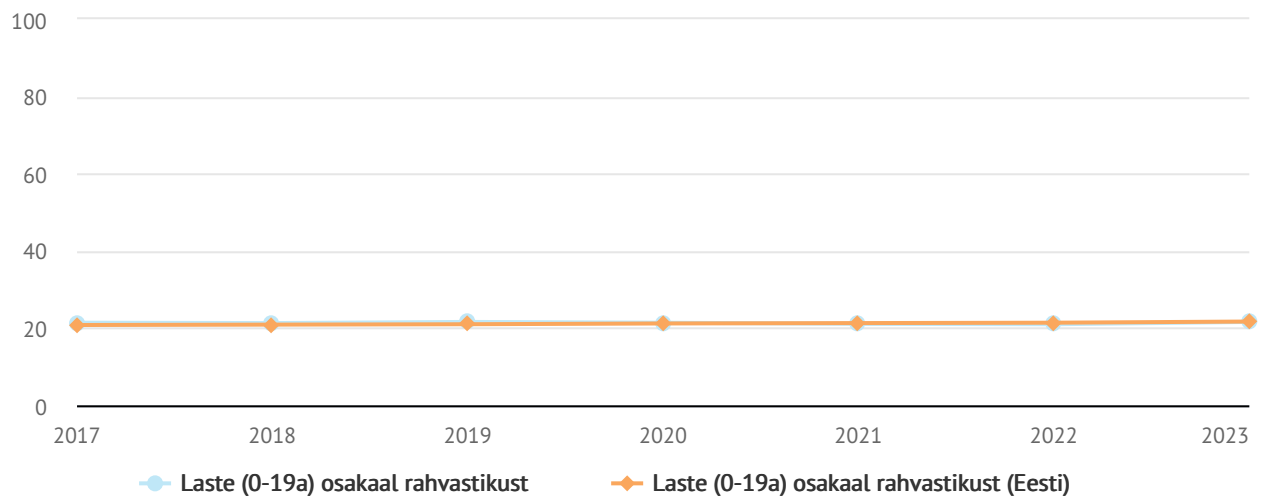
1.1.3 Laste arv ja osakaal rahvastikust

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0-4	675	664	673	649	646	621	638
5-9	721	690	681	655	650	693	773
10-14	661	666	688	722	720	751	788
15-19	643	653	663	656	660	660	713

Joonis 1.1.3.a Laste arv. Vanuserühmade 0-4, 5-9, 10-14 ja 15-19 ja aastate lõikes

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0240](#) (Vanuserühmad 0-6, 0-17 ning 7-26)

Joonis 1.1.3.b Laste osakaal (%) rahvastikust. Võrreldes Eesti keskmisega

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0240](#) (Vanuserühmad 0-6, 0-17 ning 7-26)

Analüüs

Laste arv vallas on aastatel 2017-2023 püsinud stabiilne. 2023. aastal toimus kõigi laste vanuserühmade hulgas kasv, sealhulgas vanuserühmas 0-4 aastat, mis oli alates 2019-2022 kerges langustrendis.

1. jaanuari 2023 seisuga elas Lääne-Harju vallas 0-4aastaseid 638; 5-9aastaseid 773; 10-14aastaseid 788 ja 15-19aastaseid 713.

2023 aastal toimus vallas suurem haridusvõrgu korrastamine. Alates 2017.a. ühendasutusena töötanud Laulasmaa Koolist eraldati Klooga ning Lehola õppekoht ja lasteaiad Leholas, Kloogal ja Karjakülas.

Laulasmaa Kool jätkab lasteaed - põhikoolina Laulasmaal ühes hoonete kompleksis.

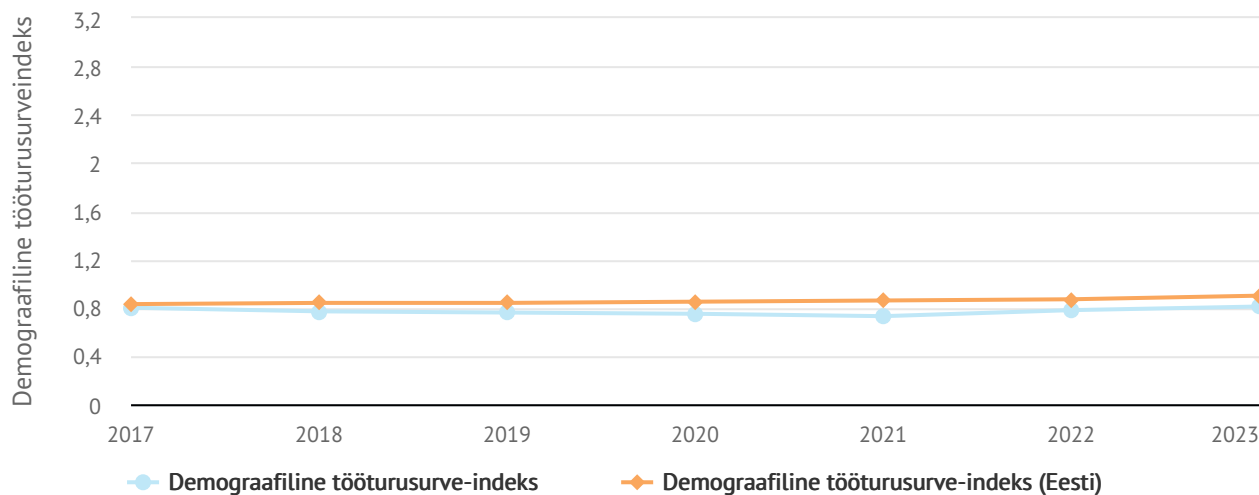
Laulasmaa Kooli lasteaiale lisati 4 moodulmaja, millega lahendati lasteaiakohtade puudus piirkonnas. 2021.a täiendati Laulasmaa Kooli juurdeehitusega, kus paikneb spordisaal, raamatukogu ja õppeklassid.

Klooga õppekohas alustas 2023.a. septembris 6-klassiline Lodijärve Kool kasvamist põhikooliks 2025/2026 õppeaastal.

Klooga, Lehola ja Karjaküla lasteaiad liideti 2023.a. septembrist kolme õppekohaga Lustipesa lasteaiaks.

Vallas on 2024.a. 1.jaanuari seisuga 1 gümnaasium, 4 põhikooli, 2 lasteaed-põhikooli ning 6 lasteaeda. Koolivõrgu korrastamine jätkub lähiaastatel Paldiski linnas.

1.1.4 Demograafiline tööturusurveindeks

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Demograafiline tööturusurveindeks	0,800	0,770	0,760	0,750	0,730	0,780	0,810
Demograafiline tööturusurveindeks (Eesti)	0,830	0,840	0,840	0,850	0,860	0,870	0,900

Joonis 1.1.4.a Demograafiline tööturusurveindeks. Tööturule sisenejate suhe tööturult väljujatesse

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV06U](#)

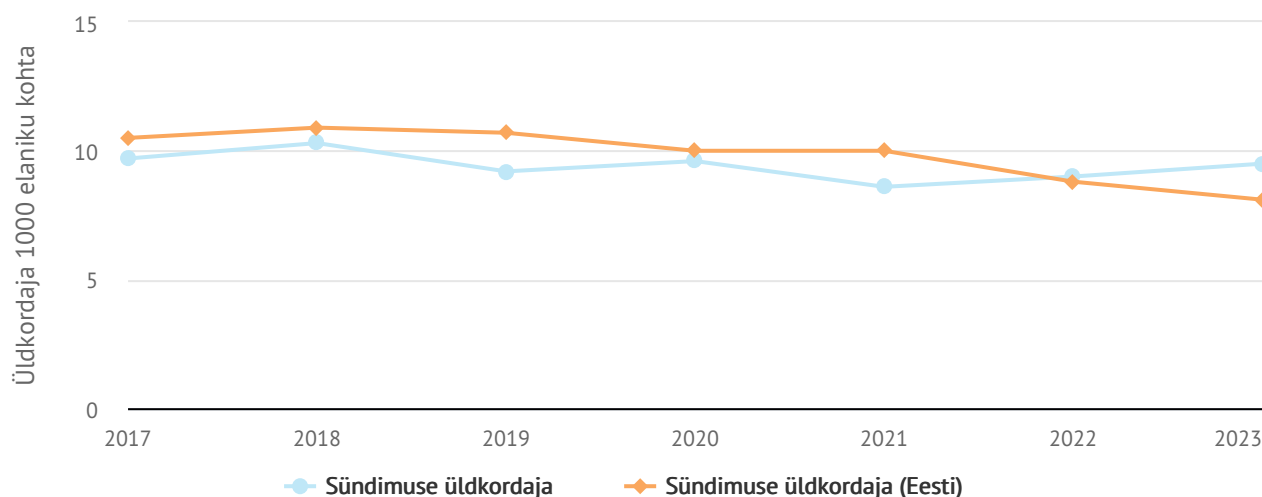
Analüüs

Valla demograafiline tööturusurveindeks on 1. jaanuari 2023 seisuga on 0,81 ehk alla ühe. Sellest järeldatuna siseneb järgmisel kümnendil tööturule vähem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb.

Samas alates aastast 2022 on tööturusurveindeks Lääne-Harju vallas olnud väikeses tõus, see tuleneb pealinna mõttelise piiri laienemisest, millega seoses on valda püstitatud uuseramuid ning kolinud noori peresid.

1.1.5 Sündimus

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sündimuse üldkordaja	9,7	10,3	9,2	9,6	8,6	9,0	9,5
Sündimuse üldkordaja (Eesti)	10,5	10,9	10,7	10,0	10,0	8,8	8,1

Joonis 1.1.5.a Sündimus. Sündimuse üldkordaja

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#)

Analüüs

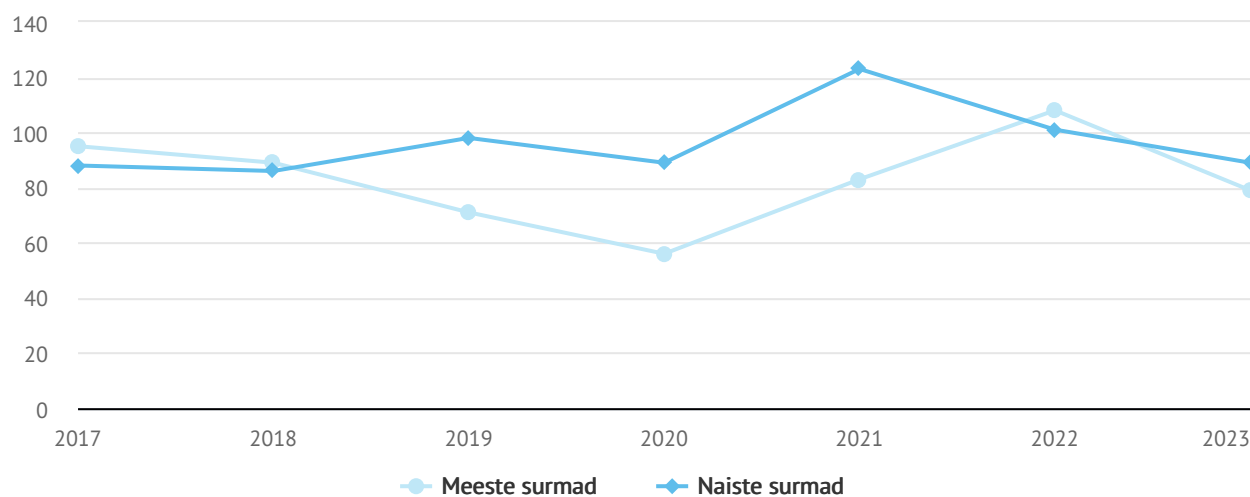
Sündide arv vallas 2021-2023. on olnud kerges tõusutrendis ja rahvastikupüramiidi alusel saab prognoosida trendi jätkumist, mis võib tuleneda noorperede kolimisest valda viimaste aastate jooksul.

Sündimuse üldkordaja (sündide arv 1000 elaniku kohta) oli 2023. aasta 1. jaanuari seisuga 9,5 ehk veidi üle Eesti keskmise (8,1). 2023. aasta 1. jaanuari seisuga sündis vallas kokku 126 last, kellest 61 olid poisid ja 65 tüdrukud.

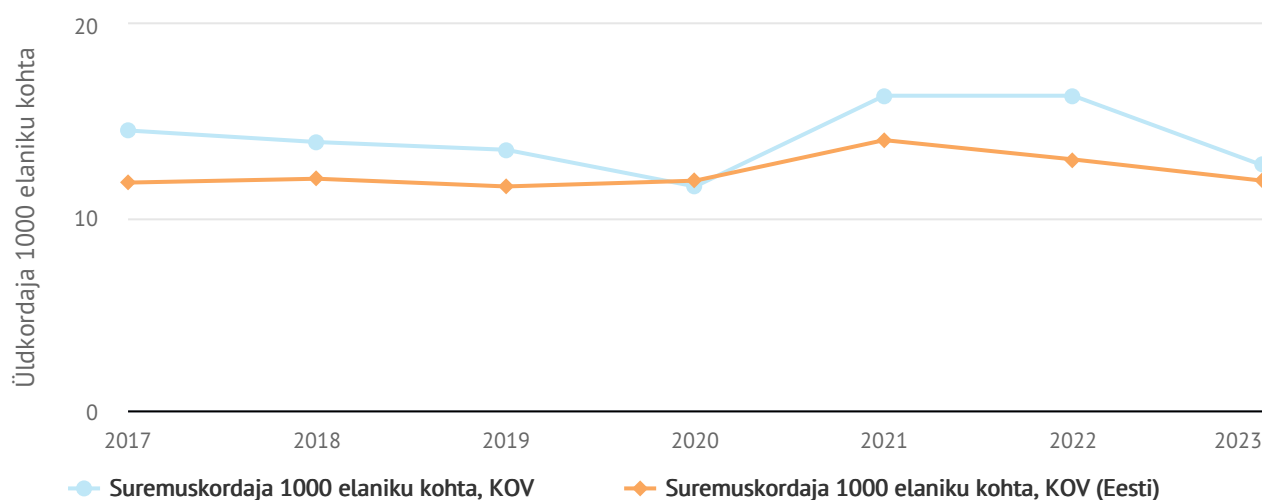
Eesti Meditsiinilise Sünniregistri andmetel on elussündide arv Harju maakonnas tõusnud viie aastaga 1,7% ehk 6877 elussünnini aastas. Aastatega on oluliselt tõusnud sünnitajate vanus. Kui 2015. aastal olid Harju maakonnas sünnitajad peamiselt vanuses 25–29, siis viis aastat hiljem on sünnitajate keskmine vanus juba 30–34 aastat.

Allikas: Harjumaa tervise- ja heaolu profiil 2020-2024: <https://www.terviseinfo.ee/et/tervise-edendamine/tervise-edendamine-paikkonnas/tervise-ja-heaoluprofiil/valminud-terviseprofiilid>

1.1.6 Suremus

Joonis 1.1.6.a Surmade arv

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Suremuskordaja 1000 elaniku kohta, KOV	14,5	13,9	13,5	11,6	16,3	16,3	12,7
Suremuskordaja 1000 elaniku kohta, KOV (Eesti)	11,8	12,0	11,6	11,9	14,0	13,0	11,9

Joonis 1.1.6.b Suremuse üldkordaja. 1000 elaniku kohta

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

Analüüs

Valla suremuse üldkordaja (surmade arv 1000 elaniku kohta) 2023.a. oli 12,7 ehk natuke kõrgem Eesti keskmisest (11,9). 2023.a. suri vallas 168 inimest, kellest 79 olid mehed ja 89 naised.

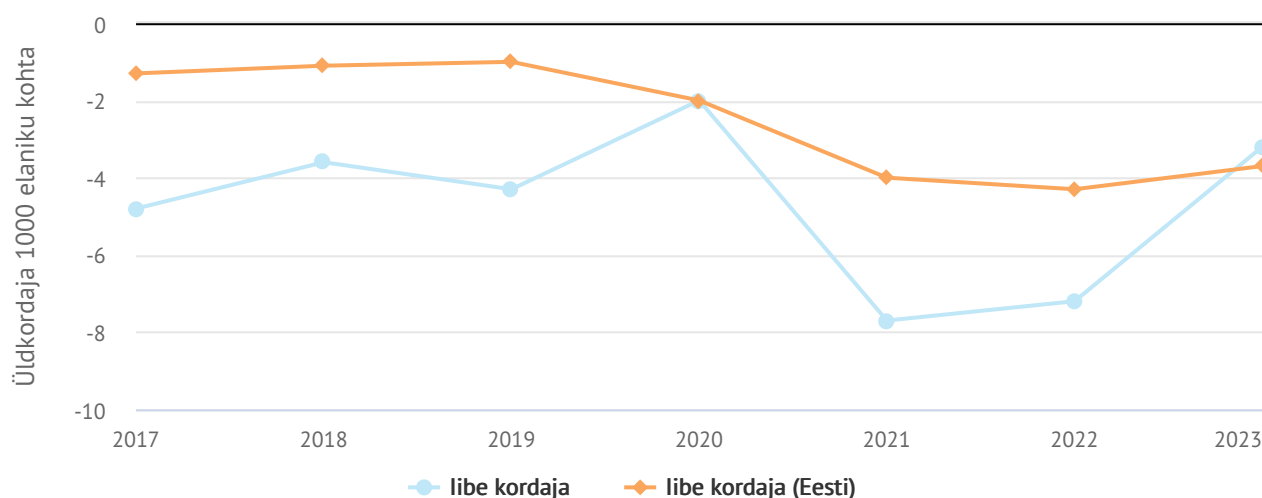
2021-2022 aastatel kasvas suremuse üldarv nii maakonnas kui ka kogu Eestis tulenevalt koroonaviiruse levikust. Jättes kõrvale antud aastad, on siiski näha, et suremuse üldarv on jätkuvalt väikeses kasvutrendis, mis omakorda tuleneb elanikkonna vananemisest riigis üldiselt.

1.1.7 Loomulik iive

Tabel 1.1.7.1 Loomulik iive

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
live	-61	-45	-54	-25	-97	-93	-42

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

Joonis 1.1.7.a Loomulik iive. Loomuliku iive üldkordaja

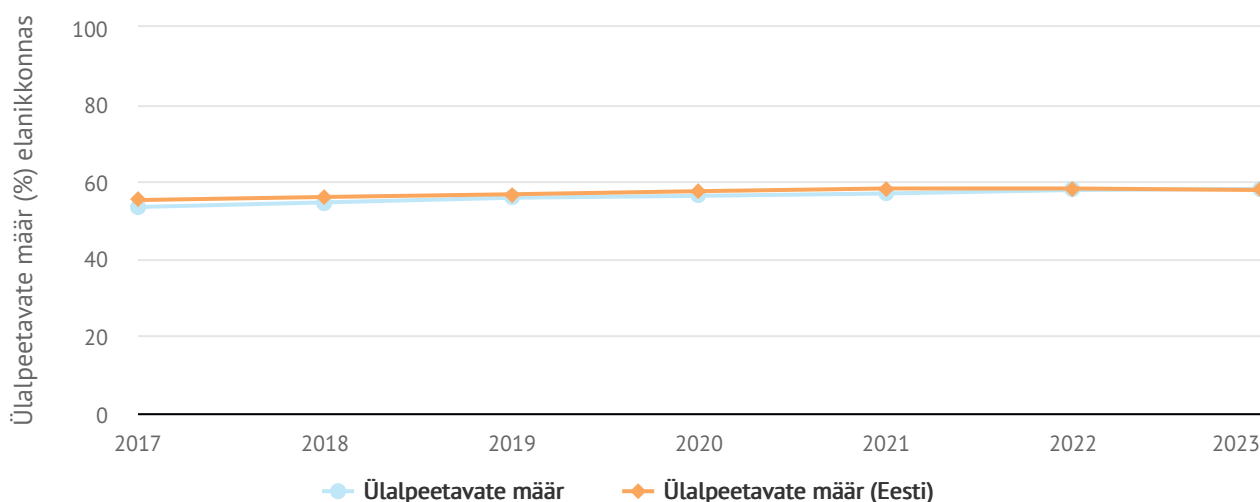
Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

Analüüs

Loomulik iive vallas on aastate 2020-2023 lõikes stabiilselt negatiivne, põhjuseks koroonapandeemia ajal kasvanud surmade arv kui elanikkonna vananemine ja vanemaealiste suur osakaal.

libe kordaja on negatiivne, mis tähendab, et sureb rohkem inimesi kui sünnib, aastatel 2021-2022 (koroona-aastad) toimus järsk langus, 2023. aastal on kordaja stabiliseerunud ja tõusnud isegi veidi üle Eesti keskmise.

1.1.8 Ülalpeetavate määr

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ülalpeetavate määr	53,4	54,6	55,8	56,3	56,9	57,8	58,1
Ülalpeetavate määr (Eesti)	55,2	56,0	56,7	57,5	58,2	58,2	57,8

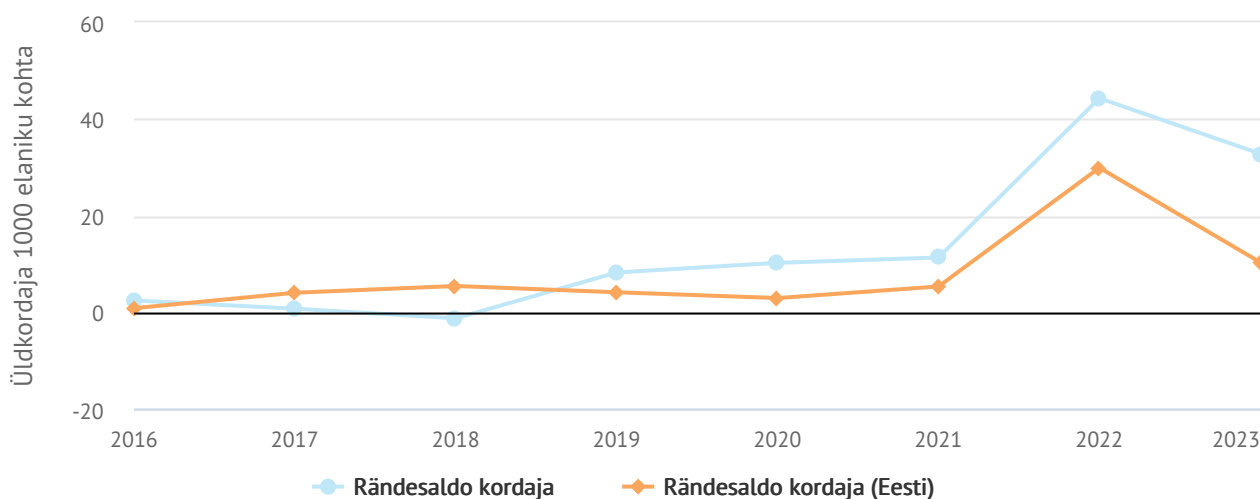
Joonis 1.1.8.a Ülalpeetavate määr

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV063U](#)

Analüüs

Ülalpeetavate määr vallas on püsinud stabiilne. 2023. a on vallas iga 100 tööealise elaniku kohta 58,1 mittetöoeas ehk ülalpeetavat inimest (Eesti keskmine 57,8). Kuna elanikkond vananeb, suureneb ka ülalpeetavate määr iga-aastaselt.

1.1.9 Ränne

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rändesaldo kordaja	2,4	0,7	-1,3	8,2	10,2	11,3	44,3	32,8
Rändesaldo kordaja (Eesti)	0,8	4,0	5,4	4,1	2,9	5,3	29,9	10,3

Joonis 1.1.9.a Rändesaldo üldkordaja. 1000 elaniku kohta

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RVR02](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel NH03](#)

Tabel 1.1.9.1 Elukohta vahetanud inimeste arv

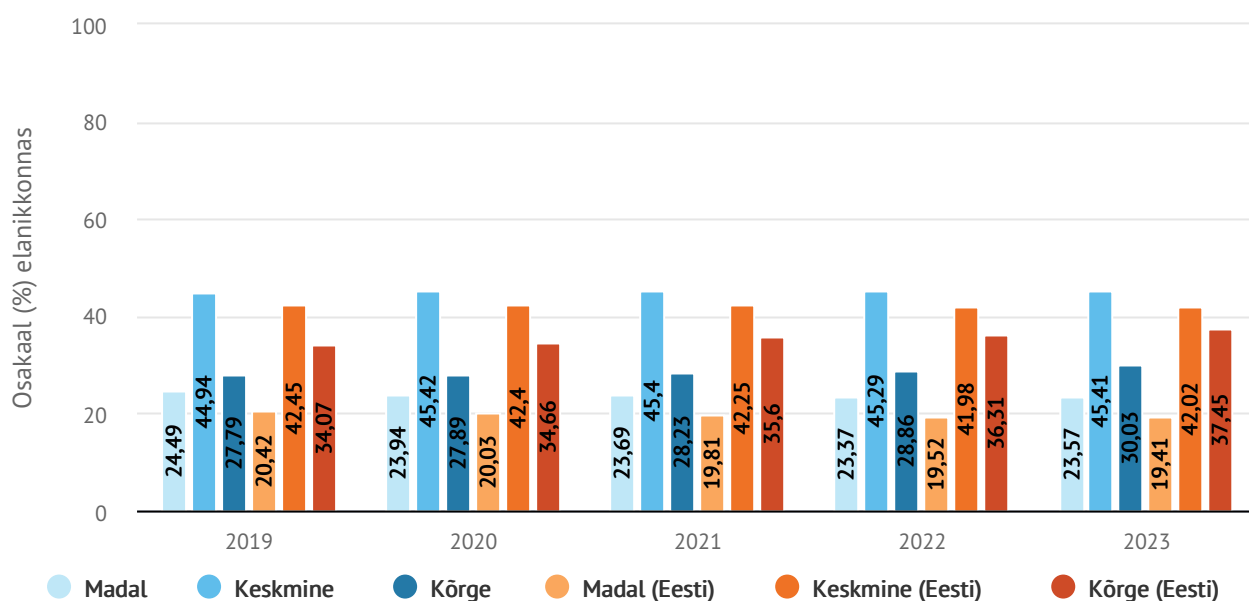
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sisseränne	641	658	675	749	738	688	1326	1124
Väljaränne	610	649	692	646	610	546	758	690
Rändesaldo	31	9	-17	103	128	142	568	434

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RVR02](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel NH03](#)

Analüüs

Alates 2019. aastast on valla elanike arv kasvanud. Vallas oli 2020-2023.a. positiivne rändesaldo. Üha enam tuleb valda elama noori peresid, mis on tingitud looduskaunist keskkonnast ja pealinna lähedusest. Piirkonna elukeskkonda on pidevalt arendatud. 2022. aasta sisserände järsu tõusu töid kaasa sõjapõgenikud Ukrainast ning 2023. aasta languse paljude põgenike tagasipöördumine kodumaale.

1.1.10 Haridustase

	2019	2020	2021	2022	2023
Madal	24,49	23,94	23,69	23,37	23,57
Keskmine	44,94	45,42	45,40	45,29	45,41
Kõrge	27,79	27,89	28,23	28,86	30,03
Madal (Eesti)	20,42	20,03	19,81	19,52	19,41
Keskmine (Eesti)	42,45	42,40	42,25	41,98	42,02
Kõrge (Eesti)	34,07	34,66	35,60	36,31	37,45

Joonis 1.1.10.a Haridustase. Haridustase elanikkonnas (%)

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0232U](#)

Analüüs

Haridustase aastate lõikes oluliselt muutunud ei ole.

Võrreldes 2021. aastaga on 2023.a. vallas vähesel määral suurenenud osakaal kõrgema haridustasemega inimeste seas, aga see jääb siiski alla Eesti keskmisele.

Vallas on palju muukeelset elanikkonda endistes nõukogude sõjaväe piirkondades (Paldiski, Rummu, Klooga, Ämari), samuti on vallas ka palju tööandjaid tööstuse ja teeninduse valdkonnas, kus suur osa töötajaid on lihttöölised.

1.1 Demograafiline olukord. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Elanike arv on alates 2020. aastast olnud kasvutrendis, sh tööealise elanikkonna osakaal. 2023. aastal oli tööealisi elanikke 8516. 2019-2023 oli tööealise elanikkonna kasv 6,1%.

Valla elanikkond vananeb. Kõige enam naisi on vanusegrupis 60-64 eluaastat, mehi aga 50-54aastaste seas. 2023. aastal toimus kõigi laste vanuserühmade hulgas kasv.

Demograafiline töötururindeks on 1. jaanuari 2023 seisuga 0,81 ehk alla ühe. Järelkult siseneb järgmisel kümnendil tööturule vähem inimesi, kui sealt ea tõttu potentsiaalselt välja langeb. Kuna elanikkond vananeb, suureneb ka ülalpeetavate määr.

Sündide arv vallas aastatel 2021-2023 on olnud kerges tõusutrendis rahvastikupüramiidi alusel saab prognoosida trendi jätkumist.

Elanike suremuse üldkordaja 2023. aastal oli 12,7 ehk natuke kõrgem Eesti keskmisest (11,9).

libe kordaja on negatiivne, sureb rohkem inimesi kui sünnib, aastatel 2021-2022 (koroona-aastad) toimus järsk langus, 2023. aastal tõusis kordaja veidi üle Eesti keskmise. Languse põhjuseks koroonapandeemia ajal kasvanud surmade arv ja vanemaealiste suur osakaal elanikkonnast.

Rändesaldo aastatel 2020-2023 on olnud positiivne, valda tuleb elama noori peresid, kes soovivad rajada kodu looduskauis keskkonda ja pealinna lähedusse.

Võrreldes eelnevate aastatega on elanike hulgas vähesel määral suurenenud kõrgema haridustasemega inimeste osakaal, aga see jääb alla Eesti keskmisele.

Vallas on palju muukeelset elanikkonda endistes nōukogude aegsetes sõjaväe piirkondades (Paldiski, Rummu, Klooga, Ämari), samuti on vallas ka palju tööandjaid tööstuse ja teeninduse valdkonnas, kus väljaõppe saab korraldada kohapeal ja kõrgeid kvalifikatsiooninōudeid ei seata.

TUGEVUSED

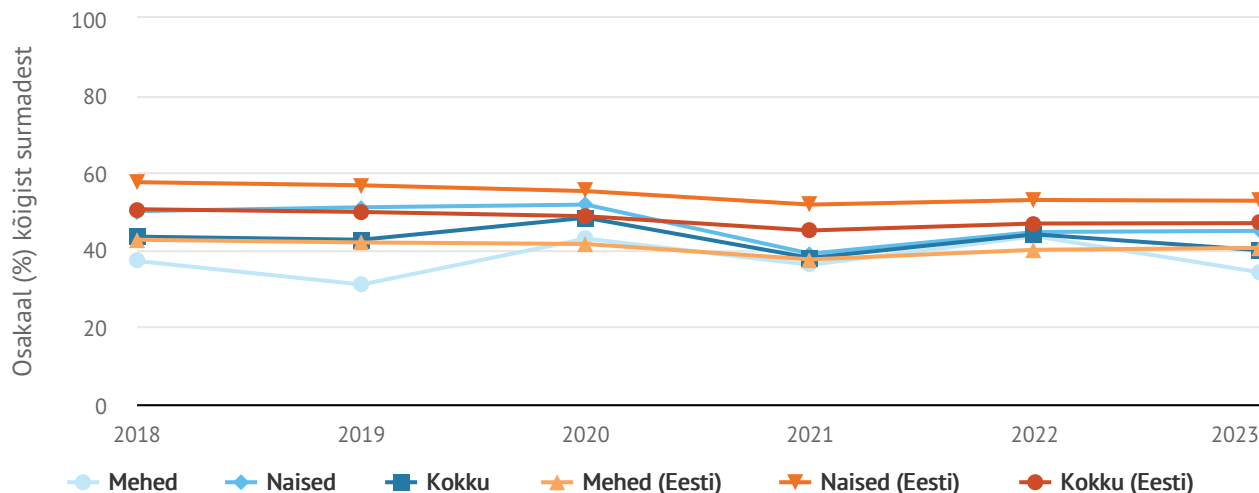
- Valla elanike arv on kasvutrendis, sh on kasvanud laste-noorte ja tööealiste arv.
- Sündide arv on vallas viimastel aastatel veidi tõusnud.
- Vald on populaarne noorte perede hulgas ja kinnisvaraarendusteks on potentsiaali edaspidigi. Seega on ka lähiaastatel olemas alus laste-noorte ja tööealiste arvu suurenemiseks.

NÕRKUSED

- Vallas on võrreldes Eesti keskmisega rohkem madala ja keskmise ning vähem kõrge haridustasemega elanikke.
- Järgmisel kümnendil siseneb vallas tööturule vähem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb.
- Ülalpeetavate eakate arv on kauakestva trendina suurenenemas.

1.2 Rahvastiku tervise seisund

1.2.1 Suremus vereringeelundite haigustesse

Joonis 1.2.1.a Suremus vereringeelundite haigustesse. Vereringeelundite haigustest tingitud surmade osakaal (%)

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)

Analüüs

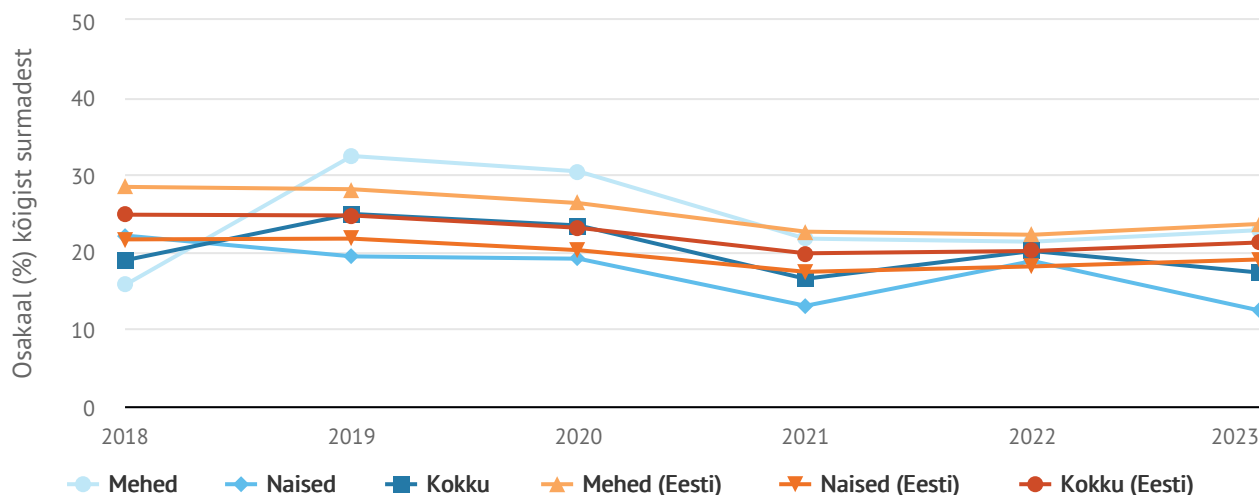
Vereringeelundite haigustesse suremuse osakaal kõikidest surmadest Lääne-Harju vallas aastal 2023 oli 39,9% mis on väiksem kui Eesti keskmine, mis oli 46,9%.

Võrreldes 2022. aastaga on näitajad vallas veidi paranenud, aga üldises pildis püsivad aastate lõikes võrdlemisi stabiilsed.

Lääne-Harju vald on avalikus ruumis loodud palju liikumisvõimalusi (mänguväljakud, terviserajad, jõulinnakud). Liikumine aitab ennetada südame- ja veresoonehaiguseid.

1.2.2 Suremus pahaloomulistes kasvajatesse

Joonis 1.2.2.a Suremus pahaloomulistes kasvajatesse. Pahaloomulistest kasvajatest tingitud surmade osakaal (%)

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)

Tabel 1.2.2.1 Suremus pahaloomulistes kasvajatesse. Pahaloomulistest kasvajatest tingitud surmade arv

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mehed	14	23	17	18	23	18
Naised	19	19	17	16	19	11
Kokku	33	42	34	34	42	29

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)

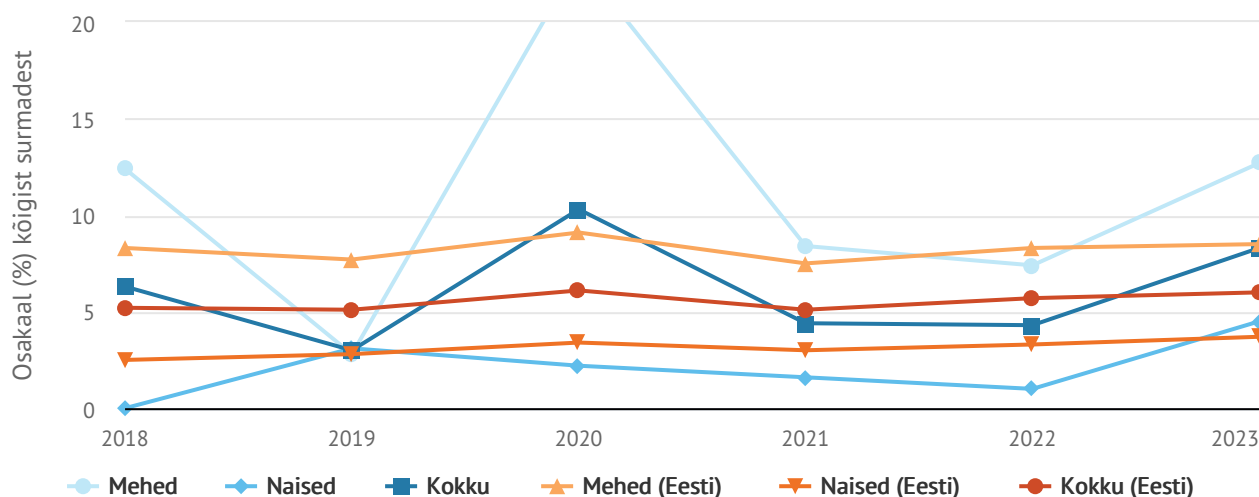
Analüüs

Pahaloomulistes kasvajatesse suremuse osakaal kõikidest surmadest Lääne-Harju vallas 2023. aastal oli 17,3%, mis on väiksem kui Eesti keskmine, mis oli 21,2%.

Meeste seas on pahaloomulistes kasvajatesse suremuse osakaal aastate lõikes protsentuaalselt kogusurmade arvust suurem kui naistel, 2023. aastal oli see vastavalt meestel 22,8% ja naistel 12,4%.

Pahaloomulistes kasvajatesse suremus kogusurmadest on aastate jooksul vähenenud, mis võib tuleneda sellest, et rahva üldine teadlikkus on tõusnud. Ennetusmeetmena jagab vald infot sõeluuringute kohta.

1.2.3 Suremus välispõhjustesse

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mehed	12,4	2,8	23,2	8,4	7,4	12,7
Naised	0,0	3,1	2,2	1,6	1,0	4,5
Kokku	6,3	3,0	10,3	4,4	4,3	8,3
Mehed (Eesti)	8,3	7,7	9,1	7,5	8,3	8,5
Naised (Eesti)	2,5	2,8	3,4	3,0	3,3	3,7
Kokku (Eesti)	5,2	5,1	6,1	5,1	5,7	6,0

Joonis 1.2.3.a Osakaal - Suremus välispõhjustesse. Välispõhjustest tingitud surmade osakaal (%) kõigist surmadest

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29

Analüüs

Välispõhjuste alla kuuluvad surmapõhjustena eritiüpi õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad, sealhulgas tulesurmad ja uppumised.

1. jaanuari seisuga 2023 oli välispõhjustest tingitud surmade osakaal Lääne-Harju vallas 8,3%, mis on kõrgem kui 2021. ja 2022. aastal. Meessoost elanike osakaal oli sellest 12,7% ja naiste osakaal oli 4,5%.

Vastavalt TAI surmapõhjuste registri andmetele ei ole kohalike inimeste seas 2023. aastal olnud uppumissurmasid, kuid kõrge on õnnetusjuhtumite ja juhuslike mürgistuste osakaal.

Väga väike osa on seotud tahtliku või ebaselge tahtlusega enesekahjustusega, mis on positiivne näitaja, kuna varasematel aastatel oli antud surmade osakaal olnud suurem.

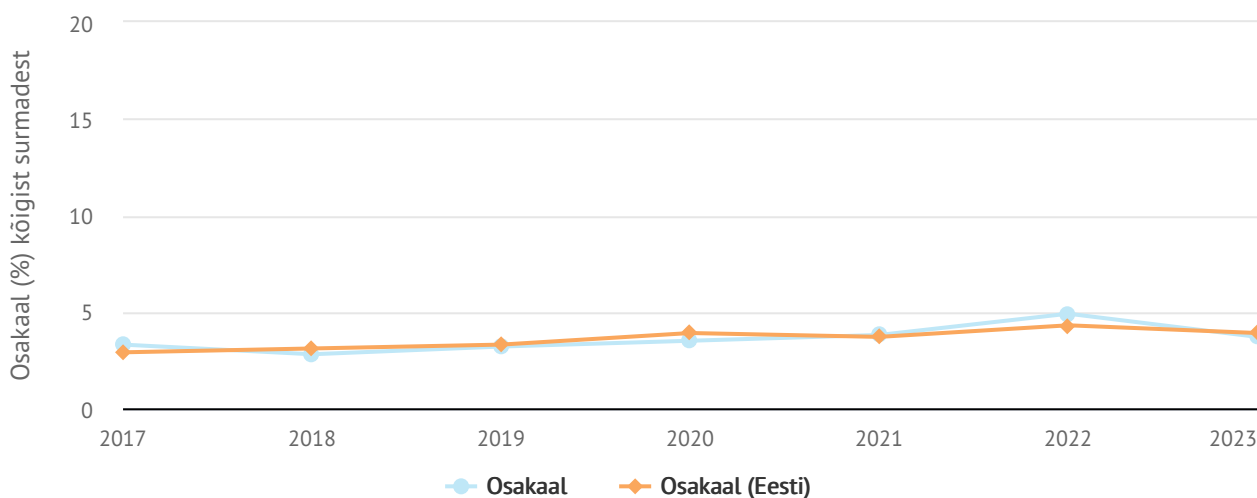
Koostöös politsei ja tervisetöötajatega saab teha ennetustööd kogukonnas, töökohal, koolis ning jagada erinevat infot valla sotsiaalmeediakanalites.

1.2.4 Maakonna elanike alkoholist põhjustatud suremus

Tabel 1.2.4.1 Maakonna elanike alkoholist põhjustatud surmade arv

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Surmade arv maakonnas kokku	5737	5843	5649	5947	7040	6532	5989
Alkoholist põhjustatud surmade arv kokku	191	166	182	210	264	320	224
Alkoholist põhjustatud surmade %	3,3	2,8	3,2	3,5	3,8	4,9	3,7

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD40

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Osakaal	3,3	2,8	3,2	3,5	3,8	4,9	3,7
Osakaal (Eesti)	2,9	3,1	3,3	3,9	3,7	4,3	3,9

Joonis 1.2.4.b Maakonna elanike alkoholist põhjustatud suremus. Alkoholi tarvitamisest tingitud surmade osakaal (%) kõigist surmadest

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD40

Analüüs

Alkoholist põhjustatud surmade osakaal Harju maakonnas püsib stabiilsena, aga võrreldes 2022 aastaga on see vähesel määral langenud.

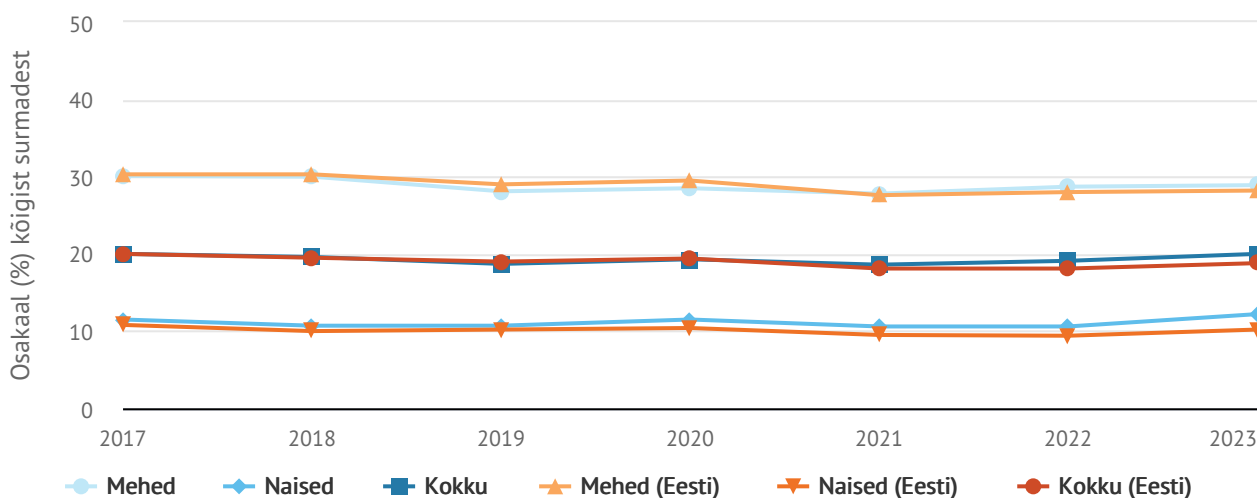
2022. aastal oli alkoholist põhjustatud surmade osakaal kõikidest surmadest Harju maakonnas 4,9%, 2023. aastal 3,7%, Eesti keskmine siinjuures 2022. aastal oli 4,3%, ja 2023. aastal 3,9%. Seega Harju maakonna näitaja võrreldes Eesti keskmisega on veidi rohkem paranenud.

Kui 2023. aastal suri Harju maakonnas kokku 5989 inimest, siis alkoholist põhjustatud surmasid oli sealhulgas 224.

1.2.5 Maakonna elanike varajane suremus

Tabel 1.2.5.1 Maakonna elanike varajane suremus. Varajaste (< 65 eluaastat) surmade arv

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kokku	1150	1143	1056	1147	1309	1247	1200
Mehed	792	804	730	778	910	878	810
Naised	358	339	326	369	399	369	390

Allikad: Statistikaameti andmebaas, tabel RV59U

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mehed	30,1	30,0	28,1	28,5	27,8	28,7	28,9
Naised	11,5	10,7	10,7	11,5	10,6	10,6	12,2
Kokku	20,0	19,6	18,7	19,3	18,6	19,1	20,0
Mehed (Eesti)	30,3	30,3	29,0	29,5	27,6	28,0	28,2
Naised (Eesti)	10,8	10,0	10,2	10,4	9,5	9,4	10,2
Kokku (Eesti)	20,0	19,5	19,0	19,4	18,1	18,1	18,8

Joonis 1.2.5.b Maakonna elanike varajane suremus. Varajaste (< 65 eluaastat) surmade osakaal (%)

Allikad: Statistikaameti andmebaas, tabel RV59U

Analüüs

Harju maakonna elanike varajane suremus (alla 65a) on kuni aastani 2021 arvuliselt kasvanud, kuid peale seda on see hakanud langema.

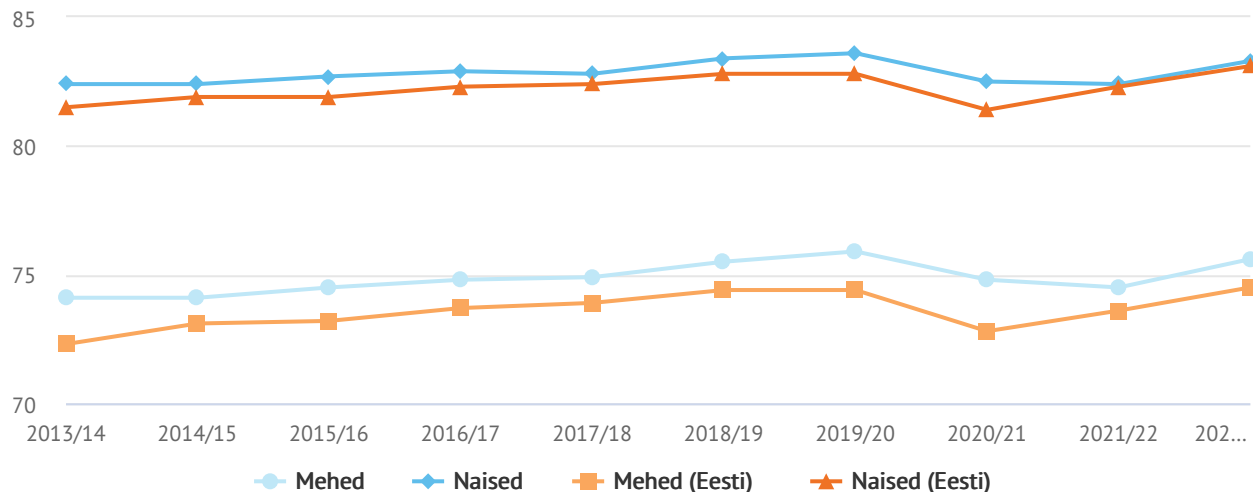
Aastal 2021 oli varajasi surmasid 1309, aastal 2022 vastvalt 1247 ning aastal 2023 oli see 1200. Meeste varajasi surmaid oli 810 ning naiste 390.

Varajaste surmade oskaal kõikidest surmadest on maakonnas kergelt tõusnud, kui 2021. aastal oli see 18,6%, siis 2022. aastal vastavalt 19,1% ja 2023. aastal 20,0%.

Eesti keskmised näitajad sarnanevad maakonna omadele, 2021. aastal 18,1%, 2022. aastal 18,1% ja 2023. aastal 18,8%.

Viimase kuue aasta jooksul on meeste varajase suremuse näitaja olnud vähemalt kaks korda kõrgem kui naiste oma. Harjumaa trend nii meeste, naiste kui kõigi varajaste surmade osas kokku sarnaneb Eesti üldistele näitajatele, olles kogusurmadest keskmiselt protsendi jagu kõrgem.

1.2.6 Maakonna elanike oodatav eluiga

Joonis 1.2.6.a Maakonna elanike oodatav eluiga. Elanike oodatav eluiga

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel OE0452](#)

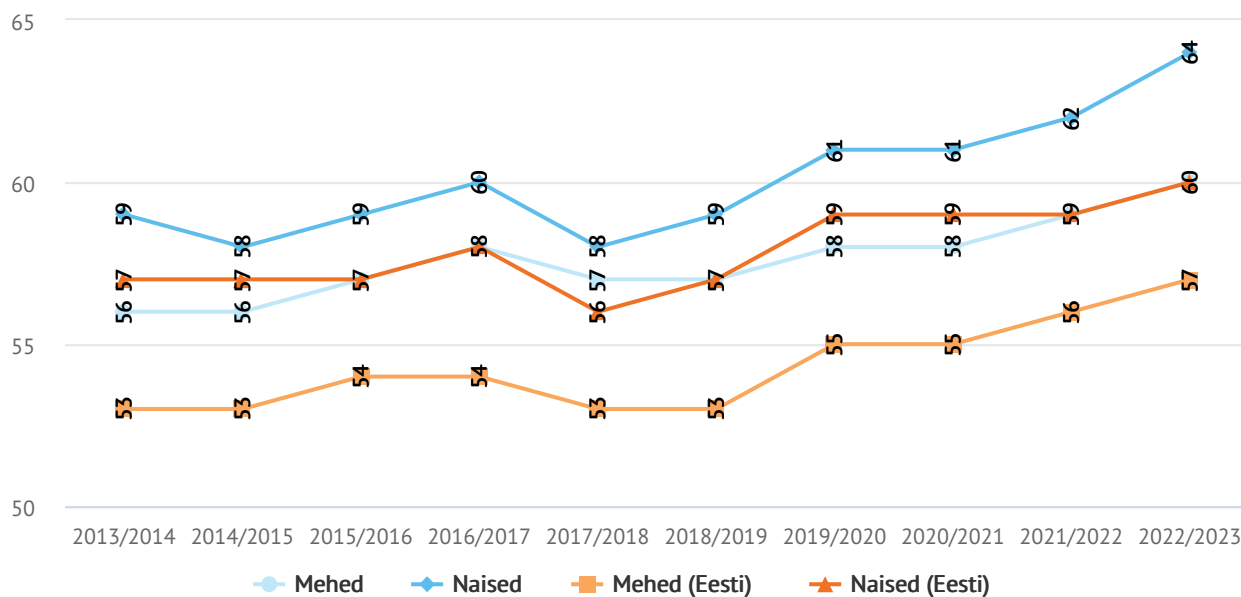
Analüüs

Maakonna elanike oodatav eluiga on aastate lõikes püsinud stabiilne ja see on keskmiselt ligi 80 eluaastat.

Harju maakonna meeste oodatav eluiga on veidi madalam kui naistel. Kui 2022/23 sündinutel kokku on see 79,78 aastat, siis meestel vastavalt 75,6 ja naistel 83,3 eluaastat.

Eesti keskmine oodatav eluiga 2022/23 sündinud meeste seas on 74,5 ja naistel 83,1.

1.2.7 Maakonna elanike tervena elatud aastad

	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023
Mehed	56	56	57	58	57	57	58	58	59	60
Naised	59	58	59	60	58	59	61	61	62	64
Mehed (Eesti)	53	53	54	54	53	53	55	55	56	57
Naised (Eesti)	57	57	57	58	56	57	59	59	59	60

Joonis 1.2.7.a Maakonna elanike tervena elatav eluiga

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas](#), tabel TE753

Analüüs

Maakonna tervena elatud eluaastate prognoos on alates 2013. aastast kuni 2023. aastani kasvanud. Aastatel 2022/2023 sündinutel on tervena elatava eluea keskmiseks prognoositud 62,27 eluaastat, meestel vastavalt 59,81 ja naistel 64,41 eluaastat. Mõlemas soogrupis on 10 aasta jooksul toimunud tervena elatud aastate prognoosis väike kasv.

1.2.8 Maakonna elanike hinnang oma tervisele

Analüüs

Maakonna elanike hinnang "väga hea või hea" oma tervisele on alates 2020. aastast olnud langustrendis. Hinnang on langenud 66,0% pealt 62,4% peale.

Selle kõrval on tõusnud elanike hinnangud "ei hea ega halb", mis 1. jaanuari seisuga 2023 oli 27,3% ja "halb või väga halb", mis oli 10,3%.

Võttes arvesse, et hinnang hakkas langema 2020. aastal, saab seda seostada SARS-CoV-2 koroonaviiruse ja sellest tingitud tüsistustega.

1.2 Rahvastiku tervise seisund. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Omavalitsuse rahvastiku tervise seisund on pigem hea ja näitajate trend stabiilne. Suremus vereringeelundite haigustesse ja pahaloomulistesse kasvajatesse on mõlemas soorühmas vähenenud ning Eesti keskmisest on näitajad madalamad.

Vastavalt TAI surmapõhjuste registri andmetele ei ole kohalike inimeste seas olnud uppumissurmasid, kuid kõrge on õnnetusjuhtumite ja juhuslike mürgistuste osakaal. Väga väike osa on seotud tahtliku või ebaselge tahtlusega enesekahjustusega, mis on positiivne näitaja, kuna varasematel aastatel oli antud surmade osakaal olnud suurem. Alkoholist põhjustatud surmade osakaal Harju maakonnas püsib stabiilsena.

Varajaste surmade osakaal kõikidest surmadest on maakonnas tõusnud, kui 2021. aastal oli see 18,6% siis 2023. aastal 20,0%.

Harju maakonnas on vähesel määral kasvanud oodatav eluiga ja tervena elatud eluaastate hulk nii meeste kui ka naiste seas ning näitajad on veidi paremad Eesti keskmisest.

TUGEVUSED

- Eesti keskmisest madalam on suremus vereringeelundite haigustesse (nii naiste kui meeste seas).
- Eesti keskmisest madalam on suremus pahaloomulistesse kasvajatesse (naiste seas).

NÕRKUSED

- Kolmes peamises vähi sõel-uuringus osalemises on valla elanikud 15 Harjumaa KOV seas (v.a Tallinn) passiivselt teisel kohtal (peale Lokska linna).
- Välispõhjustesse suremuse seas on õnnetusjuhtumite ja juhuslike mürgistuste osakaal kõrge, valdav enamus

- Aastatel 2018-2024 on suuremus välispõhjustesse (s.o eri tüüpi õnnetusjuhtumid, mürgitused ja traumad) jäänud neljal korral alla 10 juhtumi aastal ega pole ühelgi aastal ületanud 15 juhtumi piiri.

juhtumeid puudutab mehi.

- -

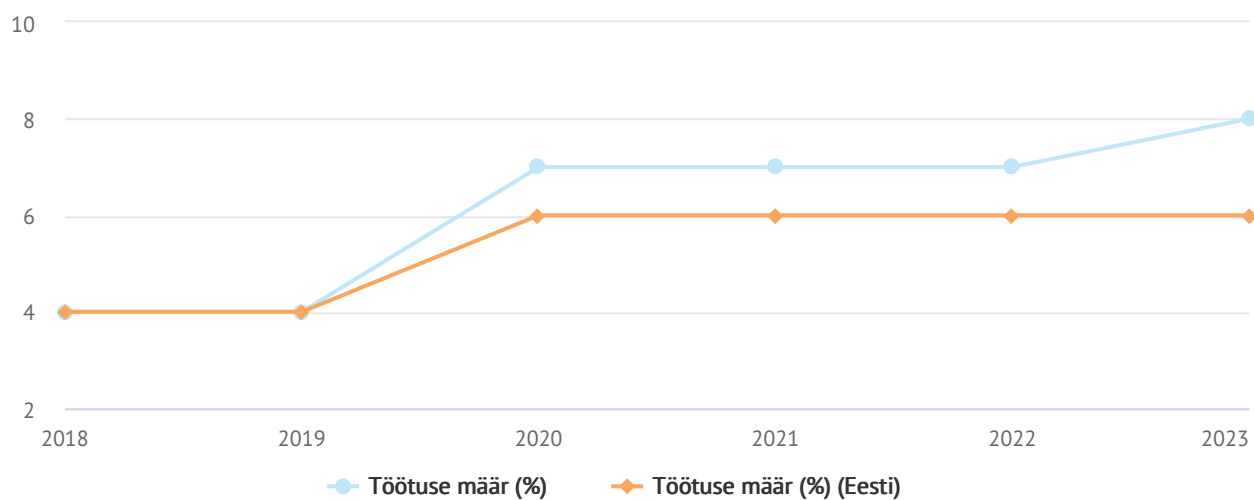
1.3 Haavatavad sihtrühmad

1.3.1 Registreeritud töötus

Tabel 1.3.1.1 Registreeritud töötus. Registreeritud töötute arv aastate lõikes

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Töötute arv	330	350	539	603	588	692
Töötuse määr (%)	4	4	7	7	7	8

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel TT064](#)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Töötuse määr (%)	4	4	7	7	7	8
Töötuse määr (%) (Eesti)	4	4	6	6	6	6

Joonis 1.3.1.a Registreeritud töötus. Registreeritud töötuse määr aastate lõikes

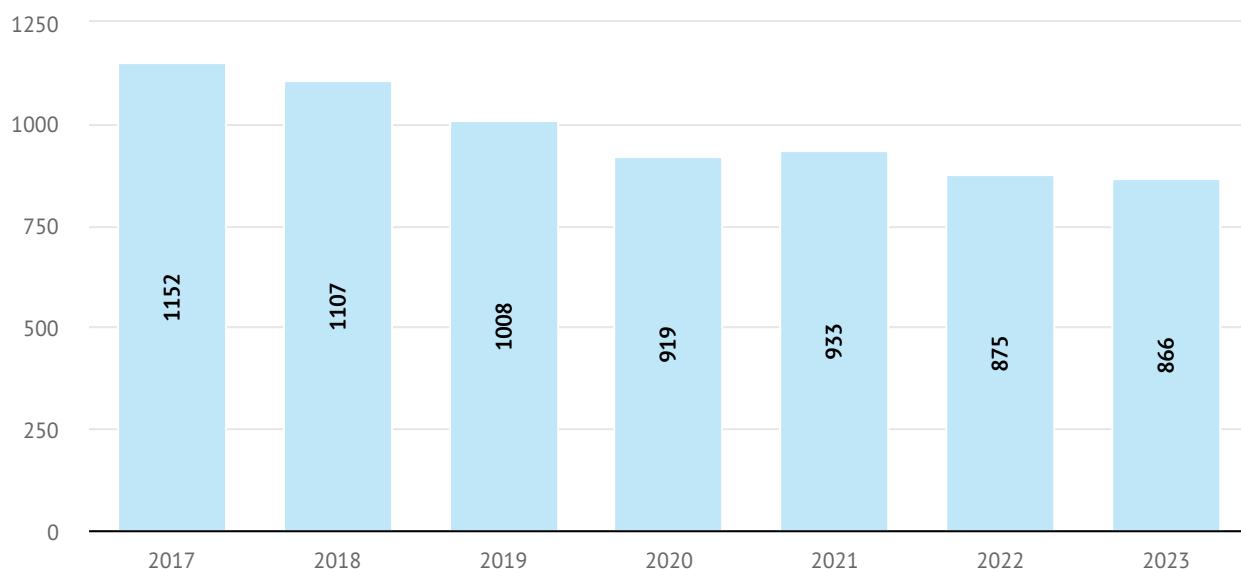
Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel TT064](#)

Analüüs

Töötute isikute arv seisuga 2023 on 692. Võrreldes aastaga 2022 on see näitaja kasvanud. Töötuse määr aastatel 2018-2019 on olnud 4%. Aastatel 2020-2022 7% ning aastal 2023 on töötuse määr 8%.

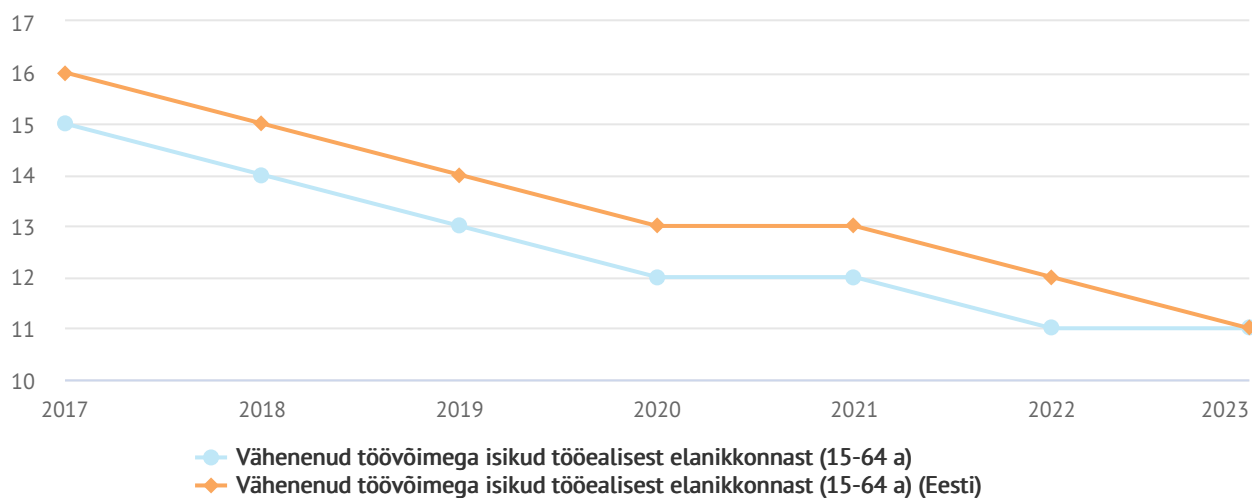
Töötuse määr hakkas tõusma seoses pandeemiast põhjustatud majanduslangusega 2020 aastal. Järgnes Ukraina kriis, valda saabus palju sõjapõgenikke, kes koheselt tööd ei leidnud.

1.3.2 Vähenenud töövõimega inimesed

Joonis 1.3.2.a Töövõimetoetuse saajad ning töövõimetuse tõttu pensioni saajad

Allikad: Töötukassa; Sotsiaalkindlustusamet

Joonis 1.3.2.b Osakaal (%) võrreldes Eesti keskmisega

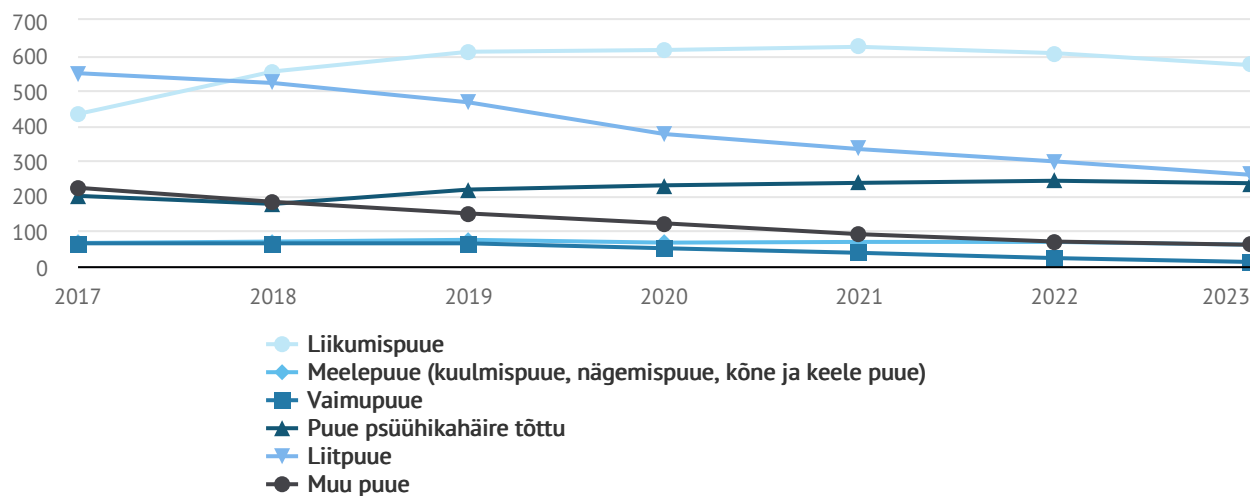
Allikad: Töötukassa; Sotsiaalkindlustusamet

Analüüs

Vähenenud töövõimega isikute osakaal tööealisest elanikkonnast on püsunud stabiilne 11% alates 2020 aastast, mis on kõrge näitaja. Töövõimetuse pensioni/toetuse saajaid on iga aastaga järjest vähem. Sotsiaalmaksu hüvitist saavate inimeste osakaal vähenenud töövõimega isikutest on iga aastaga langenud.

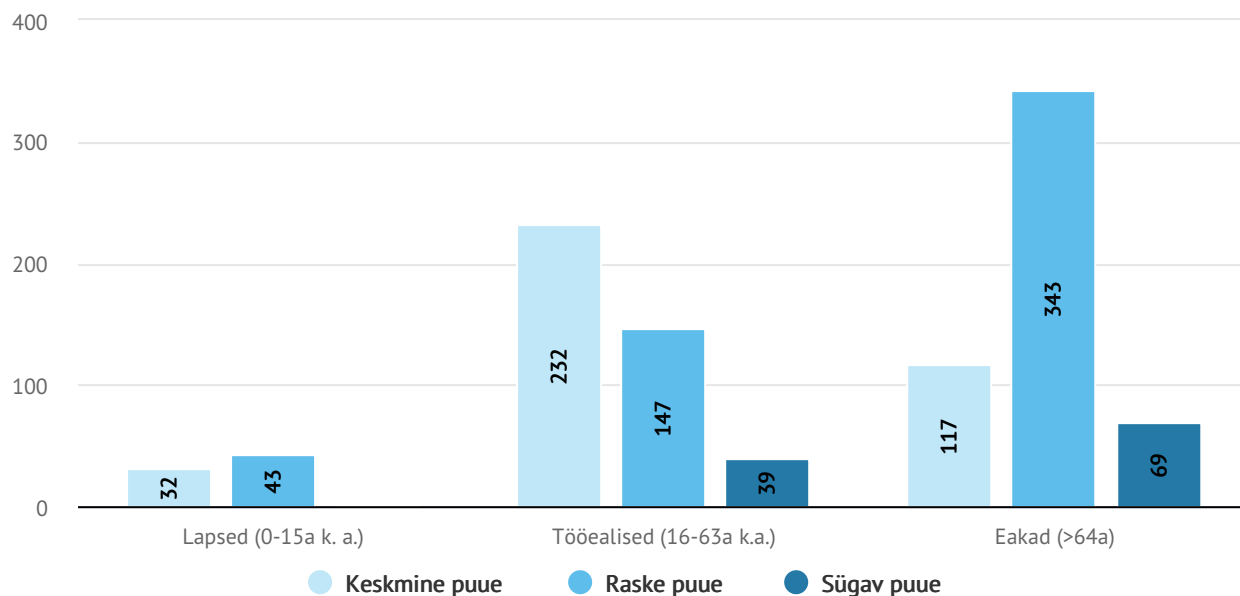
1.3.3 Puudega inimesed

Puudega inimesed domineeriva puude liigi järgi

Joonis 1.3.3.a Puudega inimesed domineeriva puude liigi järgi

Puudega inimesed puude raskusastme ja vanuserühma järgi aasta lõpu seisuga

	Lapsed (0-15a k. a.)	Töөөalised (16-63a k.a.)	Eakad (>64a)
Keskmine puue	32	232	117
Raske puue	43	147	343
Sügav puue	1	39	69

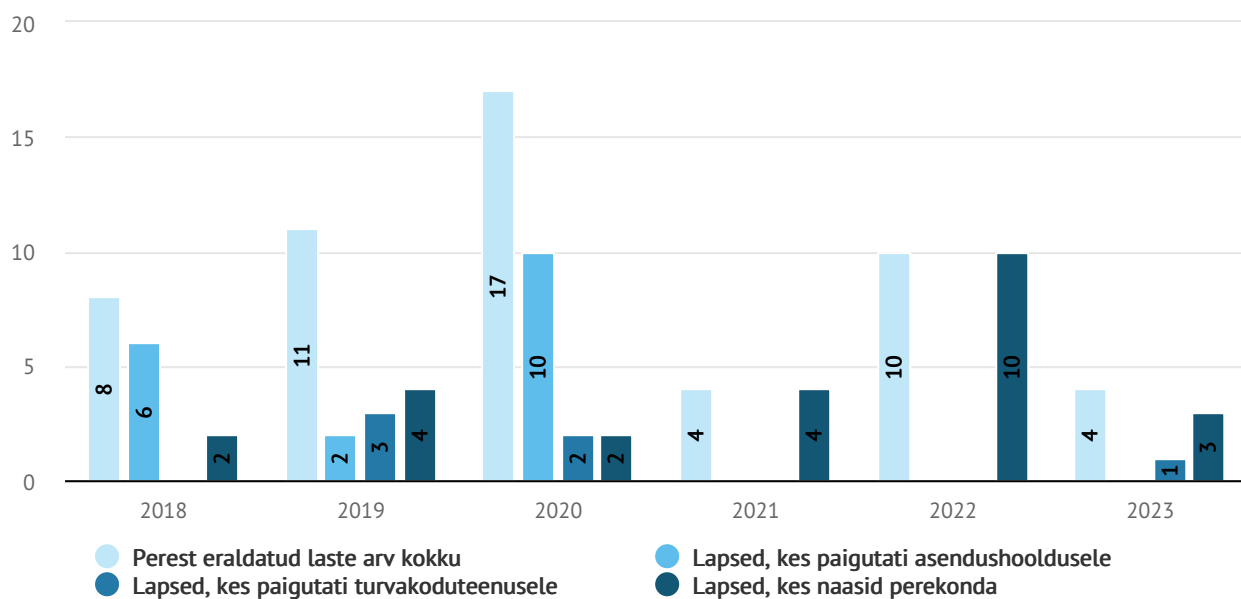
Joonis 1.3.3.b Puudega inimesed puude raskusastme ja vanuserühma järgi aasta lõpu seisuga

Analüüs

Puuetega isikute koguarv on kerges languses. See võib olla tingitud sellest, et puude määramise tingimused on muutunud ja need inimesed, kellele oli varasemalt puue määratud, on nüüd vastavalt uutele määrustele abivajajad mitte puuetega inimesed.

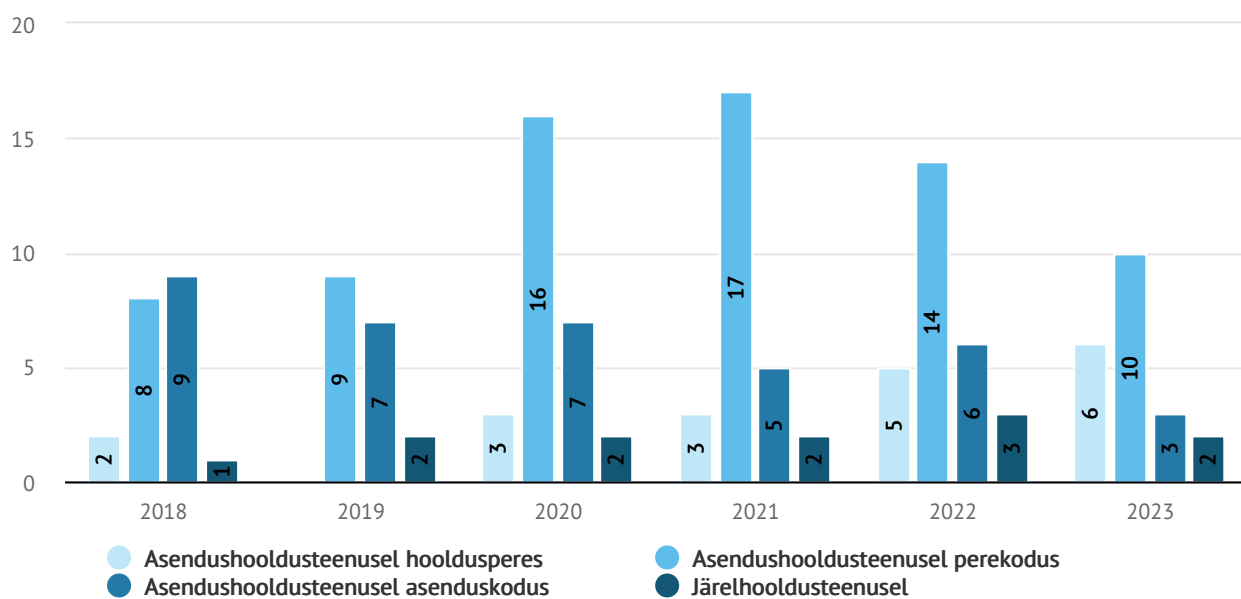
Antud inimeste seisukohast on see muutus pigem halb, kuna hoolduskoormus ei ole tegelikult vähenenud. Märgatavalt on langenud vaimupuudega inimeste arv. Laste ja eakate seas domineerib raske puue, tööealiste seas keskmine puue.

1.3.4 Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed

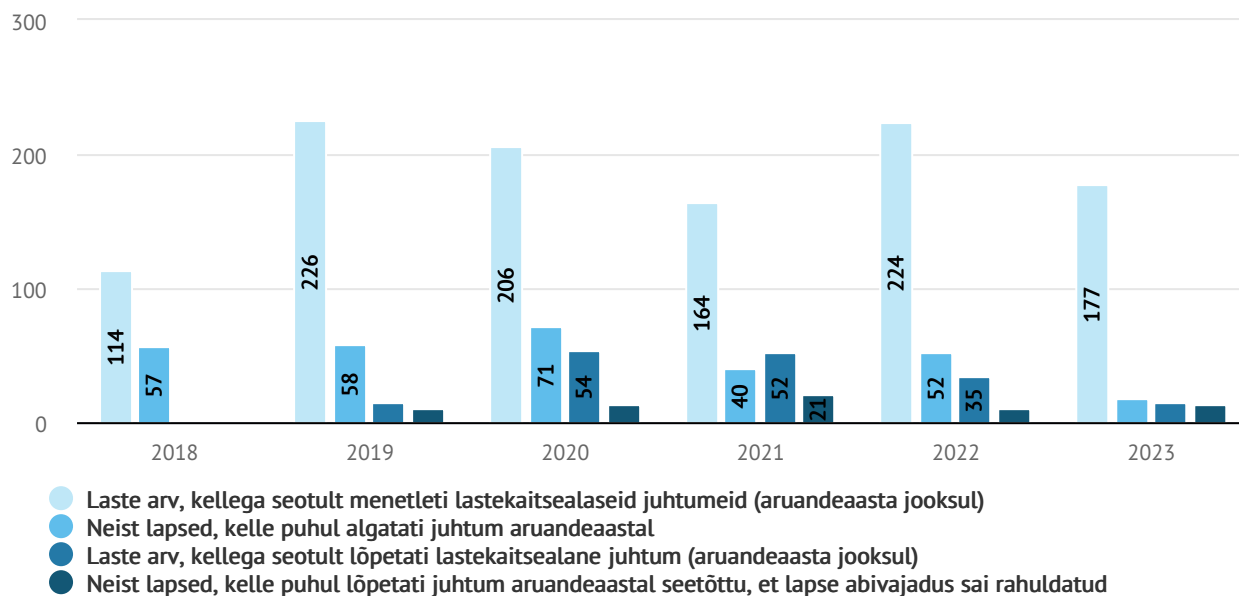
Joonis 1.3.4.a Lapsed, kes eraldati perest (aasta jooksul)

Allikad: SoM (S-veeb); STAR andmebaas KOV

Joonis 1.3.4.b Asendus- ja järelhooldusteenuse osutamine (aasta jooksul)

Allikad: SoM (S-veeb); STAR andmebaas KOV

Joonis 1.3.4.c Lastekaitsealased juhtumid

Allikad: SoM (S-veeb); STAR andmebaas, KOV

Analüüs

Lastekaitsejuhtumite arv on aastati olnud erinev, kuid aastal 2023 on see väiksem (177), kui aastal 2022 (224). Nendest esmakordsete juhtumite arv aastal 2023 on samuti vähenenud (18), aastal 2022 oli see näitaja 52. 2023. aastal lõpetati 15 lapse osas lastekaitsealane juhtum aruandeaasta jooksul, sest lapse abivajadus sai rahuldatud.

Omaavalitsus toetab peresid sotsiaalteenustega, kuid abi vajavate peredega on juhtumipõhine töö ning nende detailid on erinevad. Sellest lähtuvalt valitakse välja meetmed, mis sobivad olukorra parimaks lahenduseks.

Vajadusel suunatakse lapsed pere juurest turvakodusse koostöös politseiga, kuid lapsel on võimalus ka ise abi küsida. Põhjused laste eraldamiseks on hooletusse jätmine ja vägivald.

Asenduskodud on disainitud perelähedasemateks, võimaldades perekodusid. Vald soodustab suhtlemist sugulastega, vajadusel laste heaolu spetsialisti juuresolekul. Toimib tihe koostöö Tallinna Lastekoduga.

Lääne-Harju valla Tugikeskuses saab vajadusel ajutise või pikaajalise majutuse.

TOETUSPROGRAMMID

Peretugevdusprogramm SOS Lasteküla toetab nii lapsevanemaid kui ka lapsi. Turvakodudes kaasatakse lapsevanemaid, kui nad ei kujuta lapsele ohtu.

Eestkosteperesid toetatakse peamiselt infovahetusega. Näiteks saavad nad teavet Tervise Arengu Instituudi ja Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutavate teenuste (grupiteraapiad, koolitused) kohta.

ARENGUKOHAD

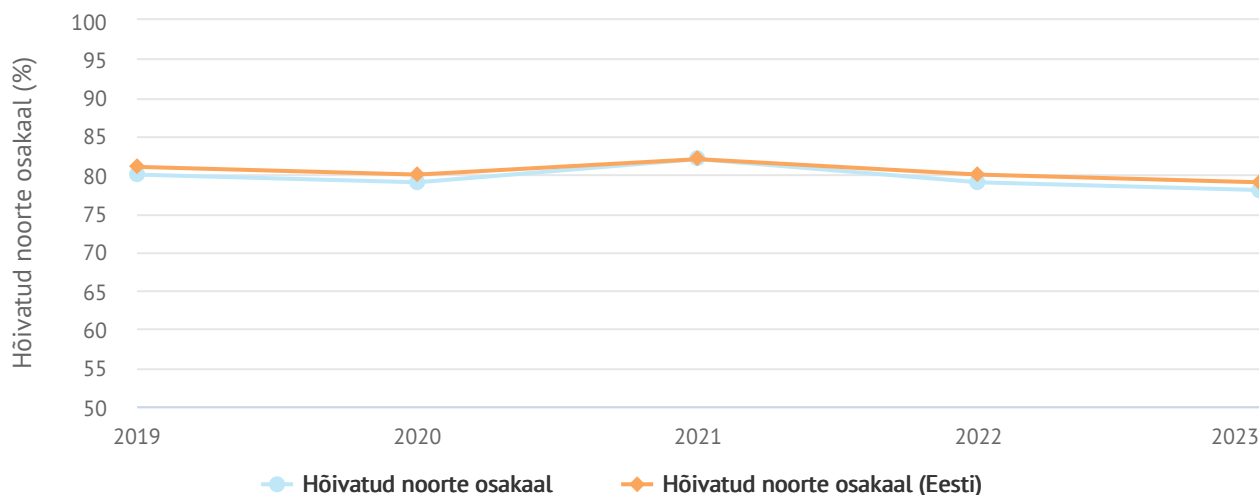
Oluliseks probleemiks abiteenuste läbiviimisel on lapsevanemate poolne ressursipuudus (majanduslikel põhjustel ei ole võimalust tööajast kasutada tugiteenuseid) ning programmid on ajaliselt piiratud.

Peamisteks abiteenuste jätkamise takistusteks on psüühikaprobleemid, sõltuvused ning see, et puudub motivatsioon teenuseid vastu võtta. Tihti ei ole tagatud ka lapse koduses keeles saadav tugiteenus.

Viimase 10 aasta jooksul on olnud suureks probleemiks kliiniliste psühholoogide ja laste psühhiaatrite puudus.

Hooldusperede arv ei ole piisav ning tihti seab pere oma eelistused (lapse soo, vanuse, õdede-vendade olemasolu osas). Kõige keerulisem on leida asenduskodu teismelistele. Kriisihooldusperesid ei ole. Asendushoolduskodudesse suunatakse üle Eesti vastavalt võimalusele.

1.3.5 15-26 aastaste hõiveseisund

Joonis 1.3.5.a 15-26 aastaste hõivatud noorte osakaal

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel NH06](#)

Tabel 1.3.5.1 15-26 aastaste hõiveseisund

	2019	2020	2021	2022	2023
Õpilane	495	532	551	591	644
Õpilane ja hõivatu	155	125	189	192	205
Hõivatu	429	393	477	459	459
Töötu	37	80	62	87	104
Muu	227	206	205	240	270
Kokku	1343	1336	1484	1569	1682

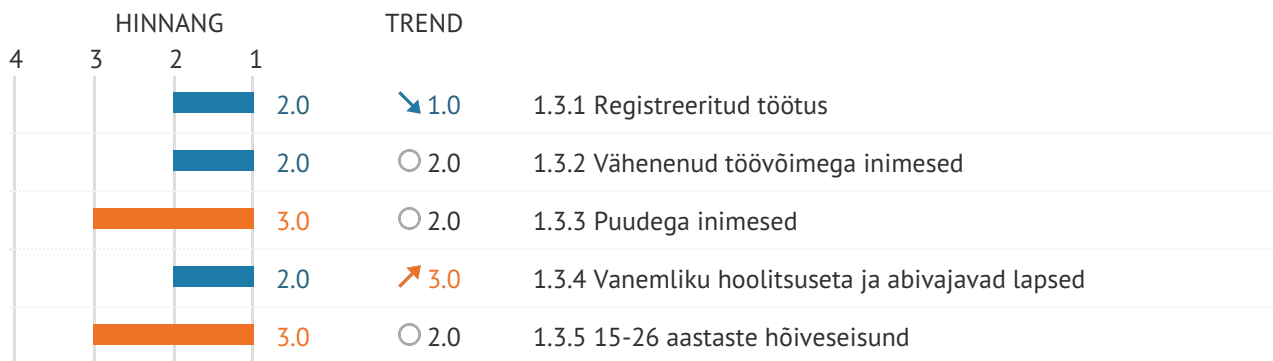
Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel NH06](#)

Analüüs

Noorte hõiveseisund on viimastel aastatel olnud stabiilne ja järgib eesti keskmist.

2024. aastal alustas Sotsiaalkindlustusamet 4-aastase projektiga "Noortegarantii tugisüsteem" ja vallas loodi projekti raames noorte heaoluspetsialisti töökoht. Projekti eesmärk on aidata noori haridusteele naasmisel ja/või tööturule jõudmisel.

1.3 Haavatavad sihtrühmad. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Töötute arv on vaadeldaval perioodil kasvanud. Töötuse määr aastatel 2018-2019 on olnud 4%. Aastatel 2020-2022 7% ning aastal 2023 on töötuse määr 8%. Töötuse määr hakkas tõusma seoses pandeemiast põhjustatud majanduslangusega 2020. aastal. Järgnes Ukraina kriis, valda saabus palju sõjapõgenikke, kes koheselt tööd ei leidnud.

Vähenenud töövõimega isikute osakaal tööealisest elanikkonnast on püsinud stabiilselt 11% alates 2020. aastast, mis on kõrge näitaja. Töövõimetuse pensioni/toetuse saajaid on iga aastaga järjest vähem. Sotsiaalmaksu hüvitist saavate inimeste osakaal vähenenud töövõimega isikutest on iga aastaga langenud. Puuetega isikute koguarv on kerges languses. Puude määramise tingimused riigis on muutunud ja isikud, kellele oli varasemalt puue määratud, on nüüd vastavalt uutele määrustele abivajajad, mitte puuetega inimesed, kuid hoolduskoormus ei ole tegelikult vähenenud. Märgatavalt on langenud vaimupuudega inimeste arv. Laste ja eakate seas domineerib raske puue, tööealiste seas keskmine puue.

Lastekaitsejuhtumite arv on aastati olnud erinev, kuid aastal 2023 on see väiksem (177), kui aastal 2022 (224). Nendest esmakordsete juhtumite arv aastal 2023 on samuti vähenenud (18), aastal 2022 oli see näitaja 52. 2023. aastal lõpetati 15 lapse osas lastekaitsealane juhtum aruandeaasta jooksul, sest lapse abivajadus sai rahuldatud. Loodud on Laste-ja perede talitus, kus on kuus ametikohta, mis annab enam võimalusi ennetustööks.

Omaavalitsus toetab peresid sotsiaalteenustega, kuid abi vajavate peredega on juhtumipõhine töö ning nende detailid on erinevad. Sellest lähtuvalt valitakse välja meetmed, mis sobivad olukorra parimaks lahenduseks.

Põhjused laste eraldamiseks perest on hooletusse jätmine ja vägivald. Vajadusel suunatakse lapsed pere juurest turvakodusse koostöös politseiga.

Asenduskodud on disainitud perelähedasemateks, võimaldades perekodusid. Vald soodustab suhtlemist sugulastega, vajadusel laste heaolu spetsialisti juuresolekul. Toimib tihe koostöö Tallinna Lastekoduga ja Tallinna Laste Turvakeskusega.

Lääne-Harju valla Tugikeskuses saavad abivajavad isikud ja pered vajadusel ajutise või pikaajalise majutuse.

TOETUSPROGRAMMID

Peretugevdusprogramm SOS Lasteküla toetab nii lapsevanemaid kui ka lapsi. Turvakodudes kaasatakse lapsevanemaid, kui nad ei kujuta lapsele ohtu.

Eestkosteperesid toetatakse peamiselt infovahetusega. Näiteks saavad nad teavet Tervise Arengu Instituudi ja Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutavate teenuste (grupiteraapiad, koolitused) kohta.

Noorte hõiveseisund on viimastel aastatel olnud stabiilne ja järgib eesti keskmist. 2024. aastal alustas Sotsiaalkindlustusamet 4-aastase projektiga "Noortegarantii tugisüsteem" ja vallas loodi projekti raames noorte heaoluspetsialisti töökoht. Projekti eesmärk on aidata noori haridusteele naasmisel ja/või tööturule jõudmisel.

ARENGUKOHAD

Oluliseks probleemiks abiteenuste osutamisel on lapsevanemate poolne ressursipuudus (majanduslikel põhjustel ei ole võimalust tööajast kasutada tugiteenuseid) ning programmid on ajaliselt piiratud.

Peamisteks abiteenuste jätkamise takistusteks on isikute psüühikaprobleemid, sõltuvused ning see, et puudub motivatsioon teenuseid vastu võtta.

Viimase 10 aasta jooksul on olnud suureks probleemiks kliiniliste psühholoogide ja laste psühhiaatrite puudus ja seetõttu on takistatud varajane sekkumine.

Hooldusperede arv ei ole piisav ning tihti seab pere oma eelistused (lapse soo, vanuse, õdede-vendade olemasolu osas). Kõige keerulisem on leida asenduskodu teismelistele. Kriisihooldusperesid ei ole. Asendushoolduskodudesse suunatakse üle Eesti vastavalt võimalusele.

TUGEVUSED

- Võimalused ja koostööpartnerid abi vajavatele lastele ja peredele: peretugevdusprogramm (SOS Lasteküla), ajutise elukoha võimalus toimetulekuraskustega peredele valla Tugikeskuses, hea koostöö Tallinna Lastekodu ja Tallinna Laste Turvakeskusega.
- Hõivatud noorte osakaal vastab Eesti keskmisele.
- Noortegarantii tugisüsteemi projekti raames on alustatud noorte toetamist haridusteele naasmisel ja/või tööturule jõudmisel.

NÕRKUSED

- Võrreldes pandeemia eelse ajaga on töötus endiselt ca 75% kõrgem, ehkki 2025. aastaks langenud võrreldes perioodiga 2021-2023.
- Puuetega isikute koguarv on kerges languses, see võib olla tingitud lisaks pandeemia mõjule muutustest puude määramise tingimustes. See tähendab omakorda, et isiku abivajadus ja tema lähedaste hoolduskoormus ei pruugi olla muutunud.
- Paljud lastekaitsejuhtumid on keerukad (nt vajavad sekkumist mitme aasta jooksul, võivad lõppeda lapse perest eraldamisega). Pere takistused abi vastuvõtmisel: töö ajal pole tugiteenuseid võimalik kasutada, psüühikahäired, sõltuvused, motivatsioonipuudus, lapse koduses keeles pakutavate teenuste vähesus. Teisalt on oluliseks takistuseks perede aitamisel kliiniliste psühholoogide ja lastepsühhiaatrite nappus Eestis.

2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused

2.1 Turvaline elukeskkond

2.1.1 Väärteod KOV'is

Tabel 2.1.1.1 Väärteod KOV's

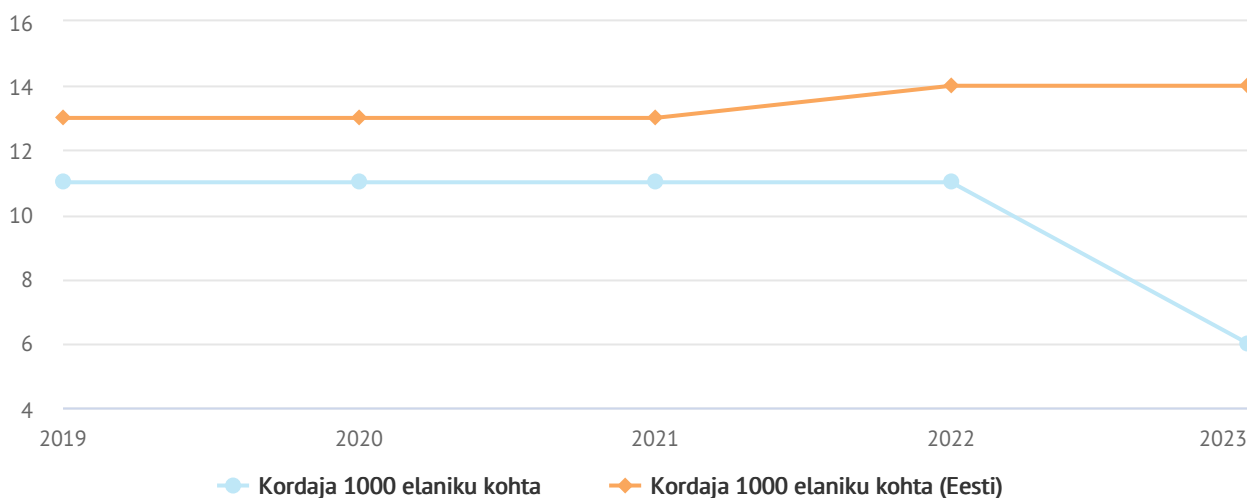
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Avaliku korra rikkumised (KarS § 262)	135	128	190	189	148	125	131
Alkoholiseaduse rikkumised	13	4	3	12	13	1	4
Alaealiste uimastite tarvitamisega seotud väärted (sh alkoholiseaduse rikkumised, narkoväärteod (NPALS) ja tubakaseaduse rikkumised)	17	10	9	16	16	7	13
Joobes juhtimised (liiklusseadus § 224)	65	52	61	69	63	35	48

Allikad: KOV

Analüüs

Avaliku korra rikkumised (KarS § 262) on püsinud stabiilsena, välja arvatud aastatel 2019 – 2021, mil neid rikkumisi esines rohkem kui teistel võrreldavatel aastatel. Alkoholiseaduse rikkumised, alaealiste uimasti tarvitamisega seotud väärted ning joobes juhtimised (liiklusseadus § 224) on olnud langustrendis. Kõigis väljatoodud valdkondades on toimunud 2023. aastal tõus.

2.1.2 Varavastased süüteod

	2019	2020	2021	2022	2023
Kordaja 1000 elaniku kohta	11	11	11	11	6
Kordaja 1000 elaniku kohta (Eesti)	13	13	13	14	14

Joonis 2.1.2.a Varavastased süüteod. Süütegude kordaja ("kokku") aastate lõikes

Allikad: Politsei- ja Piirivalveamet

Analüüs

Varavastaste süütegude arv oli 2019–2022 stabiilne, kuid langes tugevalt aastal 2023. Kõige suurema osa moodustab varavastastest süütegudest vandalism. Umbes pool kõigist varavastastest süütegudest on toime pandud Paldiskis. Lääne-Harju vallas on võrreldes Saue vallaga vähem varavastaseid süütegusid ning võrreldes Harku vallaga rohkem varavastaseid süütegusid. Varavastaste kuritegude arv on Eesti keskmisest parem.

2.1.3 Süütegude ennetamine ja kahjude vähendamine

Kirjeldada, kas ja kuidas viiakse KOV-is ellu järgmisi tegevusi:

Hinnang

Turvaline avalik ruum

Tänavavalgustust parendatakse jooksvalt vastavalt vajadusele. Turvakaameraid on paigaldatud koostöös politseiga. Vallale kuuluvate kasutusesta mahajäetud hooned on valdavalt lammutatud/lammutamisel. Hoiatussiltide on paigaldatud, nt tuleohutusalsed sildid, liiklusohutust puudutav, ohtlikud jäsakud/servad pankrannikul.

Teenused

Alaealiste õigusrikkujatega tegelevad laste heaoluspetsialistide vajadusel kaasates teisi võrgustikuliikmeid (nt politsei, haridustöötajaid).

Toetavad ennetustegevused

Kuritegevuse olukorda eraldi ei kaardistata ja regulaarseid analüüse ei koostata. Teave probleemsetest asukohtadest jõuab omavalitsuseni läbi teavituste (sh kodanike kaebuste), lahendusi otsitakse koostöös maaomanike/ehitiste omanike ja politseiga. Levitatakse kriisisituatsioonis tegutsemise juhiseid koostöös Päästeameti ja teiste organisatsioonidega.

Avaliku ruumi turvalisuse analüüsimine ei ole järjepidev. Toetavate teenuste tagamine ei ole läbi mõeldud ega korraldatud. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub järjepidev avaliku ruumi turvalisuse analüüsimine ja vajadusel reageerimine. Läbi on mõeldud toetavate teenuste korraldus ja vajadusel tagatakse teenus. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Enim on panustatud avaliku ruumi turvalisemaks muutmiseks (nt avaliku ruumi planeerimise põhimõtted, tänavavalgustus, ohtlike/lagunevate ehitiste lammutamine). Levitatakse kriisisituatsioonis tegutsemise juhiseid koostöös Päästeameti ja teiste organisatsioonidega. Erinevate teenuste ja programmide võimalusi kasutatakse vastavalt tekkinud olukordadele.

2.1.4 Perevägivalda/lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumid

Tabel 2.1.4.1 Perevägivalda/lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumid. Registreeritud KarS § 121 lg 2 p 2 kuritegude arvud

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumid	15	21	59	25	20	29	33

Allikad: Politsei- ja Piirivalveamet (andmepäring)

Analüüs

2017 aastal registreeriti kõige vähem juhtumeid - kokku 15. Kõige rohkem juhtumeid registreeriti aastal 2019 - kokku 59. Registreeritud lähisuhtevägivalda juhtumite arv on kolmandiku võrra tõusnud viie aasta jooksul.

2.1.5 Perevägivalda/lähisuhtevägivalda ennetamine

Palun kirjelda järgmisi aspekte

Hinnangud

Ennetavad teenused

Konkreetseid teenuseid ja koolitusi, mis liigituvad vägivalda ennetuseks ei ole eraldi välja tuua, kuid ennetavana saab käsitleda vanemluskoolitusi (k.a. Imelised Aastad) ja nõustamisteenuseid (vaimse tervise teenused, perenõustamised, teraapiad jne.), mis on kättesaadavad.

Tugi abivajajatele

Lääne-Harju valla elanikele pakutakse vaimse tervise teenusetoetuse projekti raames tasuta psühhosotsiaalset abi. Koostööd tehakse Libertas Kliinikuga, kuhu suunatakse isikud, kellel on tugev alkoholi-, narko- ja/või hasartmängusõltuvus. Vägivaldaohvri on võimalus pöörduda Lääne-Harju tugikeskusesse, kuhu ta saab minna ka koos oma lastega. Valla spetsialisti poole pöördumise korral saab spetsialist suunata psühholoogilise nõustamise vajadusega isikud nende teenusepakujate juurde, kellel on kohaliku omavalitsusega kehtiv koostööleping. Laste heaolu spetsialist teeb kodukülastusi. Vald teeb koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga, MTÜ Vaiteriga ning koolide ja lasteaedadega. Koostöös politseiga kontrollitakse peresid, kus on esinenud vägivald. Vaimse vägivalda korral teostatakse politsei poolt peredele järelkontroll. Igas Politsei- ja Piirivalveameti jaoskonnas on riiklikud ohvriabi kabinetid, kuid Lääne-Harju valda jõuavad ohvriabi töötajad vähe ning vallaelanikel ei ole alati võimalus käia Tallinnas ohvriabis. Lasteaedade ja koolide personal on väga tähelepanelik ning annab vallale kiirelt märku, kui laste suhtes on vägivald toimunud või kui vägivalda ei ole toimunud, kuid tundub, et lapsega on midagi korrast ära. Olemas on meeste ja naistele suunatud vägivallast vabanemise programmid. Sõltuvused võivad põhjustada lähisuhtevägivalda/perevägivalda ning sõltuvusest vabanemiseks on vallas olemas anonüümsed kabinetid, kuhu suunab perearst. Kui inimesel ei ole võimalik transpordi tõttu minna anonüümsesse kabinetti, siis on valla poolt olemas ka sotsiaaltransport

Toetavad tegevused

Paarisuhte koolituse vajadust ei ole kaardistatud ning vallas sellealast koolitust ei pakuta, kuid vajadusel suunatakse inimesed valla koostööpartneri, EELK perekeskuse, poole. Vallas kommunikeeritakse

riiklikuid vägivalda vastaseid kampaaniaid.

Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ○
Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Ennetavad teenused on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Registreeritud lähisuhtevägivalda/perevägivalda juhtumite arv on aastatel 2017–2023 kasvanud, mistõttu on trend stabiilne. Samas on lähisuhtevägivalda/perevägivalda all kannatavatele inimestele olemas valla poolt pakutavad erinevad teenused ning programmid olukorrast väljumiseks. Koostööd tehakse näiteks psühholoogidega ning Lääne-Harju tugikeskusega. Kommuniqueeritakse riiklikuid vägivaldavastaseid kampaaniaid. Lähisuhtevägivalda/perevägivalda ennetamiseks konkreetsed teenused puuduvad, kuid vallas pakutakse teenuseid ja koolitusi, mis võivad aidata ennetada potentsiaalset vägivalda. Paarisuhte koolitusi vald ei vahenda. Lasteaedadega, koolidega, Politsei- ja Piirivalveametiga ning MTÜ Vaiteriga on vallas hea koostöö. Sõltuvusest vabanemiseks on olemas kabinetid ning vajadusel korraldab vald ka transpordi.

2.1.6 Inimkannatanutega liiklusõnnetused

Analüüs

Inimkannatanutega liiklusõnnetuste arv on võrreldes eelmise aastaga kasvanud. Kõige rohkem oli õnnetusi 2020. aastal. Teiste Harjumaa kohalike omavalitsuste statistikas on enim inimkannatanutega liiklusõnnetusi Rae vallas, samas suurusjärgus Lääne-Harju vallaga Saue, Saku ja Harku valdades. Kõigis nendes omavalitsustes (sh Lääne-Harju vallas) on olulise tähtsusega põhimaanteede lõike, mis võivad statistikat mõjutada.

Omavalitsuses ei viida eraldi läbi õnnetusjuhtumite analüüsimist ja sellest tulenevat ennetustegevuste planeerimist. Küll aga on tehtud ettepanekuid liiklusohutuse tagamiseks osades asukohtades Transpordiametile vastavalt laekunud kaebustele/ettepanekutele/tekkinud olukordadele (nt Vasalemma Põhikooli juures; samuti Lehola külas; Keila-Joal).

2.1.7 Tabatud joobes sõidukijuhid

Analüüs

Tabatud joobes sõidukijuhtide arv on aastate jooksul vähenenud, välja arvatud aastal 2020 ja 2021, mil näitaja tõusis. Eraldi alkoholipoliitikat või selle põhimõtteid vallas väljatöötatud ei ole. Kontrollimise aktiivsus ei ole teadaolevalt Lääne-Harju vallas oluliselt kõrgem kui mujal lähivaldades. Liiklusõnnetuste arv, mis on põhjustatud joobes juhi osalusel, on püsinud stabiilsena.

2.1.8 Liiklusohutuse alane ennetustöö (lasteasutuste näitel)

Liiklusohutuse alane ennetustöö

Hinnangud

Liiklusohutus lasteasutuste ümbruses

Sobivates kohtades on olemas ülekäigurajad, kuid üles on jäänud veel mõned probleemkohad teede ületamisel, nt Vasalemma Põhikooli juures ja ka Padisel. Kiiruspüüangutest kinnipidamine on osadel teelõikudel samuti probleemne. Valgustust täiendatakse pidevalt, tänavad ja bussipeatused on sügis-talvisel ajal piisavalt valgustatud. Kergliiklusteed

on olemas.

Toetavad ennetustegevused

Haridusasutustes viiakse läbi liiklusteadlikku käitumist soodustavaid tegevusi (näiteks Kloogal Lustipesa lasteaia õuealal avati liikluslinnak). Liiklusohutlike kohtade osas ei ole eraldi analüüse koostatud.

Lasteasutuste liiklusohutuse analüüsimine ja vajadusel reageerimine (ülekäigurajad, sõidukiirus, valgustus) ei ole regulaarne. Toetavad tegevused on ühekordsed.

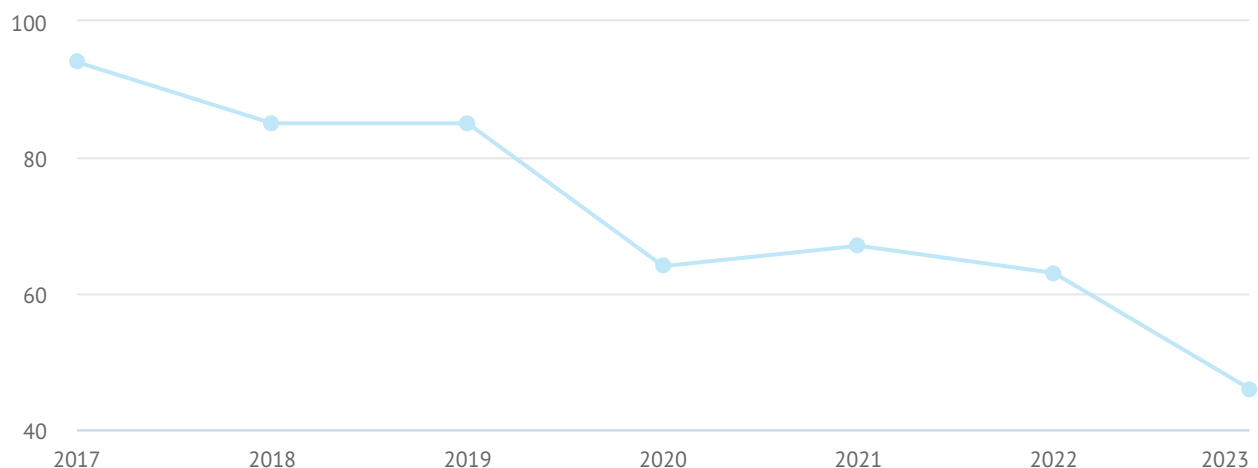
○ Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne lasteasutuste liiklusohutuse analüüsimine (ülekäigurajad, sõidukiirus, valgustus) ning vastavalt vajadusele reageeritakse. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Liiklusohutuse alane ennetustöö ei ole viimastel aastatel olulisi muudatusi toiminud, tegevused avalikus ruumis ohutuse tagamiseks on jätkuvad. Haridusasutustes jätkatakse liiklusteadlikku käitumist soodustavaid tegevusi.

2.1.9 Tulekahjud

Joonis 2.1.9.a Tulekahjude koondarv

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TUL04](#) [Päästeameti statistika](#) (tulekahjus hukkunute info)

Tabel 2.1.9.1 Hoonetulekahjude koondarv ja tulekahjudes hukkunute arv.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tulekahjud kokku	94	85	85	64	67	63	46
Eluhoonetulekahjud	11	8	8	10	10	11	5
Tulekahjudes hukkunud	0	1	0	1	0	1	0

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TUL04](#) [Päästeameti statistika](#) (tulekahjus hukkunute info)

Analüüs

Tulekahjude koondarv on vähenenud võrreldes viie aastaga poole võrra. Kõige rohkem on olnud metsa- ja maastikutulekahjusid, prügist, grillimisest ja lõkkest alguse saanud tulekahjusid, kuid ka nende arv on aastate jooksul vähenenud. Hoonetulekahjude arv on aastatel 2017–2022 vähenenud. Tulekahjudes hukkunute arv ning eluhoonetetulekahjude arv on püsinud stabiilsena.

2.1.10 Tuleohutuse alane ennetustöö

Tuleohutusala ennetustöö aspektid

Hinnangud

Tuleohutuse seire riskirühmade kodudes

Eraldi seirekava või muud dokumenti riskirühmade kodudes tuleohutuse seire korraldamiseks omavalitsusel ei ole. Küll aga on kodukülastuste ja kontrollkäikude ajal tähelepanu all ka tuleohutuse küsimused.

Kasutuseta hoonete järelevalve

Kasutuseta hoonete koguarvu on keeruline hinnata. Kohaliku omavalitsuse järelevalve vaatluse all on prioriteetsuselt esmajärjekorras just tiheasustusaladel asuvad kasutuseta hooned - nende hoonete juures esineb kogunemisi, vandalismi jt tegevusi, mistõttu on oluline hoone omanikuga koostöö nii ajutiste meetmete rakendamiseks (juurdepääsu tõkestamiseks, sh avade sulgemiseks; keelavate siltide väljapanek) kui ka hoone tulevikukasutuse ja võimaluste lõplike otsusteni suunamiseks (kas hoone taastatakse ja võetakse kasutusele või lammutatakse). Kasutuseta hoonete ohutuse ja järelevalve tagamisel tehakse koostööd politseiga, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga, Päästeametiga.

Toetavad tegevused

Päästeameti tuleohutusala seire sõnumeid kommuunikeeritakse (võimendatakse) valla infokanalites. Eraldi pööratakse tähelepanu hooajalistele sõnumitele - nt kevadel ja sügisel aia- ja haljastusjäätmete põletamise kõrghooajal, suvel on rohkem lõkke tegemise ja grillimise ohutus.

Tuleohutuse seire ametnike koduviitide ajal ei ole süsteemne ning koostöö Päästeametiga vähene. Süsteemne kasutuseta hoonete järelevalve ei toimi. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub süsteemne tuleohutuse seire ametnike koduviitide ajal ja tihe koostöö Päästeametiga. Toimib süsteemne kasutuseta hoonete järelevalve. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Eraldi seirekava või muud dokumenti riskirühmade kodudes tuleohutuse seire korraldamiseks omavalitsusel ei ole, samas võiks kodukülastusel sellele rohkem tähepanu pöörata. Kasutuseta hooned on jälgimise all eelkõige tiheasustusaladel. Üha rohkem on võimendatud Päästeameti sõnumeid tuleohutuse alal, sh hooajaliselt tõusetuvad tuletegemisest tingitud ohud. Tuleohutuse ennetuse tugevuseks on ohutuse ja järelvalvealane koostöö erinevate organisatsioonide vahel.

2.1.11 Uppunud ja veeohutusalane ennetustöö

Uppunud

Veeohutusalane ennetustöö

Hinnangud

Veekogude ohutus

Ametlikke avalikke randu/supluskohti Lääne-Harju vallas ei ole, muid veekogusid, mida kasutatakse on mitmeid. Valvega supluskohti ei ole. Hetkel täiendavalt rannavalveteenuse osutamisega ei kavandata alustada. Osades populaarsemates kohtades on veeohutuspüstakud paigaldatud (nt Rummu karjäärjärv, Klooga järv jt). Osades veekogudes on rakendatud supluskoha turvalisust tõstvaid meetmeid nagu ala hooldus ja puhastamine (nt Klooga järv, Kloogaranna rannaala).

Toetavad tegevused

Veeohutuse alaste sõnumitena levitatakse ja võimendatakse Päästeameti sõnumeid.

Üksikute avalike ja mitte-avalike suplemiseks kasutatavate veekogude puhul on läbi mõeldud valvega seotud aspektid ning tagatakse regulaarset veekogude (sh nende ümbruse) heakorda ja hooldus. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Avalike ja mitte-avalike suplemiseks kasutatavate veekogude puhul on läbi mõeldud valvega seotud aspektid ning tagatakse regulaarselt veekogude (sh nende ümbruse) heakord ja hooldus. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Ametlikke avalikke randu/supluskohti Lääne-Harju vallas ei ole, muid veekogusid, mida kasutatakse on mitmeid. Osades veekogudes on rakendatud supluskoha turvalisust tõstvaid meetmeid nagu ala hooldus ja puhastamine (nt Klooga järv, Kloogaranna rannaala), mis aitavad veeohutusse panustada. Ohuolukordi seoses taristuga ei ole teadaolevalt tekkinud.

2.1.12 Suplusvee kvaliteet

Analüüs

Kuigi ametlikke avalikke randu Lääne-Harju vallas ei ole, hinnatakse populaarsemates supluskohtades regulaarselt vee terviseohutust. Lääne-Harju vallas võetakse proove seitsmes supluskohas: Alliklepa (pikaajalist veekvaliteeti ei ole võimalik hinnata), Klooga järv (pikaajaline veekvaliteedi hinnang on väga hea), Kloogaranna (pikaajaline veekvaliteedi hinnang ei ole piisav), Laulasmaa Spa (pikaajaline veekvaliteedi hinnang on hea), Leetse (pikaajaline veekvaliteedi hinnang on hea), Lohusalu (pikaajaline veekvaliteedi hinnang on halb), Paldiski Põhjasadam (pikaajaline veekvaliteedi hinnang on väga hea).

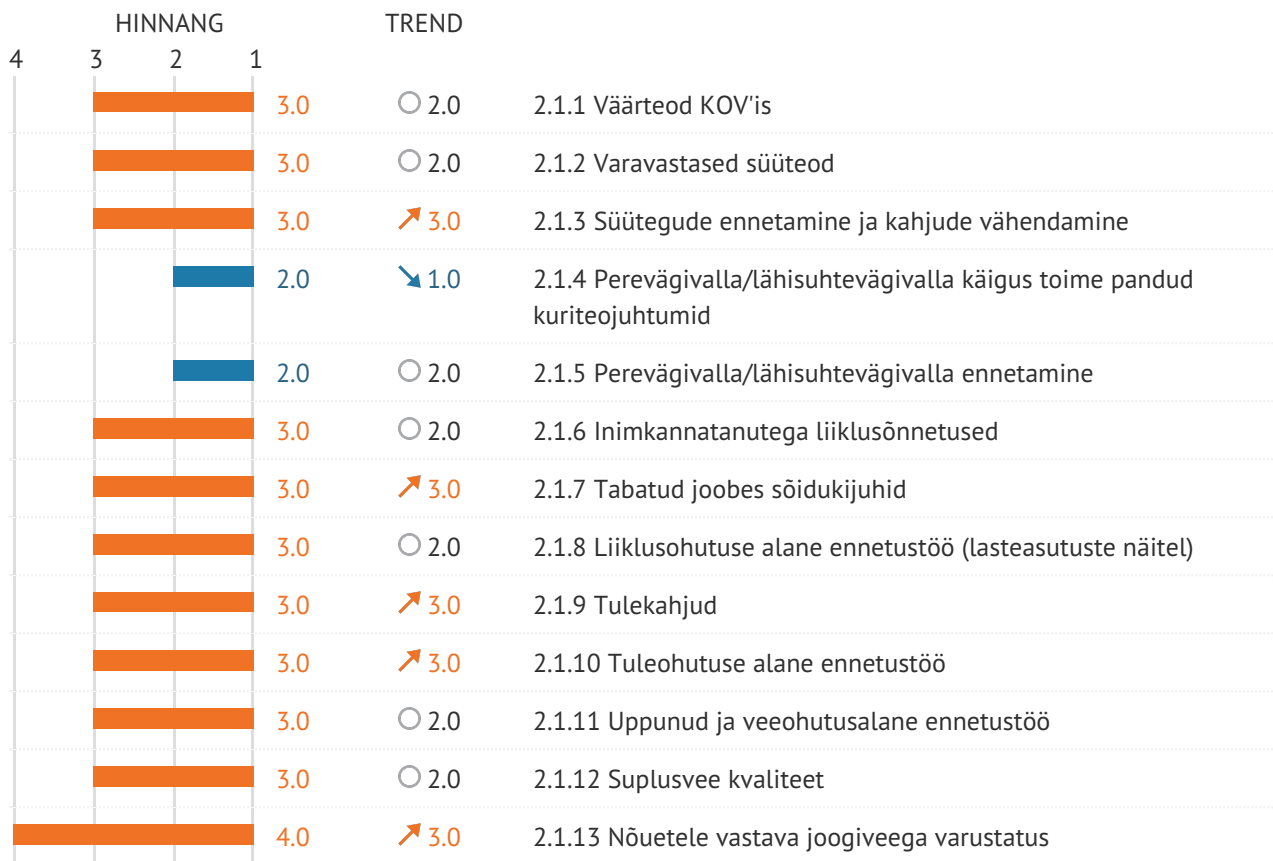
Suplusveekvaliteedi hindamisel tuleb arvestada ka üldiset veekogude seisundit Eestis. Nimelt oli 2000. a vastu võetud veepoliitika raamdirektiivi põhieesmärk, et 2015. a saavutavad kõik veekogumid (jões, järved, rannikumeri, põhjavesi) vähemalt hea keskkonnaseisundi. Paraku ei suudetud seda eesmärki 2015. a ega ka 2021. a saavutada ei Eestis ega ka Euroopas ning praegu on siht 2027. aastal. Viimastel aastatel on hakanud seisundihinnangud liikuma paremuse suunas tänu meetmete rakendamise efektiivsusele. Siiski on vaid üle poole vooluveekogumitest oma eesmärgi saavutanud. Seisuveekogumitest on heas või väga koondseisundi saavutanud ainult 10% kogumitest. Ökoloogiline seisund näitab etemini meetmete rakendamise efektiivsust ning ökoloogiline seisund on teinud kõige suuremaid paranemise hüppeid viimastel aastatel. 2023. aastal on 63% vooluveekogumitest, 24% seisuveekogumitest ja 19% rannikuveekogumitest on vähemalt heas seisundis. Ökoloogiline seisund on halvenenud ainult seisuveekogumites viimastel aastatel.

2.1.13 Nõuetele vastava joogiveega varustatus

Analüüs

Lääne-Harju vallas nõuetelevastavat joogivett tarbivate inimeste osakaal tõusnud seoses veemajandusprojektide raames uute ühisveevarustuse torustikega rajamisega (nt Laulasmaa, Vasalemma). Ühisveevärgi vesi on kvaliteetne ja tarbimiseks ohutu. Viimasel kahel aastal on kõigi püsitarbijate veevärgi vesi vastanud kvaliteedinõuetele.

2.1 Turvaline elukeskkond. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Väärtegude arv vallas on vähenenud. Varavastaste süütegude arv püsis stabiilsena aastatel 2019–2022 ning aastal 2023 langes tugevalt. Kõige suurema osa moodustab varavastastest süütegudest vandalism. Registreeritud lähisuhtevägivalda juhtumite arv on tõusnud. Tabatud joobes sõidukijuhtide arv on vähenenud. Tulekahjude arv on vähenenud. Kõige rohkem on metsa- ja maastikutulekahjusid ning prügist, grillimisest ja lõkkest alguse saanud tulekahjusid. Uppunute arv on madal ning püsinud stabiilsena.

Avaliku ruumi turvalisust analüüsitakse ning reageeritakse vastavalt vajadusele. Kuritegevuse olukorra kaardistamist ja regulaarseid analüüse ei tehta, kuid teenuste ja programmide võimalusi kasutatakse vastavalt tekkinud vajadusele. Konkreetseid tegevusi/teenuseid, mis liigituksid vägivalda ennetamiseks ei ole, kuid olemas on erinevad nõustamisteenused ja vanemlusprogrammid, mis aitavad ka ennetada potentsiaalset vägivalda. Abivajajatele on olemas erinevad teenused, näiteks tasuta psühhosotsiaalne abi, ohvriabi ning pöörduda saab ka Lääne-Harju tugikeskusesse. Kommuniqueeritakse riiklike vägivalda vastaseid kampaaniaid. Inimkannatanutega liiklusõnnetuste arv on kasvanud. Eraldi õnnetusjuhtumite analüüsimist ning ennetustegevuste planeerimist läbi ei viida, kuid Transpordiametile on tehtud ettepanekuid liiklusohutuse tagamiseks osades asukohtades vastavalt laekunud kaebustele/ettepanekutele/tekkinud olukordadele. Kommuniqueeritakse Päästeameti tuleohutusala seid sõnumeid ning eraldi tähelepanu pööratakse hooajalistele sõnumitele. Ametlikke avalikke randu/supluskohti vallas ei ole, kuid siiski hinnatakse populaarsemates supluskohtades regulaarselt vee kvaliteeti. Ühisveevärgi vesi on kvaliteetne ning tarbimiseks ohutu.

Soovitav on jätkata abivajajatele suunatud teenuste osutamist, leida ja rakendada meetmeid lähisuhtevägivalda ennetamiseks, tugevdada koostööd valdkondlike asutustega ning võimendada riiklike kampaaniate sõnumeid

- Panustatud on avaliku ruumi turvalisemaks muutmise (nt avaliku ruumi planeerimise põhimõtete rakendamine, tänavavalgustuse parendamine, vallale kuuluvate ohtlike/ lagunevate ehitiste lammutamine). Tulekahjude koguarv on vähenenud viimase seitsme aasta umbkaudu poole võrra, tekkepõhjuste lõikes on stabiilseim langus olnud metsa- ja maastikutulekahjude osas.
- Tänu veemajandusprojektidele tõusis aastatel 2019-2023 nõuetele vastava joogiveega varustatud inimeste osakaal 72%-lt 83%-ni.
- Võrreldes Eesti keskmisega on vallas vähem varavastaseid süütegusid. Vägivallaohvritel on majutuse võimalus Lääne-Harju tugikeskuses (sh lastega).
- Sõiduteede ületamisel on mõned lahendamata probleemkohad (nt Vasalemma Põhikooli juures, Padiisel).
- Aasta 2023 seisuga polnud 17% elanikest varustatud nõuetele vastava joogiveega.
- Perevägivalla/lähisuhtevägivalla käigus toime pandud kuriteojuhtumite arv on kõikuv, kuid pigem suurenemas. Samas võib see olla märk ka suuremast teadlikkusest ja teavitamise julgusest.

2.2 Elukeskkond ja planeeringud

2.2.1 Alkoholi ja tubakatarvitamist mõjutavad tegurid

Alkoholi ja tubakatarvitamist mõjutavate tegurite hindamine

Hinnangud

Tark planeerimine

Eraldi alkoholipoliitika põhimõtteid ei ole väljatöötatud. Pole otseselt seatud alkoholi müügipiiranguid avalikel üritustel. KOV-il pole vajadust ise testostlemist teha, seda on teinud politsei ja alkoholi testostlemist tellib ka Harjumaa Omavalitsuste Liit, mille käigus on tuvastatud rikkumisi mitmetes müügikohtades, kes on meetmetena rakendanud täiendavat töötajate koolitust.

Ravi- ja nõustamisteenused

Ravi- ja nõustamisteenuste korraldamist eraldi vallavalitsuse tasandil ei ole. Alkoholisõltuvuse (jt sõltuvuste puhul) on võimalik kasutada perearsti ja -õe nõustamist, kes saab vajadusel suunata täiendavale ravi- ja nõustamisteenusele. Vald on teinud koostööd Libertas Kliinikuga, samuti programmiga "Kainem ja tervem Eesti", vajaduspõhiselt on suunatud Wismari haiglasse teenusele (ja tasutud ka kulud).

Toetavad tegevused

Sotsiaalseid toimetulekuoskusi arendavate sekkumisprogrammide korralduse vajadust ei ole praktikas ette tulnud. Samas on olemas nt peretugitöötaja abi. Koostöös Töötukassaga on tehtud tööharjutusi (teenus), kus osalevad pikaajalised töötud (paljud ka sõltuvusprobleemiga). Harjutatakse tööellu naasmist nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt. Vanemlikke oskusi arendavate sekkumisprogrammide korraldus: - SOS Lastekülaga peretugevdusprogramm - lasteheaolu spetsialistid suunavad sinna vajadusel. Vabatahtlik teenus - on võimalus, et pered ei võta seda abi vastu või on valmis teenust kasutama lühikese perioodi. - Imelised aastad esimese tasandi koolitus - vanemluskoolitus kord aastas on tagatud (eesti keeles) kohaliku omavalitsuse poolt ja koostöös TAI-ga. - Vaimse tervise teenuse projekt (rahastus) - saab käia pereteraapias. Omavalitsuses töötavate spetsialistide oskuste arendamisel oleneb palju spetsialistist endast. Võimalus on osaleda vastavatel infopäevadel ja seminaridel. Osalemise vajadus sõltub palju tööülesannetest, millele keegi täpsemalt on spetsialiseerunud. Kitsaskohana võib oskuste arendamisel välja tuua ajaline ressursi ja koormuse - aega jääb väheseks, et kõikide teemadega ennast kurssi viia. Ennetuslike sõnumitena elanikele võimendatakse riigi tasandilt (eelkõige SKA) korraldatavaid kampaaniaid jt sõnumeid.

Alkoholi- ja tubakatarvitamise ennetamise ja vähendamise ei tegeleta järjepidevalt. Ei viida ellu testostlemisi. Ravi- ja nõustamisteenuste korraldus ja kättesaadavus ei ole läbi mõeldud. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Alkoholi- ja tubakatarvitamise ennetamise ja vähendamise tegeletakse läbimõeldult ja järjepidevalt. Viiakse ellu regulaarseid testostlemisi. Läbi on mõeldud ravi- ja nõustamisteenuste korraldus ja tagatud vajadusel kättesaadavus. Toetavad tegevused on järjepidevad ja süsteemsed.

Analüüs

Eraldi alkoholipoliitika põhimõtteid ei ole KOV kasutusele võtnud. Testostlemist KOV ei korralda, seda on teinud politsei ning tuvastatud on mitmeid rikkumisi, mis viitab kontrolli ja regulatsiooni vajalikkusele alkoholi müügi osas. Müügipiiranguid avalikele üritustele ei ole seatud. Ravi ja nõustamisteenused on peamiselt saadaval perearsti ja -õe kaudu ning omavalitsusest väljas Tallinnas. Sotsiaalsed toimetulekuoskused ei ole seni olnud suur probleem, kuid peretugitöötaja abi ja pikaajaliste töötute tööharjutuste programmid aitavad abivajajaid. Vanemlikke oskusi arendavad programmid on kasutusel. Õnnetused seoses joobes mootorsõidukijuhtimisega on viimase nelja aasta jooksul pigem vähenenud. KOV-i lähenemine alkoholi ja sõltuvuste ennetamisele ja ravimisele vajab süsteemset tuge ja laiemat teenuste spektrit.

2.2.2 Toitumist ja liikuvat eluviisi mõjutavad tegurid

Toitumist mõjutavad tegurid

Hinnangud

Tark planeerimine

Haridusasutuste toitlustus on korraldatud kas toitlustusteenusena (sisseostetud teenus) või asutuse enda poolt. Toitlustamine (sh menüü) kavandatakse vastavalt valdkondlikele soovitudele. Haavatavate sihtrühmade toetamiseks tehakse koostööd Toidupangaga (umbes 50 leibkonda saavad regulaarselt toiduabi) ning Lääne-Harju Lasterikkad MTÜ-ga. KOV-is on ka toiduringluskappide süsteem, mis ei ole loodud sotsiaalse abivajaduse tarbeks, vaid eesmärk on see, et toit ei läheks raisku (kapid on olemas Paldiskis, Laulasmaal, Vasalemmas, Padisel, Kloogal, Leholas). Kappidesse pannakse inimeste, poodide ja ettevõtete poolt üle jäänud toitu.

Nõustamisteenused

Toitumisenõustajat KOV-is ei tööta, aga läbi meditsiini-asutuste on elanikele kättesaadav.

Toetavad tegevused

KOV-is puudub kindel korraldus elanike ja spetsialistide toitumisalaste oskuste ning teadmiste arendamiseks. Ennetuslikke sõnumeid ja kampaaniaid tuleb ainult riiklikult tasandilt (näiteks läbi Tervise Arengu Instituudi) ning KOV võimendab ja edastab neid elanikele. Lääne-Harju valla Spordikeskuse poolt korraldatavatel liikumisüritustel jagatakse infot tervisliku eluviisi kohta, sealhulgas toitumine.

Allasutustes ei tegeleta järjepidevalt toitlustuse kvaliteediga.

Nõustamisteenuse korraldus ei ole läbi mõeldud ega tagatud. Toetavad tegevused on ühekordsed.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Allasutustes tegeletakse järjepidevalt toitlustuse kvaliteediga.

Nõustamisteenuse korraldus on läbi mõeldud ja vajaduselt tagatakse. Toetavad tegevused on järjepidevad ja läbimõeldud.

Liikumist mõjutavad tegurid

Hinnangud

Tark planeerimine

Avaliku ruumi planeerimisel arvestatakse aktiivset liikumist soodustavate põhimõtetega - nt spordiplatsid jt seotakse kergliiklusteede/terviseradade võrgustiku ja rohealadega. Avalikku ruumi planeeritakse elukaareüleselt lähtuvalt nii, et igas vanuses inimesed saavad vajadusel meelepäraseid liikumist soodustavaid tegevusi leida. Kergliiklusteede võrgustik on olemas.

Turvalisus ja heakord

Valgustus on projekteeritud igale poole, kuid on kohtasid, kus see puudub, näiteks mõned terviserajad ja suusamäed. Teede ja tänavate hooldus toimub regulaarselt, uuendatakse valgustust. Avalikku ruumi hooldatakse regulaarselt. Prügistamist esineb piirkonniti. Omavalitsuse territooriumil on rohealad, mida samuti hooldatakse regulaarselt.

Toetavad tegevused

Lääne- Harju valla heaolu-uuring viidi läbi 2022 aastal. Küsitluse tulemuste kohaselt külastab elukoha ja lähiümbruse parke ja rohealad regulaarselt (vähemalt mitmel korral kuus) 54% küsitletutest. Küllatki rahul ollakse ka liikumis- ja sportimisvõimalustega. Aktiivset liikumist toetavaid sündmusi korraldatakse nii valla allasutuste kui ka kohalike kodanikuühenduste poolt (nt Lääne-Harju valla liikumissari). Ennetuslikke sõnumeid ja kampaaniaid tuleb ainult riiklikult tasandilt ning KOV võimendab ja edastab neid elanikele.

Avaliku ruumi planeerimisel ei arvestata muudatuste mõju igapäevasele liikumisele. Turvalisus ja heakord liikumist toetaval taristul ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Avaliku ruumi planeerimisel arvestatakse muudatuste mõju igapäevasele liikumisele. Liikumist toetava taristu turvalisus ja heakord on tagatud. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

KOV-i haridusasutuste toitlustuse korraldamine ja koostöö haavatavate sihtrühmade toetamiseks on positiivse suuna võtnud, kuid mitmed arengukohad vajavad täiendavat tähelepanu. Toitumisenõustamise puudumine KOV-is viitab vajadusele kaaluda spetsialisti palkamist, et pakkuda elanikele isikupärastatud toitumisalast nõustamist. Vaja oleks ka luua kindel süsteem/korraldus selleks, et tõsta elanike toitumisteadlikkust ning KOV võiks ise levitada toitumise ja liikumise teemalisi ennetuslikke sõnumeid ja kampaaniaid (hetkel tulevad need kõik riiklikult tasandilt ning KOV ise seda ei prioritseeri).

Avaliku ruumi valgustust on vaja täiendada, et suurendada elanike liikumisharjumusi. Samuti on vaja viia ellu muudatusi nendes piirkondades, kus prügistamist rohkem esineb (näiteks Ämari).

2.2.3 Ühistranspordi korraldus

Ühistranspordi korraldus

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Bussiliinidega tehti 2022 aastal 510 000 reisi algusega Lääne-Harju vallas paiknevatest bussipeatustest, 2023 aastal 520 000, seega kasutatavus on suhteliselt stabiilne. Kõige suurem vajadus on Laulasmaa-Meremõisa ja Keila-Joa piirkonna ühendamine Keila linnaga. Seda piirkonda teenindab otseliinina ainult valla poolt finantseeritav liin (nr 110). Vajadus on tegelikult palju suurem. Muu transpordi (v.a koolitransport) vajaduse hindamine regulaarselt ei toimu, tehakse juhuslike ettepanekute või kaebuste pinnalt.

Rahastusmudel

Rahastusmudel on bussiliinide puhul vastavalt seadusele: Maakondlikud liinid rahastab riik ja valla siseliine rahastab 100% omavalitsus. ELRONi puhul on Lääne-Harju valda sissekirjutatud inimestele sõidusoodustus sõlmides ELRONiga vastavasisuline leping, arveldamine toimub kuu kaupa. Transporditeenusele kulunud vahendeid viimasel neljal aastal: Siseliinid (buss, sh õpilasliinid): 2023 - 568 000€ 2022 - 480 000€ 2021 - 425 000€ 2020 - 324 000€ ELRON toetus 2023 - 300 000€ 2022 - 270 000€ 2021 - 220 000€ 2020 - 203 000€ Ajas muutus- järjest enam tuleb KOVil panustada ühistransporti.

Inimkeskus

Transpordivahenditest liikumispuudega inimestele on rongid on väga sobivad, sh taristu (kaldteed, pimedatele vajalikud eritaristud jms), bussidesse liikumispuudega inimesed alati ei saa. Vald on välja töötanud põhimõtted bussipeatuste parendamiseks. Bussipeatused on pingeritta seatud on järgmiste kriteeriumite alusel: -Sisenejate arv -maantee liiklussagedus -piirkiirus teel -bussipeatuse ümbrus (avatud/varjuline) -tee valgustatus -Bussi ootamise alternatiivne võimalus (kool, kohvik, kauplus vms) Regulaarse kasutajate tagasiside/rahulolu kogumise ja vajalike muudatuste elluviimise korraldus puudub.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Stabiilne ühistranspordi kasutus näitab jätkuvat vajadust ühistranspordi planeerimisega tegeleda. Täiendavalt vajab lahendamist ühendused laulasmaa-Meremõisa vahel ning Keila vahel. Vajadus võib olla regulaarse hindamise järele, hetkel seda ei tehta. Parendada oleks vaja liikumispuudega inimeste ligipääsetavust bussidesse. Oluliselt on tõusnud rahaline panus ühistranspordile. Tähelepanu bussipeatuste nähtavusele, ligipääsetavusele ja taristule pööratakse kindlate näitajate alusel.

2.2.4 Koolitranspordi korraldus

Koolitranspordi kasutavate õpilaste arv

Tabel 2.2.4.1 Koolitranspordi kasutavate õpilaste arv

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Koolitranspordi kasutavate õpilaste arv				142	138	142	147	142	155

Koolitranspordi korraldus

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Kooliliinide puhul toimub vajaduse hindamine andmepõhiselt. Iga õppeaasta alguses vaadatakse üle õpilaste sissekirjutuse ja koolivalik ning nende andmete põhjal on kujundatud kooliliinid.

Rahastusmudel

Siseliinidele kulunud rahasumma vt. 2.2.3 sisaldab ka koolitranspordi kulu, seega eraldi välja tuua kooliliinide kulu ei saa.

Inimkesksus

Erivajadusega õpilaste, kes käivad erikoolis, transport on lahendatud taksoteenusena.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Pikemas perspektiivis ei ole organiseeritud eraldi koolitransporti, vaid õpilased liiguvad kooli, kodu ja huvitegevuse vahel juba toimiva ühistranspordiga. Sarnaste juba toimivate lahendustena saab näidetenä välja tuua Tallinna linna ja Keila linna.

2.2.5 Avaliku ruumi ligipääsetavus ja heakord

Avalike ruumide ligipääsetavuse erinevad aspektid

Hinnangud

Tark planeerimine

Avalikku ruumi planeeritakse elukaareüleselt lähtuvalt, võttes arvesse igas vanuses inimesi. Kuna avalikku ruumi ehitatakse osade kaupa, siis ei ole jõutud kõiki projekteeritud kohtasid veel valmis ehitada. Ühisalasid on erinevaid ning igas vanuses inimesed saavad endale meelegärgseid tegevusi leida (näiteks erinevad terviserajad, mängu- ja spordiväljakud).

Turvalisus ja heakord

Valgustus on küll projekteeritud igale poole, kuid on siiski kohtasid, kus

see puudub, näiteks mõned terviserajad ja suusamäed. Turvakaameraid on pigem vähe, need on küll projekteeritud, kuid see pole olnud prioriteet, sest vandalismi on vähe. Alasid hooldatakse regulaarselt ja enamjaolt hoiavad ka vallaelanikud ise ümbrust puhtana, kuid on siiski piirkondi, kus kohalikud elanikud tekitavad palju reostust (näiteks Ämari). Prügikaste ja pinke küll on, kuid võiks olla veelgi rohkem. Paldiski linnaväljakul on olemas avalik joogiveekraan, teistes piirkondades see puudub. Tualetid on olemas ainult hädavajalikes kohtades, kus liigub pidevalt rohkem inimesi (näiteks Keila jõe juures). Suviti ostetakse sisse teenust, mis tagab välitualettide olemasolu rannaäärsetes kohtades.

Inimkesksus

On alasid, kuhu on raskendatud ligipääs (näiteks liivaplatsil, muruplatsil olevad spordi- ja mänguväljakud, kuhu on ratastooliga raske pääseda). Rannale on aga tagatud ligipääs erinevate vajadustega inimestele (on rajatud teid, mis viivad randa ning, teid, mis rannaalal ristuvad ning see võimaldab näiteks ratastooli või lapsevankriga hästi liigelda). Vallaelanikud saavad anda tagasisidet ja teha ettepanekuid iga-aastase arengukava uuendamisel. Elanikel on võimalus saada rahastust korterite juurde näiteks haljastuse rajamiseks, samuti näiteks ka ühisalade loomiseks. Viiakse läbi ka rahuloluküsitlusi.

Avaliku ruumi ligipääsetavuse hindamine ei ole regulaarne ega süsteemne. Planeerimisel ei ole läbivalt arvestatud erivajadustega. Turvalisuse ja heakorra tagamisega esineb sageli probleeme.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Avaliku ruumi ligipääsetavuse hindamine on regulaarne ja süsteemne. Läbivalt on arvesse võetud erinevaid vajadusi (nt lapsevanker, ratastool, nägemispuudega inimesed jne), mis arvestavad muuhulgas elanike arvamusega. Turvalisus ja heakord on tagatud.

Analüüs

Avaliku ruumi loomisel arvestatakse kohalikke olusid. Avaliku ruumi planeerimisel püütakse arvesse võtta erinevaid vajadusi liikumiseks ja juurdepääsuks, samas ei ole avalike ruumide ligipääsetavus kõikidele sihtrühmadele alati tagatud. On läbi viidud elanike rahulolu küsitlus (2022. aastal) ning elanikel on võimalus kaasa rääkida elukeskkonna kujundamise osas ning nende arvamustega püütakse arvestada.

2.2 Elukeskkond ja planeeringud. Kokkuvõte

HINNANG	TREND	
4 3 2 1		
2.0	○ 2.0	2.2.1 Alkoholi ja tubakatarvitamist mõjutavad tegurid
3.0	↗ 3.0	2.2.2 Toitumist ja liikuvat eluviisi mõjutavad tegurid
3.0	○ 2.0	2.2.3 Ühistranspordi korraldus
3.0	○ 2.0	2.2.4 Koolitranspordi korraldus
3.0	↗ 3.0	2.2.5 Avaliku ruumi ligipääsetavus ja heakord

Kokkuvõte:

Peretugitöötajad ja pikaajaliste töötute tööharjutuste programmid aitavad abivajajaid, toetades sotsiaalset toimetulekut, samuti aitavad olemasolevad programmid (näiteks „Imelised Aastad”) vanematel oma lastega paremini toime tulla, mis toetab perede heaolu. Tervishoiuteenused on kättesaadavad, pakkudes elanikele esmast arstiabi ja nõustamist. Aktiivset liikumist toetavaid sündmusi korraldatakse nii valla allasutuste kui ka kohalike kodanikuühenduste poolt. Ühistranspordi stabiilne kasutamine näitab, et teenus on vajalik ja usaldusväärne, toetades elanike liikuvust. Suurenev rahaline toetus ühistranspordile võimaldab teenuste kvaliteedi parandamist ja arendamist. Avaliku ruumi arendamises kasutatakse elukaareülest lähenemist ning elanikud saavad rääkida kaasa elukeskkonna kujundamisel.

Arendamist vajavad ühistranspordi piirkondlikud ühendused, näiteks Laulasmaa-Meremõisa ja Keila vahel puuduvad korralikud ühendused, mis takistab elanike liikumist. Muu transpordi vajaduse regulaarne hindamine puudub. Juhuslike ettepanekute või kaebuste pinnalt teenuste arendamine ei ole piisav. See näitab, et peaks olema süsteem, mis tagab pideva tagasiside kogumise ja teenuste kohandamise.

Kuigi avaliku ruumi planeerimisel püütakse arvesse võtta erinevaid vajadusi, ei ole ligipääsetavus alati tagatud. See vajab edasist tähelepanu, et tagada kõigi sihtrühmade osalus.

Arendamist vajavad veel ka kindlates piirkondades, nagu näiteks Ämari, parema süsteemi loomine, et vähendada prügistamist.

KOV võiks levitada toitumise ja liikumisega seotud ennetuslikke sõnumeid ja kampaaniaid ka omaalgatuslikult, lisaks nendele, mis tulevad riiklikult tasandilt (näiteks Tervise Arengu Instituudi poolt). Samuti võiks KOV võimalikult palju kasutada ära avalikku ruumi, et elanike liikumisharjumusi suurendada.

Testostlemist korraldavad politsei ja maakonna tasandil omavalitsuste liidu tellimusel, kuid vaja oleks väljatöötada ja rakendada alkoholipoliitika põhimõtted.

TUGEVUSED

- Vald on välja töötanud põhimõtted ja pingerea bussipeatuste parendamiseks (ühistranspordi kasutamise ligipääsetavuse, turvalisuse, mugavuse ja atraktiivsuse suurendamiseks).
- Avaliku ruumi planeerimisel arvestatakse aktiivset liikumist soodustavate põhimõtetega (nt spordiplatsid seotakse kergliiklusteede/ terviseradade võrgustiku ja rohealadega). Kergliiklusteede võrgustik on olemas, ehkki vajab veel parandamist.
- Aktiivset liikumist toetavaid sündmusi korraldatakse nii valla allasutuste kui ka kohalike kodanikuühenduste poolt (nt Lääne-Harju valla liikumissari).

NÕRKUSED

- Ühistranspordiga (v.a koolitransport) seotud vajaduste hindamist regulaarselt ei toimu. Küll on teada, et arendamist vajavad ühistranspordi piirkondlikud ühendused (nt Laulasmaa-Meremõisa ja Keila vahel).
- Ühistranspordis pole osad bussid ligipääsetavad liikumispuudega inimestele.
- Mõningatel terviseradadel ja suusamägedel puudub veel valgustus.

2.3 Osalusvõimalused

2.3.1 Aktiivne kogukond ja kaasamine

Kodanikeühenduste arv

Tabel 2.3.1.1 Kodanikeühenduste arv

	2019	2020	2021	2022	2023
KOVis tegutsevate kodanikeühenduste arv					238

Kodanikuaktiivsuse toetamine

Hinnangud

Tark planeerimine

Vallavalitsus teeb aktiivset kaasamistööd jagades infot läbi erinevate meililistide ja suhtluskanalite, korraldatakse regulaarseid kohtumisi. Vallavalitsuse juures tegutseb alates 2019.a kogukonnakomisjon, mille ülesanne on valla eri piirkondade kogukondade tegevusele, infovahetusele, sotsiaalsele ja majanduslikule arengule kaasaaitamine. Kogukonnapoolne sisend vallale on ettepanekute esitamine kohaliku ja kogukondliku elu korraldamisel ja nad on kaasatud vallavalitsuse strateegilisse planeerimisse. Vallas tegutseb viis kogukonnamaja/ruum- Vasalemma, Laulasmaa, Paldiski, Padise ja Klooga, mille peamine väärtus on pakkuda kohalikele kooskäimise ja erinevate tegevuste võimalusi. Katab peamise vajaduse hetkel. Vabaühendused taotleda toetust mittetulunduslikule hariduse, kultuuri-, spordi-, noorsootöö, vaba aja veetmise, loodus- ja keskkonnahoiu, tervisedenduse, külaliikumise, koguduse, turvalise elukeskkonna või muu valdkonna tegevusele, mis on suunatud kohaliku elu ja valla arengule ning elanike heaolule. Taotlusvoor on kalendriaasta ja summa on jäänud samaks paaril viimasel aastal. MTÜ Paldiski Toetusgrupp pakub mittetulunduslikuks tegevuseks toetust (nii eraisikud kui MTÜd) kogukondlikele algatustele ja elanike heaolu toetamiseks tuuleparkide poolt toodetud elektrienergia toel edendada Pakri tuulepargi mõjupiirkonnas. Vallas on rakendatud taluvustoetus, müra tekitava ebamugavuse kompenseerimiseks. Kaitseministeerium tasub iga-aastaselt summa vallale ja vald jaotab mõjutatud piirkondadele laiali.

Toetavad tegevused

Lääne-Harju vallal on oma tunnustussündmus, mille raames saavad tunnustatud ettevõtjad, vabaühendused, aktiivsed teenekad kodanikud, noored, algatused. Kogukonna ja algatustega tegeletakse nõustamise vormis vastavalt vajadusele. Koolituste ja spetsiifiliste vajaduste osas koolitatakse ise või kasutatakse välist abi.

Kogukonna ja kodanikeühenduste kaasamine kohaliku elu korraldamisesse ja strateegilisse planeerimisse ei ole järjepidev ega tulemuslik. Toetus ja koostöö on vähene. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ●
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Kogukonda ja kodanikeühendusi kaasatakse järjepidevalt ja tulemuslikult nii kohaliku elu korraldamisesse kui strateegilisse planeerimisse. Tagatud on pidev tugi ja toimub tihe koostöö. Toetavad tegevused on järjepidevad ja läbimõeldud.

Analüüs

Kogukonnamaju on küll piisavalt, kuid vaadates tulevikku siis nõudele kergsuskeskusi luua tekib vajadus lisanduvate hoonete ja ka olemasolevate hoonete täisustamise osas.

Taluvustoetuste osas ei ole olnud seni selgeid juhiseid, kuid vajadus on selgete juhiste koostamiseks.

Koolituste korraldamise osas ei piisa valla oma vahenditest, selleks kaastakse lisavahendeid projektide kaudu.

Muukeelseid sihtrühmi võiks rohkem tegevustes toetada, et nad saaksid paremini omavahel võrgustuda.

2.3.2 Kohalik kultuurielu

Kohaliku kultuurielu erinevad aspektid

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vallas tegutseb seitse raamatukogu, Muusika- ja Kunstide Kool, Lääne-Harju Kultuurikeskus (hooned üle valla), Lääne-Harju Spordikeskus (kahe hallatava hoone, spordiväljakute ja spordirajatistega üle valla). Padise kloostri külastuskeskus on suurim piirkonna turismiobjekt ja oluline sündmuste korraldamise keskus. Territooriumil tegutseb kuus kogudust. Suurem osa sündmusi toimub suvisel hooajal, mil on võimalus välitingimustes neid läbi viia. Madalhooaja sündmuste valik on väiksem, kuid kohalike poolt on ootus suurem kui võimalused. Toimub aktiivne koostöö teiste projektide ja piirkondadega kultuurielu rikastamiseks (nt Matsalu Loodusfilmide Festival, Porikuu festival).

Rahastusmudel

Suuremad valla korraldatud kultuurisündmused on valla eelarvest. Mõned valla traditsioonilised suursündmused on rahastatud valla, kogukonna toetuse ja eraettevõtjate ühispanusest. Noorte huvitegevust toetab vald pearahasüsteemiga. Noorte huviharidus vallast väljaspool asuvates omavalitsustes on toetatud valla poolt.

Inimkeskus

Valla poolt on kasutada väikebuss, mida saavad broneerida sõitudeks haridusasutused, vabaühendused ja spordiseltsid. Vald pakub osade sündmuste külastamiseks kohalikele bussitransporti, et suurendada võimalust külastada keeruka ligipääsetavusega piirkondi. Suuremad valla korraldatud kultuurisündmused on kättesaadavuse tõstmiseks kohalikule elanikule on üldjuhul tasuta.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Kaasaegse sündmuste korraldamise taristu vajadus. Võimalik väljund on see lahendada Paldiski Hariduslinnaku projekti raames.

Olemasolevad kogukonnamajad on aktiivses kasutuses, kuid on potentsiaali osade majade aktiivset kasutajaskonda tõsta.

Oluline on hoida traditsiooniliste sündmuste jätkumist.

Pidev spordi- ja liikumisrajatiste arvu suurenemine ja on piirkondi, kus vajadus rajatiste järele on juba praegu suurem kui pakutavad võimalused.

Raamatukogude teenustevaliku laiendamine ja teenuste automatiseerimine. Samuti on raamatukogudel potentsiaal kultuurisündmuste korraldamiseks.

2.3.3 Noorsootöö ja huvihariduse kättesaadavus KOV-is

Analüüs

Noortele suunatud huvikoolid ja -keskused on jaotunud üle valla, et olla ligipääsetavamad võimalikult paljudele noortele. Kõige paremini toimiv lahendus ja aktiivsem osalus on üldhariduskoolide läheduses toimetavates noortetubades. Kõigis noortetubades on oma töötaja. Noortetöötajate leidmine on keerukas väljakutse vallale.

Vallas tegutseb noortemalev, mis on väga populaarne ja täitub kiirelt. Piirkonnas korraldatakse noortelaagreid erinevate MTÜ-de poolt.

Huvikoolide arv ei ole ajas oluliselt muutnud, kuid huvikoolides osalevate noorte arv on nelja aastaga suurenenud 50%. Noortekeskuste ehk noortetubade arv on suurenenud, kuid sellest tulenevalt on noori noortekeskuse kohta vähem. Noortetubade külastuste koguarv on tõusnud.

Noorteinfo edastamine käib paljuski õppeasutuste vahendusel ja noorsootööga seotud asutuste sotsiaalmeedia kanalites. Oluline lüli noorte vajaduste vahendamisel on noortetoad / noorsootöötajad.

2.3.4 Võimalused noorsootöös osalemiseks ning osalus- ja kuuluvuskogemuse saamiseks

Noorsootöö erinevad aspektid

Hinnangud

Tark planeerimine

Noortele suunatud huvikoolid ja -keskused on jaotunud üle valla, et olla ligipääsetavamad kõigile. Kõige paremini toimiv lahendus ja aktiivsem osalus on üldhariduskoolide läheduses toimivatel huviasutustel. Kõigis noortetubades on oma töötaja. Noortetöötajate leidmine on olnud võrdlemisi keerukas väljakutse. Suvel tegutseb noortemalev, mis on väga populaarne ja täitub kiirelt. Piirkonnas korraldatakse noortelaagreid

erinevate MTÜ-de poolt, mida toetatakse osaliselt valla eelarvest.

Rahastusmudel

Noortekeskused toimetavad valla eelarvest. Lisarahastuse saamiseks kaasatakse erinevaid projekte.

Inimkeskus

Kõige paremini on kaetud noorema vanusegrupi huvitegevus, kuid vanema vanusegrupi (eriti 20-26a) ei ole piisavalt sobilikke tegevusi pakkuda. Plaanis on alustada regulaarse tagasiside kogumisega noortekeskuste töö kohta.

Noorsootöö olukorda ei analüüsita regulaarselt ning ei ole loodud piisavalt võimalusi kohaliku elu korraldamisse panustamiseks. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega taskukohane osalejale. Tegevuste pakkumisel ei ole arvestatud kõigi vanuserühmade vajaduste ja huvidega (sh erivajadused)

Noorsootöö olukorda analüüsitakse regulaarselt ning noortele on loodud võimalused kohaliku elu korraldamisse panustada. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja osalejale taskukohane. Tegevuste pakkumisel on arvestatud erinevate vanuserühmade vajaduste ja huvidega (sh erivajadused).

Analüüs

Vald on noorsootööd ümber korraldamas. Ühendatakse Lääne-Harju Huvikeskus ja Lääne-Harju Kultuurikeskus (alates 1.detsember 2024). Liitmise üheks ajendiks oli arengukavas seatud eesmärkide parem täitmine. Samuti on suund lõimitud noortepoliitika poole, kus erinevaid otsuseid, mis võivad noori puudutada, tehakse eri valdkondades läbi tervikliku lähenemise, lähtudes noorte huvidest ja vajadustest ning noori kaasates. Vallas puudub praegu noorte volikogu.

Käsil on noorsootöö kvaliteedi hindamine, et saada süsteemsem ülevaade omavalitsuse noorsootöö tugevustest ja arendamist vajavatest valdkondadest ning edasiste tegevuste planeerimiseks. Lääne-Harju vallas ei ole noorsootöö kvaliteedi hindamist varasemalt läbi viidud.

Üks olulisi kitsaskohti n-ö avatud noorsootöö korralduses on ebapiisav noorsootöötaja töötasu. Kõrgem töötasu võiks olla üks motivaatoreid, mis aitaks lihtsamini leida kvalifikatsiooniga või piisava ettevalmistusega ja motiveeritud noorsootöötajaid. Sama saab öelda huviringide juhendajate kohta.

Igas Lääne-Harju Huvikeskuse noortetoas töötab üks noorsootöötaja. Noortetoad on avatud kl 13-19 ning toimivad pigem n-ö lastehoiuna. Enamasti käivad noortetubades nooremate kooliastmete lapsed. Praegu peab noortetoa sulgema, kui ühte töötajat ajutiselt ei ole (haigestumise, koolituse vm tõttu). Noortega tehtava sisulise töö vajadust silmas pidades peaks olema vähemalt kaks töötajat, mis võimaldaks teha paremini eesmärgipärast ning sisulist tööd, planeerida arendustegevusi ning projekte ja sündmusi ning nendesse kaasata ja aktiveerida ka noori.

Arendamist vajab noorsootöö mõtestamine, avatud noorsootöö eesmärgistamine, selle juhtimise kvaliteet.

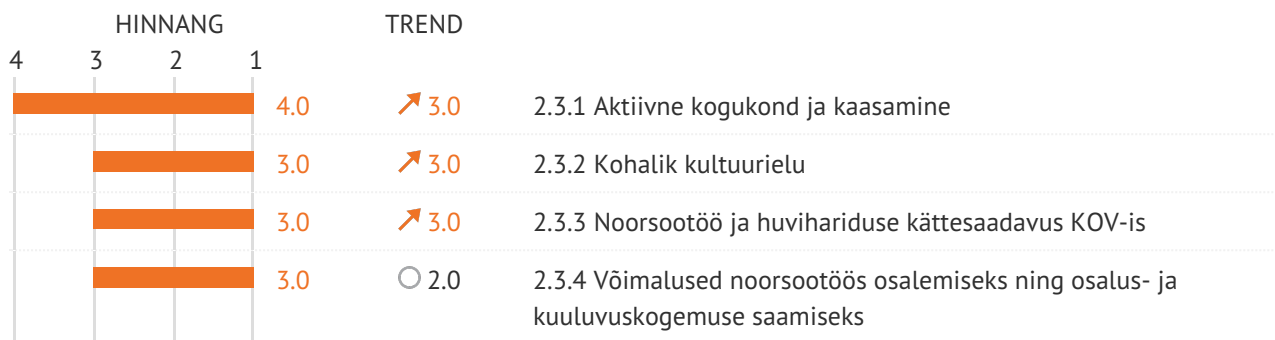
Lääne-Harju Huvikeskuse võimalused ruumide mõttes on kitsad. Asutusel enda hallatavaid ruume üldse ei ole ja noortetoad on avatud teiste asutuste ruumides, mis n-ö saadaval on. Seetõttu ei ole ruumid noorsootöö jaoks ka kõige sobivamad ning noorte vajadustele vastavad. Mõnes kohas on ruumid erinevate kasutajate ristikasutuses, mistõttu ei saa ruume sisustada just noorte vajadusi arvestades, kuna peavad sobima ka teistele kasutajatele.

Valla arengukavas 2019-30 käsitleb noorte teemat:

- haridusvaldkonnas noorte osaluse suurendamine läbi võrgustikutöö ja noorsootöö arendamise
- haridus ja kultuurivaldkonnas kultuuri- ja noortekeskuse loomine

- ettevõtlusalaselt noorte ja laste ettevõtlusalase hariduse toetamine sh ettevõtluseõppe ja ettevõtlikkuse arendamist
- Noortele paremate võimaluste pakkumine osalemaks ettevõtlusega seotud projektides, koolitustel ja praktilal, kaasata noori aktiivsemalt ja julgustada õpilasfirmade loomise

2.3 Osalusvõimalused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Kogukonna osalusvõimalused omavaheliseks läbikäimiseks kultuurialaselt, noortekeskuste- ja huvitegevuse kaudu on võimaldatud ja suhtlus on üsna aktiivne. Suurem omavaheline võrgustumine on suvehooajal välitegevuste kaudu, eestikeelsete kogukondade ja gruppide hulgas. Vähem aktiivset tegevust on suure kultuuriürituste kohtade puudumisel sügiskuu hooajal. Infovahetus kultuuritegevuse osas ja kogukondadele on üsna hea, suhtluskanaleid on piisavalt.

Tulevikuvaates on kasutamata potentsiaal noorte arvamuse küsimine, mis toetaks nii noortekeskustes pakutavate tegevuste arendamist aga ka omab võimalust toetada nende vanusegrupi huve elukeskkonna kujundamisel. Muukeelse elanikonna omavahelise võrgustumise toetamiseks heaolu suurendamise eesmärgil vallas oleks vaja leida lahendusi.

TUGEVUSED

- Tegutseb aktiivne kogukonna-komisjon, loodud on viis kogukonna-maja/ruumi, olemas on eri valdkondi katvad toetused vabaihendustele.
- Mitmekesine kultuuritaristu: seitse raamatukogu, Muusika- ja Kunstide Kool, üle valla paiknev Kultuurikeskus ning spordi- ja turismiobjektid.
- Aastate lõikes on tõusnud nii huvihariduses kui noorsootöös osalevate noorte arv ja osakaal Vald toetab noorte huviharidust ka vallast väljaspool asuvates omavalitsustes. Noortekeskuste arv on al 2019. aastast suurenenud 4-lt 7-le.

NÖRKUSED

- Kerkuskeskuste loomise nõue tähendab vajadust kogukonna-majade täiustamiseks ja hoonete lisandumiseks.
- Puudu on kaasaegsete tingimustega siseruumid suuremate sündmuste korraldamiseks.
- Noorsootöötajate ja huviringide juhendajate töötasu on ebapiisav, töötajaid on keeruline leida. Noorsootöö arendamises ja noorte kaasamises on veel palju kasutamata võimalusi.

3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet

3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused

3.1.1 Nõustamisteenuste kättesaadavus

Psühholoogiline individuaalnõustamine

Kirjeldused ja hinnangud

<u>Nõudlus ja pakkumine</u>	Koostööd tehakse erinevate teenusepakkujatega väljastpoolt valda. Piirkonna inimesi teenindavad MTÜ Toetus, OÜ Famitre, Keila Teraapiakeskus OÜ ja EELK Perekeskus. Isikutel on võimalik pöörduda teenusele iseseisvalt või suunamisega sotsiaaltöötaja poolt. Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetoetuse projekti. Vaimse tervise teenuste projekt 2023 raames sai psühholoogilist individuaalnõustamist 98 isikut, kokku 293 tundi.
<u>Rahastusmudel</u>	Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetoetuse projekti, mille tulemusel oli Lääne-harju valla elanikel kuni 2024 aasta lõpuni võimalik saada tasuta psühhosotsiaalsel abi. Selleks on sõlmitud kokkulepped kahe teenuseosutajaga.
<u>Inimkeskus</u>	Venekeelsed vaimse tervise teenused on kättesaadavad Tallinnas ja Keilas. Ligipäas on tagatud kõigile.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Psühholoogiline perenõustamine

Hinnangud

<u>Nõudlus ja pakkumine</u>	Koostööd tehakse erinevate teenusepakkujatega väljastpoolt valda. Piirkonna inimesi teenindavad MTÜ Toetus ja Keila Teraapiakeskus OÜ. Isikutel on võimalik pöörduda teenusele iseseisvalt või suunamisega sotsiaaltöötaja poolt. Vaimse tervise teenuste projekt 2023 raames sai pereteraapiat 16 isikut, kokku 28 tundi.
<u>Rahastusmudel</u>	Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetoetuse projekti, mille tulemusel oli Lääne-harju valla elanikel kuni 2024 aasta lõpuni võimalik saada tasuta psühhosotsiaalsel abi. Selleks on sõlmitud kokkulepped kahe teenuseosutajaga.
<u>Inimkeskus</u>	Venekeelsed vaimse tervise teenused on kättesaadavad Tallinnas ja

Keilas. Ligipääs on tagatud kõigile.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega

Sõltuvusprobleemidega isikute ja perede psühholoogiline nõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vallavalitsus osutab võimalusel ja lähtuvalt isiku abivajadusest muid sotsiaalteenuseid, mis tulenevad seadusest või isiku tegelikust vajadusest. Selle alla kuulub ka sõltuvusprobleemidega isikute ja perede psühholoogiline nõustamine. Vaimse tervise teenuste projekt 2023 raames sai sõltuvusravi 7 isikut.

Rahastusmudel

Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetoetuse projekti, mille tulemusel oli Lääne-harju valla elanikel kuni 2024 aasta lõpuni võimalik saada tasuta psühhosotsiaalset abi. Selleks on sõlmitud kokkulepped kahe teenuseosutajaga.

Inimkeskus

Venekeelsed vaimse tervise teenused on kättesaadavad Tallinnas ja Keilas. Ligipääs on tagatud kõigile.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Kriisinõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vallavalitsus osutab võimalusel ja lähtuvalt isiku abivajadusest muid sotsiaalteenuseid, mis tulenevad seadusest või isiku tegelikust vajadusest. Selle alla kuulub ka kriisinõustamine. Vaimse tervise teenuste projekt 2023 raames sai kriisinõustamist 4 isikut, kokku 12 tundi. Esmane kriisinõustamine on tagatud ka läbi Ohvriabiteenuse.

Rahastusmudel

Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetoetuse projekti, mille tulemusel oli Lääne-harju valla

elanikel kuni 2024 aasta lõpuni võimalik saada tasuta psühhosotsiaalsel abi. Selleks on sõlmitud kokkulepped kahe teenuseosutajaga.

Inimkesksus

Venekeelsed vaimse tervise teenused on kättesaadavad Tallinnas ja Keilas. Ligipääs on tagatud kõigile.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

☐ Väga halb
 ☒ Halb
 ☐ Pigem halb
 ☐ Pigem hea
 ☐ Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Eneseabi grupid (gruppinoostamine)

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vaimse tervise teenuste projekt 2023 raames sai grupiteraapiat 2 isikut, kokku 7 tundi.

Rahastusmudel

Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetootuse projekti, mille tulemusel oli Lääne-harju valla elanikel kuni 2024 aasta lõpuni võimalik saada tasuta psühhosotsiaalsel abi. Selleks on sõlmitud kokkulepped kahe teenuseosutajaga.

Inimkesksus

Venekeelsed vaimse tervise teenused on kättesaadavad Tallinnas ja Keilas. Ligipääs on tagatud kõigile.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

☐ Väga halb
 ☒ Halb
 ☐ Pigem halb
 ☐ Pigem hea
 ☐ Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Raseduskriisi nõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenust pakutakse meditsiiniuasutuste juures (naistekliinikud). Lähimad raseduskriisi nõustamise kabinetid asuvad Tallinnas, näiteks Ida-Tallinna keskhaigla, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool ja Pelgulinna Sünnitusmajas.

Rahastusmudel

Teenuse on nii tasuline kui ka tasuta. Eesti Tervisekassa tervise edendamise projekt "raseduskriisi nõustamine" 2021-2023 tagas tasuta. Saatekirja olemasolul oli võimalik sobiva nõustajaga kokkuleppides minna

raseduskriisi nõustamisele ka veebivahendusel ehk tasuta raseduskriisi kaugnõustamisteenusele.

Inimkesksus

Raseduskriisi nõustamist leiab nii eesti, vene kui inglise keeles.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Noorte seksuaaltervise alane nõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenust pakutakse meditsiiniastutuste juures. Lähimad noortekabinetid asuvad Tallinnas, näiteks Ida-Tallinna keskhaigla, Confido, Seksuaaltervise kliinik.

Rahastusmudel

Noortenõustamine on tasuta mõlemast soost kuni 26-aastastele noortele.

Inimkesksus

Noored, kes peavad seksuaaltervist puudutavate küsimuste korral nõu küsimist liiga piinlikuks või puudub võimalus või vajadus kohe vastuvõtule minna, saavad abi veebikeskkonnast seksuaaltervis.ee.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Pere- ja beebikool

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teadaolevalt vastav tegevus piirkonnas puudub, kuid teenust pakutakse meditsiiniastutuste juures. LHV territooriumil on läbiviidud "Imelised aastad" projekt, mis on 4-kuuline programm vanematele, kes vajavad tuge ja soovivad õppida, kuidas laste kasvatamisega paremini toime tulla. Programm on sobiv 2–8-aastaste laste vanematele.

Rahastusmudel

Imelised aastad projekti rahastamine on jagatud riigieelarve ja kohalike omavalitsuste eelarve vahel. KOV-i poolt korraldatakse koolituseks ruumid, lapsehoid ja toitlustamine, valitakse välja sobivad grupijuhid ning

leitakse koolitust vajavad lapsevanemad. TAI kanda on grupijuhtide väljaõpe ning regulaarsed supervisioonid ja kovisioonid, KOV-ile osalemise konkursside teostamine, materjalide tellimine ja jagamine, suhtlus programmi arendajaga ning tulemuste hindamine.

Inimkesksus

"Imelised aastad" projektis osaleb igal korral maksimum arv osalejaid ehk 16 inimest. 2024 aastal alustas projekt kuuendat korda.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Lääne-Harju vald on pakkunud mitmekesiseid vaimse tervise ja sotsiaalteenuseid, et vastata elanike vajadustele, ning 2023. aasta andmed näitavad teenuste laialdast kasutust. Kuigi teenused olid kättesaadavad kõigile soovijatele, viitavad kasutusandmed ja teenuste kasvanud populaarsus mõnele võimalikule arengukohale.

Teenuste maht ja kasutamine 2022–2023

2022.aastal said vaimse tervise nõustamisteenuseid 61 inimest, kokku 304 tundi, milleks kulus 13,905 eurot. 2023. aastal laienes teenuste maht ja kättesaadavus, nõustamisteenuseid sai kokku 163 inimest, pakkudes mitmekesist teenusvalikut, sh psühholoogilist nõustamist, loovteraapiat, kogemusnõustamist, pereteraapiat, kriisinõustamist ja grupiteraapiat. Teenused hõlmasid laiemat valikut, sealhulgas psühholoogilist nõustamist, loovteraapiat, kogemusnõustamist, pereteraapiat, kriisinõustamist ja grupiteraapiat.

Peamised arengukohad ja täiendavad vajadused

- Teenuste järjepidevus ja seire

Kuigi teenused olid kõigile soovijatele kättesaadavad, viitab kasutajate arvu märgatav kasv ja suurem teenusmaht (nt psühholoogiline nõustamine 98-le isikule ja loovteraapia 53-le isikule) suurenenud teadlikkusele ja vajadusele vaimse tervise toe järele. Selleks, et hoida teenuste maht ja kvaliteet vastavuses kogukonna vajadustega, võiks kaaluda süsteemset tagasiside kogumist teenuse kasutajatelt ja regulaarseid hindamisi, et mõista teenuste pikaajalist mõju ja kohandada pakutavaid teenuseid vajaduse kasvades.

- Pereteraapia ja kriisinõustamise nähtavuse suurendamine

Kuigi kriisinõustamist ja pereteraapiat kasutasid vähesed (vastavalt 4 ja 16 inimest), võib see viidata, et need teenused pole kogukonnas veel laialdaselt tuntud. Siin võiks kasu olla teavitustegevustest, mis tõstaksid nende teenuste teadlikkust kogukonnas. Pereteraapia ja kriisinõustamise laiem kättesaadavus ja teadvustamine aitaksid kaasa sellele, et elanikud saaksid kriisiolukordades varakult tuge.

- Grupp- ja loovteraapia areng

Loovteraapia populaarsus (53 inimest, 196 tundi) viitab, et alternatiivsed lähenemised vaimse tervise toetamisel on tõhusad ja kogukonnas hästi vastu võetud. Loovteraapia laiendamine, sealhulgas rohkemate seansside ja erinevate

tegevustega, võib soodustada vaimse tervise edendamist eriti laste ja noorte seas. Samuti võiks kaaluda eneseabi gruppide arendamist, mis aitaksid luua kogukonnatunnet ja vähendada sotsiaalset isolatsiooni.

Lääne-Harju vald on edukalt pakkunud ja laiendanud vaimse tervise teenuseid vastavalt elanike kasvavale nõudlusele. Tuleviku arendustöö peaks keskenduma teenuste nähtavuse ja mõju hindamisele, kogukonna teavitamisele ning alternatiivsete teraapiate, nagu loovteraapia ja eneseabi grupid, laiendamisele. Samuti oleks oluline tagada noorte- ja perepõhiste teenuste kättesaadavus kohapeal, et pakkuda tuge võimalikult varases staadiumis ja aidata luua terviklikumat tugisüsteemi kogukonnas.

3.1.2 Esmatasandi tervishoiuteenus kättesaadavus

Esmatasandi tervishoiuteenus

Kirjeldused ja hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Perearst ja pereõde Lääne-Harju haldusterritooriumil tegutsevad 3 perearstikeskust: 1. OÜ Paldiski Perearstid - Paldiskis 2. Medicum Perearstikeskus AS - Padel 3. Perearst OÜ - Vasalemmas. Lisaks on läheduses veel 4 keskust: 1. Keila perearstikeskus OÜ 2. Kibuvitsa Perearstikeskus OÜ 3. Aisu Perearstikeskus OÜ 4. Pargi Perearstikeskus OÜ. Märkimisväärselt suur hulk isikuid on Keila linna ja Tallinna territooriumil tegutsevate perearstide nimistus. KOV poolt on tagatud riskirühmadele transpordi teenuse, juhul kui see on takistuseks teenusele jõudmiseks. KOV poolt on tagatud ruumid Vasalemmas, Padel ja Harju-Ristil. Samuti toimub perearstikeskuste kommunaalkulude tasumine KOV poolt. Vaimse tervise õde Vastav teenus puudub LHV haldusterritooriumil. Lähimad teenuseosutajad on Keilas (MTÜ Toetus) ja Tallinnas (PERH, Lääne-Tallinna Keskhaigla). Ämmaemanda teenus Vastav teenus puudub LHV haldusterritooriumil. Lähimad teensusutajad Tallinnas (Ida-Tallinna Keskhaigla, Lääne-Tallinna Keskhaigla). Füsioteraapia Vastav teenus puudub LHV haldusterritooriumil. Lähimad teenuseosutajad Keilas (Keila Teraapiakeskus OÜ), Tallinnas või Haapsalus. Benita Kodu AS osutab füsioteraapiat taastusravi osana. MTÜ Keila Rehabilitatsioonikeskuses saab rehabilitatsiooniteenus raames füsioteraapiat. Kodune õendusabi LHV territooriumil tegutsevad 2 erinevat firmat, kes on Haigekassa lepingupartnerid ning osutavad õendusabiteenust: Medendi OÜ ja TNP Konsultatsioonid OÜ. Teenusvajadus on kaetud. Koolitervishoiu teenus (sh kooliõde, regulaarsed terviseülevaatused) Koolitervishoiu teenus on kooliõde vastuvõtuga tagatud vähemalt 1 x nädalas kõikides koolides. Teenusvajadus on suurem. Apteek LHV territooriumil tegutsevad 3 apteeki: 2 Paldiskis linnas (Benu ja Euroapteek) ja 1 Laulasmaa külas (Apotheka). Lähimad apteegid on Keila linnas (5). Võimalus on teostada e-tellimusi. Laste hambaravi KOV territooriumil tegutsevad 3 hambaravikabinetti: Vasalemmas Dr. Kaljuranna Hambaravi OÜ, Paldiskis Paldiski hambaravi ja Padel Eve Ehrbach. Täiskasvanute hambaravi KOV territooriumil tegutsevad 3 hambaravikabinetti: Vasalemmas Dr. Kaljuranna Hambaravi OÜ, Paldiskis Paldiski hambaravi ja Padel Eve Ehrbach.

Rahastusmudel

KOV on andnud perearstidele ruumid tasuta (0 rendiga) kasutusele ning hüvitab igakuulised kommunaalkulud. KOV poolt on tagatud ruumid Vasalemmas, Padisel ja Harju-Ristil. Alates 23.10.2023 Harju-Risti piirkonnas üldarstiabi teenust enam ei osutata. Samuti on teostatud remonditöid perearstide kasutuses olevates ruumides.

Inimkeskus

Perearstid suudavad teenindada eesti ja vene keeles. Füüsiline ligipääsetavus hoonetesse, kus perearstid tegutsevad, on tagatud ka liikumisraskustega isikutele. KOV poolt on tagatud riskirühmadele transpordi teenuse, juhul kui see on takistuseks teenusele jõudmiseks. Vald ei kogu elanike rahulolu andmeid selles valdkonnas.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Lääne-Harju valla esmatasandi tervishoiuteenuste analüüs keskendub teenuste nõudlusele, pakkumisele, rahastusmudelile ja inimkesksusele. Tähtsamad teenused hõlmavad perearsti ja pereõe, vaimse tervise õe, ämmaemanda, füsioteraapia, koduse õendusabi, koolitervishoiu, apteegi, laste ja täiskasvanute hambaravi teenuseid. Kõik esmatasandi tervishoiuteenused on saadaval eesti ja vene keeles ning ligipääsetavus on tagatud ka liikumisraskustega inimestele.

Esmatasandi tervishoiuteenuste rahastamine on jagatud riigieelarveliste vahendite, kohalike omavalitsuste panuse ja isiklike kulutuste vahel. Valla eelarvest kaetakse enamasti sotsiaaltransport ja teatud tugiteenused, kuid põhiosa rahastusest tuleb riiklikest tervishoiufondidest.

3.1.3 Eriarstiabi kättesaadavus**Eriarstiabi teenus****Kirjeldused ja hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Lähimad eriarstid teenindavad eelkõige Tallinnas asuvates meditsiini-asutustes. Teenuse kasutajaid ei registreerita seega teenusevajajate arv ei ole teada.

Rahastusmudel

...

Inimkeskus

Eriarstiabi kasutamine Tallinnas on tagatud ühistranspordiga või sotsiaaltranspordiga. Võimaldatud on sotsiaaltransporditeenus, mis tagab avaliku teenuse kättesaadavuse. Sihtgruppi teenindavad 2 sotsiaaltranspordisõidukit + sotsiaaltöötajad. Sõidud on igapäevased. Ligipääs on tagatud kõigile.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Võrreldes eelmise 2020 aasta tervise- ja heaoluprofiiliga on eriarstiabi kättesaadavus jäänud samaks ning muutusi pole toimunud. Lääne-Harju vald on eriarstiabi kättesaadavuse osas loonud toimiva sotsiaaltranspordisüsteemi ja taganud vajaliku ühenduse Tallinna tervishoiuteenustega. Tõhususe suurendamiseks ja vastavuse parandamiseks saab arendada teenuste paindlikkust, kohalike teenuste arendust (näiteks telemeditsiini) ja laiendada sihtrühmadele mõeldud teenuseid. Sellised meetmed aitavad tagada, et valla kõik elanikud pääsevad vajalikule arstiabile võimalikult kiiresti ja mugavalt, suurendades kogukonna tervisealast heaolu.

3.1.4 Koolilaste tervise ülevaatused

Koolilaste tervise ülevaatused

Hinnangud

Ennetavad teenused

Kõikides valla koolides toimuvad regulaarsed kooliõe kontrollid. Õpilase tervise ja arengu jälgimine – tervisekontrollide läbiviimine I, III, VII ja X klassis. Õpilaste immuniseerimine toimub vastavalt kehtivale immuniseerimiskavale. Kroonilise haigusega õpilasi abistatakse ja vaimse tervise probleemidega lapsi märgatakse, koostöö kooli töötajate ja laste heaolu spetsialistidega toimib.

Tugi abivajajatele

Igas koolis on toitumisnõustamine kooliõe poolt ja tervist väärtustava eluviisi kujundamine.

Toetavad tegevused

Koostöö eriaspetsialistidega. Koostöö lapsevanematega. Kooli juhtkonna teavitamine võimalikest terviseohtudest koolis. Nakkushaiguste puhangu kahtluse või puhangu korral nõuetekohaste meetmete rakendamine. Õe tegevused õpilase õnnetusjuhtumi või haigestumise korral. Kooliõde korjab allkirjastatud nõusolekud lapse vaktsineerimiseks vastavalt riiklikule vaktsineerimiskavale. Vanusegruppi jõudnud lapsele antakse koju kaasa vastava vaktsiini manustamiseks nõusolekuleht, kui laps on jõudnud vanusegruppi immuniseerimiseks.

Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

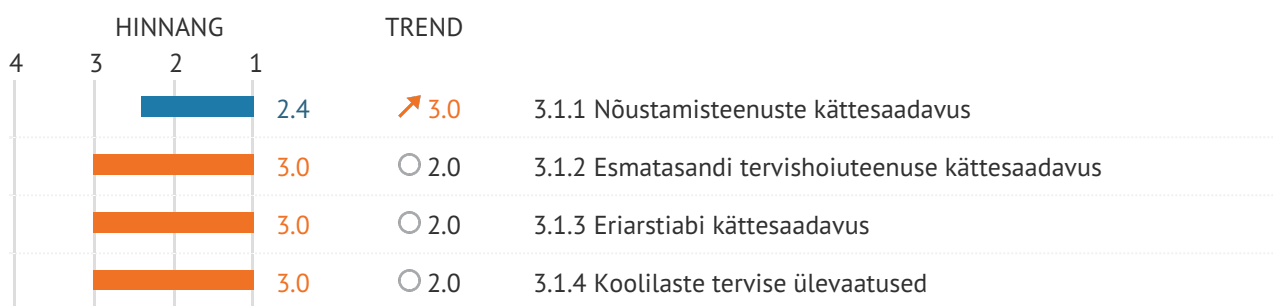
Analüüs

Võrreldes eelmise heaoluprofiiliga on Lääne-Harju vallas kooliõe teenuste kättesaadavus ja kvaliteet püsinud samana, igas õppeasutuses on tagatud regulaarne tervishoiuteenus. Kooliõed viivad läbi riiklikult määratud arstlikke kontrolle ja teadvustustööd, mis on oluline laste tervise hoidmisel ja ennetustöös. Selline järjepidev kohalolu ja tervisealane juhendamine on oluline laste tervise hoidmise ja varajase sekkumise seisukohalt.

Parendusvõimalusena nähakse juhtkonna teadlikkuse suurendamist laste tervise teemade osas ja pidevat huvi teenuse kvaliteedi vastu, mis aitaks ennetada probleeme ning rakendada vajalikud arendused. Samuti saab tugevdada koostööd koolijuhtide, kooliõpeteenuse pakkujate ja lastevanemate vahel, et luua ühtne arusaam laste terviseküsimumustest.

Arendava soovitusena saab kaaluda tervisemeeskondade loomist koolides, kus võtmeisikud – kooliõed, õpetajad ja juhid – töötaksid ühiselt laste tervise edendamise eesmärgil. Samuti on kasulik, kui koolid koostavad iga-aastase ülevaate koolilaste tervise kohta ning omavad sellega seotud statistikat, mis aitab tervisealaseid tegevusi paremini planeerida. Selline süsteemne lähenemine tagab terviklikuma ülevaate laste tervises seisundist ja võimaldab pakkuda tõhusamaid teenuseid.

3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Lääne-Harju valla tervishoiusüsteemi tugevuseks on erinevate esmatasandi teenuste kättesaadavus, kuid nõudluse kasv ja piirkondlikud eripärad nõuavad jätkuvalt arengut. 2023. aastal täheldati vaimse tervise ja sotsiaalteenuste kasvanud kasutust, mis viitab elanikkonna teadlikkuse ja vajaduste suurenemisele. Uued andmed näitavad, et vaimse tervise teenuste maht on 2022. aastaga võrreldes kasvanud, hõlmates rohkem erinevaid teraapiavõimalusi. Võrdlus 2020. aasta terviseprofiiliga näitab mõningast arengut, kuid ka püsivaid kitsaskohti.

Lääne-Harju valla vaimse tervise toetamise projektid teevad koostööd mitmete erinevate teenusepakkujatega, sealhulgas MTÜ Toetus, OÜ Famitre, Keila Teraapiakeskus OÜ ja EELK Perekeskus. Vallaelanikud saavad vaimse tervise teenuseid kas ise pöördudes või sotsiaaltöötaja soovitusel. Sotsiaalministeeriumi toel on valla võimalus pakkuda elanikele mitmekesiseid vaimse tervise teenuseid, mida rahastatakse eraldi projektide kaudu. 2022 aastal osales nõustamisteenustes kokku 61 inimest, mille kestus ulatus 304 tunnini ja kogusummaks kujunes 13 905 eurot. Järgmisel, 2023. aastal kasvas teenusekasutajate arv märkimisväärselt – nõustamist said juba 163 isikut, kohtumiste kogutunnid ulatusid 544-ni ning projekti rahastus oli 30 835,80 eurot. Vaimse tervise teenused on kättesaadavad ka vene ja inglise keeles nii Tallinnas kui Keilas, mis laiendab teenuste haaret ning tagab erinevate keelte kõnelejatele ligipääsu vajalikele tugiteenustele. Valla elanikel on tagatud esmatasandi tervishoiuteenused. Perearst valitakse tihti töökoha asukoha järgi ning Keila perearstide teenuseid kasutavad paljud vallaelanikud. Eriarstiabi kasutamise teeb lihtsamaks nii ühistransport kui ka sotsiaaltransport, mis kindlustab igaühele juurdepääsu vajalikele teenustele. Sotsiaaltransport toimib igapäevaselt ja võimaldab vallaelanikele regulaarset ning sujuvat ligipääsu meditsiiniasutustele Tallinnas.

Võrreldes eelmise heaoluprofiiliga on Lääne-Harju vallas kooliõe teenuste kättesaadavus ja kvaliteet püsinud samana, igas õppeasutuses on tagatud regulaarne tervishoiuteenus. Kooliõed viivad läbi riiklikult määratud arstlikke kontrollid ja teadvustustööd, mis on oluline laste tervise hoidmisel ja ennetustöös. Selline järjepidev kohalolu ja tervisealane juhendamine on oluline laste tervise hoidmise ja varajase sekkumise seisukohalt.

Parentusvõimalusena nähakse juhtkonna teadlikkuse suurendamist laste tervise teemades osas ja pidevat huvi teenuse kvaliteedi vastu, mis aitaks ennetada probleeme ning rakendada vajalikud arendused. Samuti saab

tugevdada koostööd koolijuhtide, kooliõeteenuse pakkujate ja lastevanemate vahel, et luua ühtne arusaam laste terviseküsimumustest.

Arendava soovitusena saab kaaluda tervisemeeskondade loomist koolides, kus võtmeisikud – kooliõed, õpetajad ja juhid – töötaksid ühiselt laste tervise edendamise eesmärgil. Samuti on kasulik, kui koolid koostavad iga-aastase ülevaate koolilaste tervise kohta ning omavad sellega seotud statistikat, mis aitab tervisealaseid tegevusi paremini planeerida. Selline süsteemne lähenemine tagab terviklikuma ülevaate laste tervises seisundist ja võimaldab pakuda tõhusamaid teenuseid.

TUGEVUSED

- Esmatasandi tervishoiuteenused on tagatud, vajadusel koos sotsiaaltranspordiga.
- Tänu teenusepakkujatele on olemas mitmekesised (sh vene- ja ingliskeelsed) vaimse tervise teenused, millele pääseb ligi nii iseseisvalt kui ka sotsiaaltöötaja suunamisel.
- Riigi toetuse abil on suurenenud nõustamisteenuseid saanud isikute arv ja kohtumiste kestus.

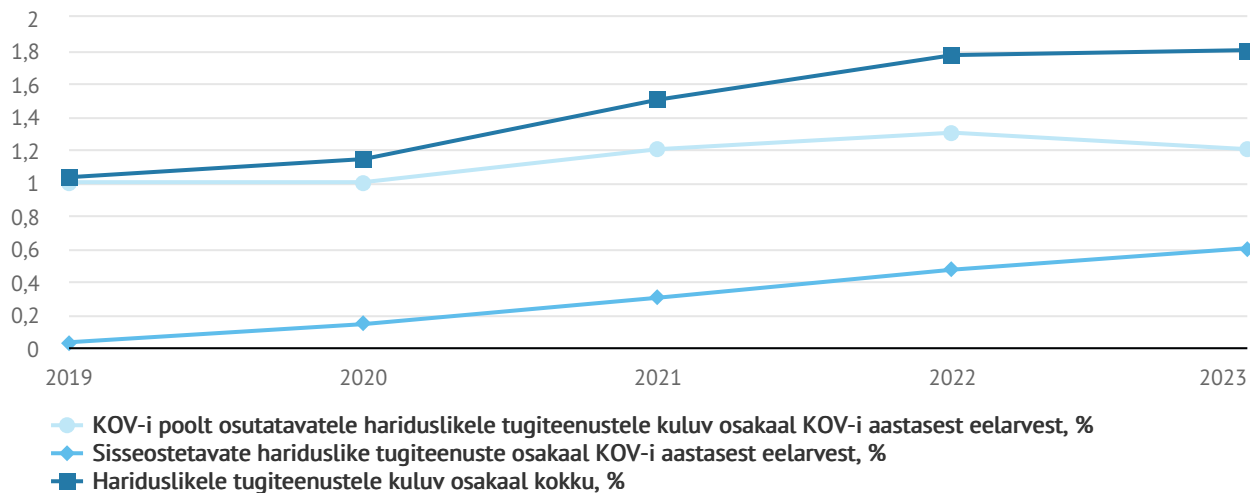
NÕRKUSED

- Apteegiteenus on kättesaadav ainult Paldiskis ja Laulasmaal. Vallas puuduvad eriarstiabiga seotud teenused, samas on abivajajatel võimalik nt Tallinnasse sõiduks kasutada sotsiaal-transporti.
- Kooliõe teenus on igas õppeasutuses esindatud, kuid juhtkonna teadlikkus laste tervise teemade osas ja huvi teenuse kvaliteedi vastu võiks olla suurem.
- Kriisinõustamise ja pereteraapia teenuseid on kasutatud väga vähe.

3.2 Haridusega seotud teenused

3.2.1 Hariduslikud tugiteenused

Teenused

Joonis 3.2.1.a Hariduslike tugiteenuste protsent KOV eelarvest

Eripedagoog

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Eripedagoogid töötavad vallas kõikides koolides ja lasteaedades. Eripedagoogide arv on aasta aastalt tõusnud 2019a 3,3 ametikohalt 9,42 ametikohani 2023a. Nõudlus on kaetud Rajaleidja otsustes eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas. Vähem jääb aega ennetavaks tööks õpilastega.

Rahastusmudel

Tugispetsialistide töötasu on võrdsustatud kvalifitseeritud õpetaja töötasuga. Teenust lisaks sisse ei osteta.

Inimekesksus

Teenust pakutakse vajadusel vene keeles, ligipääs koolides ja lasteaedades tagatud. Tagasiside vanemaga toimub läbi Eliisi keskkonna lasteaedades ja e-koolis või Stuudiumis koolides.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

☐ Väga halb
 ☐ Halb
 ☒ Pigem halb
 ☐ Pigem hea
 ☐ Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Psühholoog

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Nõudlus on suurem, kui pakkumine haridusasutuses kohapeal. Psühholoogi teenus on esindatud valla kõikides koolides. Psühholoogide arv on aasta aastalt tõusnud 2019a 1,1 ametikohalt 4,65 ametikohani 2023a. Nõudlus ei ole täielikult kaetud Rajaleidja otsustes eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas. Vähe jääb aega ennetavaks tööks õpilastega. Psühholoogi teenuse vajadus on suurem, kui kohapeal suudetakse tagada. Vajaduse saaksime kaetud, kui haridusasutustes töötaks 8 täiskohaga psühholoogi.

Rahastusmudel

Leping on sõlmitud kahe teenusepakkuja lähimas linnas, Keilas. Nelja aasta keskmine 5620 eurot (kokku 28100 eurot). Tugispetsialistide töötasu on võrdsustatud kvalifikatsioonile vastava õpetaja töötasuga.

Inimkesksus

Teenust on pakutud vajadusel vene keeles, ligipääs koolides ja lasteaedades tagatud. Tagasiside vanemaga toimub läbi Eliisi keskkonna lasteaedades ja e-koolis või Stuudiumis koolides.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Logopeed

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Nõudlus on suurem, kui pakkumine haridusasutuses kohapeal. Logopeedide vajadus haridusasutustes on 8 ametikohta, millest täidetud on 1,6 kohta. Teenust pakutakse lepingupartnerite vahendusel. Hinnanguline teenuse vajajate arv aastas 120. Teenusel käib 80 last.

Rahastusmudel

Leping on sõlmitud kahe teenusepakkuja lähimas naaberomavalitsuses, Keilas. Nelja aasta keskmine 36402eurot (kokku 145608 eurot). Tugispetsialistide töötasu on võrdsustatud kvalifikatsioonile vastava õpetaja töötasuga.

Inimkesksus

Teenust pakutakse vajadusel vene keeles. Juurdepääs on teenusepakkuja poolt tagatud erivajadustega inimestele. Teenusepakkujad saadavad igakuiselt valla haridusnõunikule aruanded koos arvetega, kui palju kasutajaid on valla haridusasutustest käinud. Kõik probleemid teenusega seonduvalt lahendatakse jooksvalt.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Sotsiaalpedagoog

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Sotsiaalpedagoogid töötavad kõikides valla koolides, kokku 6 ametikohta. Sotsiaalpedagoogide arv on aasta aastalt tõusnud 2019a 1,6 ametikohalt 6 ametikohani 2023a. Nõudlus on kaetud Rajaleidja otsustes eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas. Vähem jääb aega ennetavaks tööks õpilastega. Sotsiaalpedagoogide vajadus on lisaks koolidele ka lasteaedades. Vajadus on kolmes suuremas asutuses (Lustipesa, Laulasmaa ja Paldiski lasteaiad), 10 rühma kohta 1 sotsiaalpedagoog, väiksemates 4-5 rühma kohta 0,5 kohta. Sotsiaalpedagoog 0,5 kohaga töötab lasteaedades Vasalemma- Rummu tugipesas.

Rahastusmudel

Tugispetsialistide töötasu on võrdsustatud kvalifitseeritud õpetaja töötasuga. Teenust lisaks sisse ei osteta.

Inimkesksus

Teenust pakutakse vajadusel vene keeles. Juurdepääs on teenusepakujate poolt tagatud erivajadustega inimestele. Tagasiside vanemaga toimub läbi Eliisi keskkonna lasteaias ja e-koolis või Stuudiumis koolides.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Pikapäevarühm

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Pikapäevarühma võimalus on kõigis valla koolides olemas ja seal saavad käia kõik soovijad, reeglina kasutab I kooliaste.

rahastusmudel

Lisatasu õpetajale täiendavate tööülesannete täitmise eest.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud erivajadustega õpilastele

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Õpilaskodu

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Õpilaskodu teenust valla koolide juures ei pakuta

Rahastusmudel

..

Inimkesksus

..

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Karjäärinõustamine ja karjääriinfo

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Karjäärinõustamine toimub põhikooli III kooliastmes Töötukassa karjäärikeskuse spetsialistide poolt. Karjääriõpetuse moodul on valikaine mitmetes koolides.

Rahastusmudel

Karjäärinõustamine on koolidele tasuta. Valikaine õpetajale makstakse lisatasu.

Inimkesksus

Teenust on pakutud vajadusel vene keeles, ligipääs koolides erivajadusega inimestele tagatud.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Valla koolides ja lasteaedades töötab 35 kvalifitseeritud tugispetsialisti erinevate koormustega. Hariduslike tugiteenuste pakkumise valusaim aspekt on tugispetsialistide puudus, mida süvendab konkureerimine naaberomavalitsustes pakutava töötasuga. Kuna nõudlus ületab pakkumise eriti logopeedide ja psühholoogide osas, siis valivad spetsialistid erasektori, kus töötasu või teenuste eest on võimalik küsida kahe või kolmekordset tasu. Koolis töötavad spetsialistid, kelle kodukoht on lähedal või hinnatakse kollektiivi või leitakse lisateenistust mitmest asutusest. Võrreldes 2019 aastaga on tugispetsialistide arv tõusnud 8 spetsialistilt 35ni ja neile makstav töötasu võrdsustunud õpetajale makstava töötasuga.

Lisaks töötab valla koolides ja lasteaedades 20 õpetaja abi ja tugisikut, kes on alates 2022 aastast asutuste koosseisudes töölepinguga varasema käsunduslepingu asemel. Selline korraldus on töötajate leidmist tuntavalt kergemaks teinud, sest tagatud on sotsiaalsed garantiid, mida käsundusleping ei taganud.

Sisseostetavad tugiteenused on alternatiivne võimalus koolis töötavale logopeedile ja psühholoogile ning aasta aastalt on lapsevanemad üha enam seda võimalust kasutama hakanud.

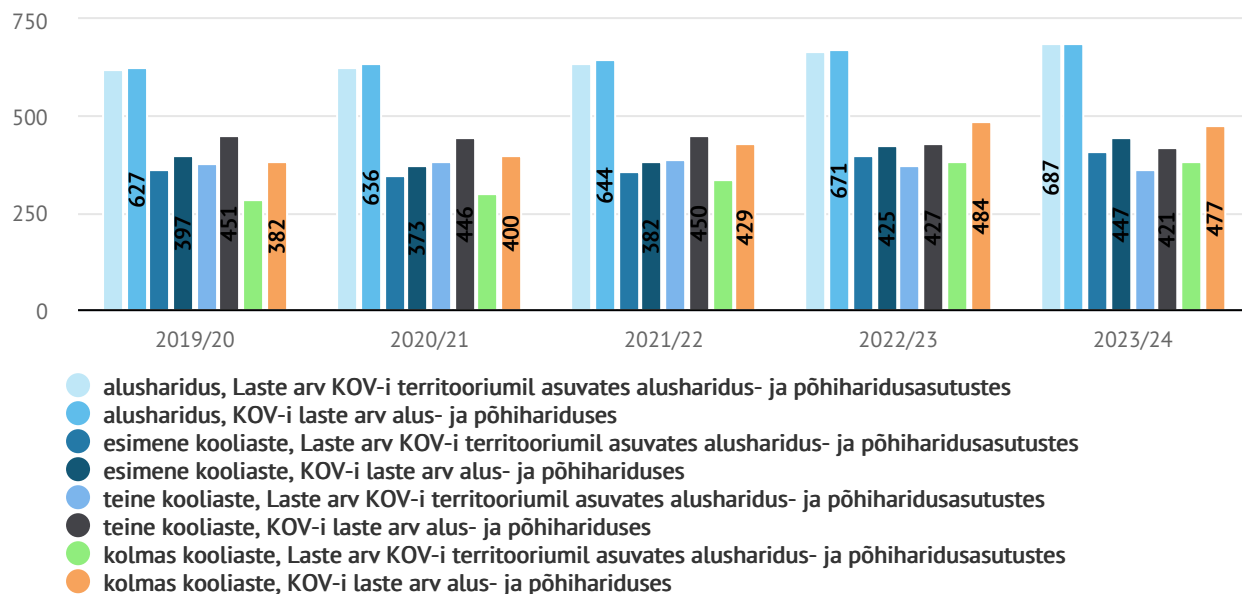
2023 aasta septembris avati Lustipesa Lasteaias erirühm, mis on maksimaalset 7 lapsele ja kuhu saab paigutada tasandusrühma otsusega lapsi, kes vajavad enam teenuseid ja väiksemat keskkonda. Rühm on täis ja vaja on luua lisarühmi. Plaanis on kahe rühmaruumi remont samas majas, ruumid vabanevad peatselt.

Hariduse kättesaadavuse tagamiseks tellib vald transporditeenust erikoolides toimetuleku ja hooldusõppe õppekavadel õppivate laste kooli- ja kojuveoks. Lapsevanemad hindavad sellise teenuse olemasolu väga kõrgelt.

Sisseostetavad tugiteenused % KOVi eelarvest

	Keila Teraapiakeskus	MTÜ Toetus	Forustakso	Kokku	KOV eelarve (põhitegevuse kulud)	% eelarvest
2019	2222,34	3157,50	0	5379,84	18383000	0,03
2020	6340	21110,50	323	27773,50	19382000	0,14
2021	22092	11589	29414,56	63095,56	20637000	0,3
2022	36565	20300,60	53439,55	110305,15	23324000	0,47
2023	50171,25	33910,08	76843,93	160925,26	26744000	0,6
	117390,59	90067,68	160021,04	367479,31	367479,31	

3.2.2 Laste arv alus- ja põhihariduses

	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24
alusharidus, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	621	627	636	667	687
alusharidus, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	627	636	644	671	689
esimene kooliaste, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	364	346	359	398	408
esimene kooliaste, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	397	373	382	425	447
teine kooliaste, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	376	385	386	373	362
teine kooliaste, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	451	446	450	427	421
kolmas kooliaste, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	287	302	334	382	385
kolmas kooliaste, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	382	400	429	484	477

Joonis 3.2.2.a Laste arv haridusasutustes ja lastehoius. Haridustasemete (alusharidus (sh lastehoid) esimene, teine ja kolmas kooliaste) ja aastate lõikes

Allikad: [Haridussilm](#); KOV

Tabel 3.2.2.1 Laste arv haridusasutustes ja lastehoius. Haridustasemetel (alusharidus (sh lastehoid) esimene, teine ja kolmas kooliaste) ja aastate lõikes

	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
alusharidus kov lapsed	645	651	664	710	701
1 kooliaste	397	373	382	425	447
2 kooliaste	451	446	450	427	421
3 kooliaste	382	400	429	484	477
alusharidus kov territooriumul	639	642	651	689	695
1. kooliaste	364	346	359	398	408
2. kooliaste	376	385	386	373	362
3. kooliaste	287	302	334	382	385

Allikad: Haridussilm; KOV

Analüüs

Põhiharidust omandavate laste arv on pidevas tõusus. Õpilaste arv on 2019/20 õppeaastast alates 2023/24 õppeaastaks kasvanud 9,34%. Samal ajal on kasvanud 6,8% võrra Lääne-Harju valla koole eelistavate õpilaste arv. Suurim nõudlus on Laulasmaa Kooli kohtade järele, mis sai leevenduse 2024. a kui vallavalitsuse korraldusega kehtestati elukohajärgse kooli määramine konkreetsele teeninduspiirkonnale. 2023. aastal alustas tööd Lodijärve Kool iseseisva asutusena ja on kasvamas põhikooliks.

Alusharidusasutustes väljaspool KOVi käijate arv ajavahemikul 2019-2023 on kõikunud 1% ja 3% vahel, sest aastatel 2021 ja 2022 oli Laulasmaa ja Klooga piirkonnas puudu ligi 100 lasteaiakohta, mis said leevendust 4 mooduli näol 2023 aasta septembris. Lapsevanemad kasutasid eralapsehoiu teenuse võimalusi lähivaldades ja Tallinnas ning valla ainsat eralastehoiu Laulasmaal. Suurim rahvastiku kasv ja seega lasteaiakohtade nõudlus ongi Laulasmaa, Keila-Joa ja Klooga piirkonnas. Mujal vallas on kohti jätkunud ja 2024.a. on vähenenud nõudlus Vasalemma-Rummu- Padise piirkonnas, mis on kaasa toonud ühe rühma sulgemise Rummu Lasteaias Lepatriinu. Samuti on nõudlus vähenenud Paldiskis.

3.2.3 Laste arv üldkeskhariduses ja kutsehariduses

Analüüs

Sel õppeaastal (2024/2025) on õpilaste arv Paldiski Ühisgümnaasiumis gümnaasiumi astmes tõusnud 69-le ning on näha õpilaste huvi tõusu edasiõppimiseks, aga 2023/2024 õppeaasta 10. klassi astujate järsk langus (9 õpilast) mõjutab kogu gümnaasiumi õpilaste arvu veel järgnevatel õppeaastatel.

Lääne-Harju valla põhikoolide lõpetajad omandavad keskharidust lisaks Paldiski Ühisgümnaasiumile ka naaberomavalitsuste gümnaasiumites - Keila Koolis, Tabasalu Gümnaasiumis, Saue Gümnaasiumis, Tallinna gümnaasiumites ning Läänemaa Ühisgümnaasiumis.

Kutseõppeasutusi Lääne-Harju valla territooriumil ei ole ja kutse-ning kutsekeskharidust omandatakse Tallinna linna kutseõppeasutustes, Hiiumaa Ametikoolis jt kutseõppeasutustes.

3.2.4 Alushariduse ja lastehoiu kättesaadavus

Alushariduse ja lastehoiu kättesaadavus

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Alusharidusasutustes väljaspool KOVi käijate arv ajavahemikul 2019-2023 on kõikunud 1% ja 3% vahel, sest aastatel 2021 ja 2022 oli Laulasmaa ja Klooga piirkonnas puudu ligi 100 lasteaiakohta. Lapsevanemad kasutasid eralapsehoiu teenuse võimalusi lähivaldades ja Tallinnas ning valla ainsat eralastehoidu Laulasmaal. Suurim rahvastiku kasv ja seega lasteaiakohtade nõudlus ongi Laulasmaa, Keila-Joa ja Klooga piirkonnas. Mujal vallas on kohti jätkunud ja 2024.a. on vähenenud nõudlus Vasalemma-Rummu- Padise piirkonnas, mis on kaasa toonud ühe rühma sulgemise Rummu Lasteaias Lepatriinu. Samuti on nõudlus vähenenud Paldiskis. 2023 aasta suvel paigaldati Laulasmaa Kooli juurde 4 lisamoodulit lasteaiale.

Rahastusmudel

Valla munitsipaallasteaedade kulud makstakse täies mahus valla eelarvest. Lasteaia osalustasu oli valdade ühinemise ajal 2017.a piirkonniti asutustes erinev ning ühtlustamine kestis kuni 2023.a 1. augustini, kui kõikides lasteaedades hakkas kehtima osalustasu 75 eurot. Eralastehoiuteenuse ostmiseks sõlmitakse kolmepoolsed lepingud valla, hoiu ja vanema vahel ning vald kehtestab piirsumma, millises ulatuses vald tasub teenuse eest. 2023.aastal oli see 475 euri kuus lapse kohta. Toiduraha maksis kuni 2024.a. 1.augustini täies ulatuses vald.

Inimkeskus

Lasteaedades on loodud arengulise erivajadusega lastele sobitusrühmad ning Lustipesa Lasteaia Kurepesa majas alates 2023.aasta septembrist väikerühm (kuni 7 last), kuhu on võimalik paigutada suure toevajadusega lapsed, kes vajavad enam personali igapäevategemistes. Kohandatud on ruumid tugispetsialistidele. Tugiisikud on 2022.a septembrist asutuste koosseisudes (mitte käsunduslepinguga), et tagada sotsiaalsed garantiid.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Alusharidus on Lääne-Harju vallas kättesaadav tänu investeeringutele lähiaastatel kõrge nõudlusega piirkondadesse (Laulasmaa). Lasteaia kohatasu on olnud vaadeldaval perioodil (2019-2023) lapsevanematele taskukohane ning soodsam kui naabervaldades. Erivajadusega lastele on tingimused loodud tänu sobitusrühmadele (Padise, Rummu, Lustipesa, Paldiski lasteaiaid ja Laulasmaa) ja väikerühma avamisele (Lustipesa Kurepesa majas). Kõikides lasteaedades töötavad tugiteenuste koordineerijad. Alternatiivina on võimalik lapsega logopeedi ja psühholoogi teenustele minna ka valla lepingupartnerite juurde Keilasse. Need teenused on lastele tasuta.

Arengukohad: Vajalik on haridusnõuetele vastavate õpetajate arvu tõstmine, et tagada alushariduse kvaliteet. Vajalik on lasteaia õpetajate töötasu tõstmine, et jääda naabervaldadega võrdluses konkurentsivõimeliseks. Suurt tähelepanu vajab eestikeelsele õppele ülemineku sujuv tagamine Rummu Lasteaias Lepatriinu ja Paldiski Lasteaias Sipsik. Muukeelsete laste suur osakaal seab väljakutseid personalile ka Paldiski Lasteaias Naerulind. Tugispetsialistide teenused on osaliselt tagatud, juurde on vaja logopeede ning eripedagooge. Vajalik on sotsiaalpedagoogi lisamine tugispetsialistina lasteaia personali hulka, sest töö hulk probleemsete peredega kasvab.

3.2.5 Haridusteel püsimine

Analüüs

Tugiteenuste kättesaadavuse paranemine on positiivselt mõjutanud põhikoolide õpilaste püsimist haridusteel. Põhihariduse katkestajate arv on võrreldes 2019 aastaga 4 korda vähenenud. Tõenäoliselt on põhjuseks kohene sekkumine koolides ning seda võimaldab KOVi eelarve vahendite osakaalu tuntav tõus pakutavate tugiteenuste osas sh nii tugispetsialistid koolides kui ka teenused MTÜ Toetuses ja Keila Teraapiakeskuses. Sotsiaalpedagoogid ja eripedagoogid töötavad kõikides koolides, psühholoogiline teenus on kättesaadav, kuid mitte piisavas mahu kohapeal. Lisaks koolipsühholoogidele saab vajadusel tasuta teenusele KOVi lepingupartnerite juures.

Haridustee katkestamist on nimetatud aastatel mõjutanud

- Covidist tulenev distantsõpe
- Covidile järgnev distantsõppe lõpp ja raskused adapteerumisel kontaktõppesse
- täiemahulise sõja algus Ukrainas ning sõjapõgenikest laste katkestatud õppetöö seoses perede liikumisega teistesse riikidesse või siis tagasi kodumaale.

Koolid ei ole kogunud andmeid (indikaatorit - õpilaste arv, kelle puudumised on õppeaasta jooksul ületanud 20 %). Puudujatega tegeletakse kohe, kaasates pere ja kooli töötajate võrgustiku. Kui need meetmed tulemust ei anna, siis pöörduakse piirkonna laste heaolu spetsialisti poole. Teaduspõhistest sotsiaalsete oskuste arendamise ja kiusamise ennetamise programmidest on VEPA-ga ühinenud 2 ja KiVa-ga 4 kooli. Ülejäänud koolid lähtuvad kiusuennetusel oma lähenemisviisidest.

Keskharidus on Eestis vabatahtlik ja raskuste (ebamugavuste) lisandudes on haridusteel püsimine raskem kui põhikoolis.

3.2.6 Koolikohustust mittetäitvate lastega tegelemine

Valla või linna rakendatavad meetmed koolikohustuse täitmise tagamiseks

Hinnangud

Tark planeerimine

Laste heaolu spetsialistid töötavad abivajavate laste ja peredega juhtumipõhiselt, keskendudes abistamisel sotsiaalvaldkonna teenustele- ja toetustele.

Toetavad tegevused

Koostöös haridusasutustega, lapse ja lastevanematega selgitatakse välja murekohad ja pakutakse olemasolevaid sotsiaalteenuseid-toetusi. Vajadusel nõustatakse haridusasutuste töötajaid (nt kriisi-, leinateemal; on jagatud infot ka konfliktivahenduseks). Sotsiaalosakonna laste ja perede talitusel on sage igapäevane koostöö haridusasutustega: suhtlemine telefoni teel ja kirjalikult. Samuti käiakse haridusasutustes oma koostööprogrammiga „Lastekaitse tuleb külla“

Valdkonna olukorda ja vastavust vajadustega ei analüüsita regulaarselt. Toetavate tegevuste planeerimine ja elluviimine ei ole kooskõlas vajadustega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Valdkonna olukorda ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Toetavate tegevuste planeerimine ja elluviimine on kooskõlas vajadustega.

Analüüs

Aastatel 2019–2023 oli koolikohustuse täitjate osakaal tõusutrendis, kuid eelmisel õppeaastal toimus märkimisväärne langus. Valla tasandil on kõik vajalikud tugiteenused ja toetused olemas ning murekohtadega tegeletakse järjepidevalt. Edasise arengu seisukohalt on oluline koolidepoolse andmete kogumise tõhustamine 20% puudujate kohta, et võimaldada täpsemat statistilist analüüsi ja probleemi käsitlemist.

3.2.7 Keskkhariduse ja kutsehariduse omandamise toetamine

Keskkhariduse ja kutsehariduse omandamise toetamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Nõudlus on suurem kui pakkumine. Vallas on 1 kool - Paldiski Ühisgümnaasium, kus saab omandada keskkharidust. Põhikooli lõpetajate arv on kasvavas trendis. Vallas on 7 üldhariduskooli, mis paiknevad 2018. a ühinenud valdade keskustes. Põhikoolid on gümnaasiumist suhteliselt kaugel ja perele on sageli lihtsam, et laps jätkab õppetööd teise KOV -i või riigigümnaasiumis. Seetõttu on palju hariduslikku pendelrännet. Vallal on hea teedevõrk, mis soodustab õppimist mujal. Vallas on korralik koolibussivõrk, mis tagab õpilaste liikumise haridusasutusse ja tagasi koju, arvestatakse ka koolide juures olevate huvitegevuse võimalustega.

Inimkesksus

Paldiski Ühisgümnaasiumi koolihoone ligipääsetavus erivajadustega inimestele: * Invaparkimiskoht * Takistuseta ligipääs (kõvakatttega juurdepääsutee, astmeteta tõus, kaldtee). * Nõuetekohane liikumistee siseruumis (tasapinnad on takistusteta, korruste vahel on trepid ja käsipuud, hoones puudub lift ja tõstuk). * Piktogramm, mis juhendavad hoones liikumist. * Puudub juhttee sissepääsuni. * Puudub nõuetekohane invatualettruum Igal õppeaastal võtab kool osa Harno poolt koostatud rahuloluküsitlusest (4.,8. ja 11. klass). Kooli poolt on koostatud rahuloluküsitlus "Minu õpilugu", millele vastavad kõik õpilased. Õpetajatele on samuti koostatud rahuloluküsitlus, mis annab ülevaate meeskonnatööst ja sisekliimast.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Praegu on Paldiskis 2 kooli – Paldiski Ühisgümnaasium ja Paldiski Vene Põhikool. Need liidetakse tulevikus üheks kooliks, millesse kavandatakse gümnaasiumi osa.

Prognoositav õpilaste arv põhikoolis on vähemalt 500 ja gümnaasiumis 200. HTM-i andmetel jätkab 50% Lääne-Harju üldhariduskoolide lõpetajatest õpinguid üldhariduskoolides, kutsehariduses jätkab ligikaudu 30% lõpetajatest.

Arvestades valla rahvaarvu kasvu, asustuse ja ettevõtluse paiknemist, on Lääne-Harju valla haridusvõrgu arendamisel oluline keskenduda hariduslinnaku loomisele Paldiskis, mis pakuks koduvallas lastele ja noortele kaasaegset ning motiveerivat õpikeskkonda ja -kvaliteeti.

3.2.8 Koolivägivalla ja koolikiusamise ennetamine

Olukord KOV-is

Hinnang

Olukord

4.klassi õpilaste osakaal, kes on riiklikus rahuloluküsitluses vastanud, et neid ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%). Nelja aasta väärtused on järgmised: 2020 - 55.3%, 2021 - 70.9%, 2022 - 54.10%, 2023 - 63.50%. 8.klassi õpilaste osakaal, kes on riiklikus rahuloluküsitluses vastanud, et neid ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%). Nelja aasta väärtused on järgmised: 2020 - 71.60%, 2021 - 76.50%, 2022 - 66.70%, 2023 - 68.40%. Nende andmete põhjal võib hinnata, et õpilaste kogemus kiusamisest on muutlik ja kooliastmete lõikes on erinevusi, mõlemas grupis on viimase nelja aasta jooksul toimunud kõikumisi. 4. klassi õpilaste osakaal, kes on korduvalt kiusamisest puutumata, on aastate lõikes olnud kõikum. Eriti silmatorkav on 2021. aasta kasv, mil see näitaja jõudis 70,9%-ni, kuid 2022. aastal langes see järsult 54,1%-ni ja tõusis 2023. aastal taas veidi 63,5%-ni. Selle põhjal võib järeldada, et nooremate õpilaste seas esineb kiusamise kogemust ebastabiilsema dünaamikaga. Kuigi 2023. aasta tulemused näitavad olukorra paranemist võrreldes 2022. aastaga, jääb protsent siiski madalamaks kui 2021. aastal. See võib viidata sellele, et kiusamise ennetamise jõupingutusi tuleks jätkata, et saavutada püsivamaid tulemusi. 8. klassi õpilaste osakaal korduvalt kiusamata õpilaste seas on üldiselt kõrgem kui 4. klassi õpilastel, mis võib osutada teismeliste suuremale teadlikkusele ja vastupidavusele või sellele, et nad puutuvad vähem kokku korduvalt kiusamisega. 2021. aastal oli kõrgeim tulemus – 76,5%, mis on märkimisväärselt kõrgem kui 4. klassis. 2022. ja 2023. aasta tulemused näitavad aga langust (66,7% ja 68,4%), mis võib olla märk sellest, et selles vanuserühmas tuleks samuti tähelepanu pöörata ennetavatele meetmetele, et taastada 2021. aasta taseme lähedane olukord. Kokkuvõttes näitavad tulemused, et kiusamisest puutumata õpilaste osakaal on muutuv ning esineb märkimisväärsed erinevusi vanusegruppide ja aastate lõikes. 4. klassis on protsent oluliselt kõikum, samas kui 8. klassis on näitaja olnud püsivam, kuid viimase kahe aasta tulemused on siiski madalamad kui parim aasta 2021. Sellest lähtuvalt võiks kaaluda järjepidevamaid ja sihituid sekkumisi, mis aitaksid luua stabiilsema turvatunde mõlemas vanuserühmas.

Kiusamist viimase kahe nädala jooksul on kogenud rohkem kui veerand õpilastest nii 4. kui 8. klassis.

Kiusamist on viimase nädala jooksul kogenud alla kümne protsendi õpilastest nii 4. kui 8. klassis.

Koolivägivalla ja koolikiusamise ennetamine

Hinnangud

Ennetavad tegevused

KiVa ehk Kiusamisvaba Kool on Soomes asuva Turu ülikooli poolt välja töötatud programm kiusamise ennetamiseks ja vähendamiseks koolides. See teadus- ja tõenduspõhine programm on üks süstemaatilisemaid maailmas, sisaldades palju praktilisi tegevusi ja materjale nii kiusamise ennetamiseks kui ka kiusamisjuhtumite lahendamiseks. KiVa programmi rakendavad 6 LHV kooli - Paldiski Vene Põhikool, Paldiski Ühisgümnaasium, Laulasmaa Kool, Lodijärve Kool ja Vasalemma Põhikool. VEPA meetodika on tõenduspõhine ennetustegevus, mida kasutatakse koolis tavapärase õppetöö käigus. VEPA aitab lihtsate ning mänguliste klassijuhtimistehnikate abil luua toetavat õpikeskkonda. VEPA toetab laste eneseregulatsiooni- ja sotsiaal-emotsionaalsete oskuste arengut, koolipere vaimset tervist ning ennetab laste riskikäitumist. VEPA programmi rakendavad 2 LHV kooli - Paldiski Ühisgümnaasium ja Laulasmaa kool.

Juhtumi lahendamine

Psühholoogi teenus on esindatud valla kõikides koolides. Psühholoogide arv on aasta aastalt tõusnud 2019a 1 ametikohalt 4,65 ametikohani 2023a. Nõudlus ei ole täielikult kaetud Rajaleidja otsustes eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas. Psühholoogi teenuse vajadus on suurem, kui kohapeal suudetakse tagada. Vajaduse saaksime kaetud, kui haridusasutustes töötaks 8 täiskohaga psühholoogi. Valla nõustamisteenused on kättesaadavad kõigile. Koostööd tehakse erinevate teenusepakkujatega väljastpoolt valda. Piirkonna inimesi teenindavad MTÜ Toetus, OÜ Famitre, Keila Teraapiakeskus OÜ ja EELK Perekeskus. Isikutel on võimalik pöörduda teenusele iseseisvalt või suunamisega sotsiaaltöötaja poolt. Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetoetuse projekti aastani 2024.

Toetavad tegevused

Ennetusprogramm KiVa rakendab kuus kooli ning VEPA meetodikat kasutatakse kahes koolis seitsmest. Valla nõustamisteenused on kättesaadavad kõigile. Koostööd tehakse erinevate teenusepakkujatega väljastpoolt valda.

Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Koolikiusu ja vägivalla ennetamise analüüs Lääne-Harju vallas koos võrdlusega Eesti keskmise ja Põhja-Eesti piirkonna tulemustega näitab, et koolikiusamise ennetamiseks tehtud töös on Lääne-Harju vallas olnud nii edusamme kui ka väljakutseid 4. ja 8. klassi õpilaste seas. Kuigi ennetusprogrammide, nõustamisteenuste ja

psühholoogide olemasolu vallas näitab pühendumust koolikeskkonna turvalisemaks muutmisele, toovad tulemused esile ka täiendava vajaduse järjepideva ja laiendatud sekkumise järele.

Andmete analüüs: Lääne-Harju vald vs Eesti ja Põhja-Eesti

4. klassi õpilaste seas on Lääne-Harju tulemused aastate lõikes märkimisväärselt kõikumad. 2021. aastal oli 4. klassi kiusamata jäänud õpilaste osakaal (70,9%) oluliselt kõrgem kui Eesti (66%) ja Põhja-Eesti (65,9%) keskmine, kuid langes juba 2022. aastal alla Eesti ja Põhja-Eesti keskmise taseme (Lääne-Harju vald 54,1% vs Eesti 63,5% ja Põhja-Eesti 64%). 2023. aastal on Lääne-Harju tulemus taas paranenud (63,5%), kuid jääb siiski madalamaks kui Eesti (60,6%) ja Põhja-Eesti (60,6%) keskmine. See kõikuv dünaamika viitab sellele, et 4. klassi õpilased on sihtrühm, kelle jaoks on vaja stabiilsemat ja järjepidevat tuge.

8. klassi osas on Lääne-Harju valla tulemused üldiselt Eesti keskmisele lähedased, kuid samuti kõikumad. 2021. aastal oli kiusamata jäänud õpilaste osakaal Lääne-Harjus (76,5%) ligilähedane Eesti keskmisele (66%) ja ületas Põhja-Eesti keskmist (80,9%). 2022. aasta tulemus näitas märgatavat langust (Lääne-Harju vald 66,7% vs Eesti 76,4% ja Põhja-Eesti 77,1%) ning 2023. aastal jäi tulemus (68,4%) alla nii Eesti (69,9%) kui ka Põhja-Eesti keskmisele (69,7%). See võib viidata vajadusele pidevate ja süstemaatiliste ennetusmeetmete järele, mis toetaksid õpilasi just teismeeas, kus võib esineda rohkem konflikte ja sotsiaalseid pingeid.

Ennetusprogrammid ja toetusmeetmed

Lääne-Harju vald rakendab mitmeid tõenduspõhiseid ennetusprogramme, nagu KiVa ja VEPA, mis on mõeldud koolikiusu ja riskikäitumise vähendamiseks. KiVa programm on rahvusvaheliselt tunnustatud ning seda kasutatakse kuues Lääne-Harju koolis, samas kui VEPA metoodikat kasutatakse kahes koolis. Nende programmide olemasolu on valla tugevus, kuna need toetavad laste sotsiaal-emotsionaalseid oskusi ja klassiõhkkonna parandamist. Siiski võiks kaaluda programmide laiendamist kõikidesse koolidesse ja vajaduse korral täiendavate ennetusmeetmete lisamist.

Psühholoogiline ja nõustav tugi

Valla koolides on aasta-aastalt suurendatud psühholoogide ametikohtade arvu, mis näitab teadlikkust õpilaste vaimse tervise vajaduste osas. Psühholoogide arv on tõusnud 1-lt ametikohalt (2019) 4,65 ametikohani (2023). Kuigi tegemist on olulise arenguga, ei kata see vajadust täielikult. Rajaleidja soovitude alusel tuleks Lääne-Harju vallas töötada 8 täiskohaga psühholoogi, et rahuldada õpilaste eritoe ja tõhustatud toe vajadusi. Täiendavate psühholoogide palkamine ning juba olemasolevate teenuste nähtavamaks muutmine võiks toetada õpilaste toimetulekut ja vähendada kiusamise sagedust.

Nõustamisteenused on kättesaadavad kõigile valla elanikele, ning koostööd tehakse ka piirkonnaväliste teenusepakkujatega. See on positiivne, kuna pakub lisatuge õpilastele ja nende peredele. Kuid tõhusam koostöö koolide ja sotsiaaltöötajate vahel ning juurdepääsu lihtsustamine võiks veelgi parandada teenuste kasutamist ja mõju.

Arengukohad ja täiendavad vajadused

- **Stabiilsemate tulemuste saavutamine nooremate õpilaste seas:** 4. klassi õpilaste puhul, kelle tulemused on viimastel aastatel olnud väga kõikumad, võiks kaaluda täiendavate ennetavate ja toetavate tegevuste lisamist. Lisaks KiVa ja VEPA programmidele võiks sihtrühmaks võtta ka lastevanemad, pakkudes neile rohkem teavet ja tuge, et soodustada ennetust kodus.
- **Sihitud meetmed teismelistele:** 8. klassi õpilased on üldiselt suutnud paremini toime tulla korduva kiusamise vältimisega, kuid tulemuste kõikumine ja langus pärast 2021. aastat viitab vajadusele suurendada teadlikkust ja pakkuda tuge just teismeeas. Ühtlasi võiks arendada spetsiifilisemaid ennetustegevusi ja koolitusi, mis keskenduvad konfliktide lahendamisele ja sotsiaalsete oskuste arendamisele.
- **Psühholoogilise toe ja vaimse tervise teenuste laiendamine:** Psühholoogilise toe kättesaadavuse suurendamine, näiteks veel vähemalt kolme täiskohaga psühholoogi lisamine, võiks aidata rahuldada kõiki vaimse tervise ja erivajadustega seotud nõudmisi. Lisaks võiks kaaluda regulaarseid grupinõustamisi ja vaimse tervise töötoad, mis keskenduksid just kiusamise ja konfliktide lahendamise oskustele.
- **Tõenduspõhiste programmide laiendamine ja uuendamine:** KiVa ja VEPA programmide laialdasem rakendamine kõigis Lääne-Harju koolides looks eeldused järjepidevamate tulemuste saavutamiseks.

Kokkuvõttes näitab Lääne-Harju vald pühendumust koolikeskkonna turvalisuse ja õpilaste heaolu tagamisel, kuid statistika analüüs viitab, et tulemuste stabiilsemaks muutmiseks on vaja jätkata ja laiendada ennetusmeetmeid ning parandada vaimse tervise tugiteenuste kättesaadavust.

3.2.10 Lapsed hariduslike erivajadustega õpilaste koolides

Tabel 3.2.10.1 Lapsed erivajadustega õpilaste koolides

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lapsed erivajadustega õpilaste koolides		4	12	12	13	15	15

Allikad: KOV

Analüüs

Laste arv erikoolides on väike ja erilahendusi arvepidamise osas ei vaja. KOV korraldab õpilaste transpordi kooli ja tagasi taksoteenusena, kui lapsevanem on selleks soovi avaldanud või valla transpordiga või kompenseeritakse kütus määratud ulatuses, kui lapsevanem transpordib oma last ise. Tavakooli on vaadeldavatel aastatel naasnud kaks last ja õppetöö toimub sarnaselt teiste HEV õpilastega. Toetatakse tugiteenustega ja muude Rajaleidja otsuses ettenähtud meetmetega.

3.2 Haridusega seotud teenused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Lääne-Harju valla haridusasutustes on tugispetsialistide arv märkimisväärselt kasvanud – 2019. aasta 8 spetsialistilt 2024. aastaks 35-ni. Spetsialistide töötasu on nüüd võrdsustatud õpetajate palgaga. Siiski on nõudlus spetsialistide, eriti logopeedide ja psühholoogide järele, endiselt suur. Spetsialistide värbamist raskendab konkurents naabervaldade ja erasektoriga, kus töötasu võib ulatuda kuni kahekordseks või kolmekordseks. Seetõttu eelistavad paljud tugispetsialistid töötada erasektoris.

2023. aasta septembris avati Lustipesa lasteaia erirühm seitsmele lapsele, kellel on suurem teenusevajadus. Nõudlus ületab pakkumise ja plaanis on lisarühmade loomine. Valla tellitud transporditeenus erivajadustega laste kooliveoks on lapsevanemate seas kõrgelt hinnatud.

Põhikoolide õpilaste arv on alates 2019/20. õppeaastast 2023/24. õppeaastaks kasvanud 9,34%. Erilist koormust on tundnud Laulasmaa Kool, kuid 2023. aastal avatud Lodijärve Kool ja uued teeninduspiirkondade määratlused on pakkunud leevendust.

Alusharidusasutustes väljaspool KOV-i käijate osakaal on 2019–2023 olnud 1–3% vahemikus, suurima puuduse põhjustasid aastatel 2021–2022 lasteaiakohtade vähesus Laulasmaa ja Klooga piirkonnas. 2023. aastal lisati Laulasmaa lasteaiale neli moodulit, mis andis juurde kogumahu 88 lasteaia kohta. Mujal vallas on kohti piisavalt olnud ja 2024. aastaks on vähenenud nõudlus Rummu ja Padise piirkonnas, tuues kaasa rühma sulgemise Rummu Lepatriinu lasteaias. Paldiski lasteaedades on nõudlus samuti vähenenud.

Tugiteenuste kättesaadavus on oluliselt vähendanud haridustee katkestamist – võrreldes 2019. aastaga on katkestajate arv vähenenud neli korda. Samas puudub süsteemne andmete kogumine puudumiste kohta, mis ületavad 20% õppeaasta jooksul. Puudujatega tegeletakse kohe, kaasates peresid ja kooli tugivõrgustikku. Kui tulemusi ei saavutata, kaasatakse piirkonna laste heaolu spetsialist.

Tähelepanu vajab:

- Vajalik on suurendada kvalifitseeritud õpetajate arvu ja tõsta lasteaiaõpetajate töötasu.
- Vajadus logopeedide, eripedagoogide ja sotsiaalpedagoogide järele.

TUGEVUSED

- Haridusvõrgu korrastamine on üldiselt pidanud sammu esile kerkivate vajadustega. Siiski on palju hariduslikku pendelrännet üldhariduses. Tugispetsialistide töötasu on võrdsustatud kvalifitseeritud õpetaja töötasuga. Tugiisikud on 2022. aastast haridusasutustes töölepinguga. Vald tellib transporditeenust erikoolides toimetuleku ja hooldusõppe õppekavade laste kooli- ja kojuveoks.
- Tugispetsialistide ametikohtade arv haridusasutustes on oluliselt kasvanud: eripedagoogid, sotsiaalpedagoogid, psühholoogid. Eri- ja sotsiaalpedagoogid katavad vajaduse eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas. Lapsevanemad kasutavad üha aktiivsemalt sisseostetavaid tugiteenuseid (s.o logopeed, psühholoog).
- Teaduspõhistest sotsiaalsete oskuste arendamise ja kiusamise ennetamise programmidest on VEPA-ga ühinenud 2 ja KiVa-ga 4 kooli.

NÕRKUSED

- Tugispetsialiste on keeruline värvata, sh on naaberomavalitsustes ja erasektoris kõrgemad töötasud. Eri- ja sotsiaalpedagoogidel napib aega ennetavaks tööks õpilastega. Esile on kerkinud vajadus sotsiaalpedagoogide järele lasteaedades tulenevalt keerulise taustaga perede arvu kasvust.
- Psühholoogide ametikohtade vajadusest on kaetud veidi üle poole: eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas pole vajadus täielikult kaetud ja ennetuseks aega napib. Logopeedide ametikohtade vajadusest on kaetud 20%.
- Teaduspõhiste ennetusprogrammide süsteemse rakendamise otsused on seni langetamata.

4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine

4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused

4.1.1 KOV osutatavad sotsiaalteenused

KODUTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

2023. aastal sai koduteenust kokku 58 inimest (kellest naised 46 ning mehed 12). Keskmine teenusetundide arv kuus ühe teenusesaaja kohta oli 11,85 ning osutatud teenuse maht kokku oli 8 247,00 tundi. Kõige enam oli teenusesaajaid 75 - 84 vanuse vahel. Ootejärjekorrad puuduvad. Teenuse pakkumine on kogu vallas tagatud ühtlaselt. 2024. aasta seisuga on Lääne- Harju vallas kuus hooldustöötajat. Võrdluseks võib tuua 2020. aasta, kus teenust osutati keskmiselt 75 isikule

Rahastusmudel

Teenuse määramiseks hinnatakse ja täpsustatakse kõrvalabi vajadust iga isiku puhul eraldi. Lähtutakse abivajadusest ning kitsendusi seatud ei ole. 2022. aastal olid kulutused teenusele kokku 119 523 eurot. Osutatud teenuse keskmine maksumus oli 13,2 eurot tunnis. 2023. aastal kulus teenusele kokku 123 964 eurot. Teenuse keskmine maksumus oli 15 eurot tund.

Inimkeskus

Teenuse määramiseks hinnatakse abivajadust individuaalselt. Teenusele suunamisel määratakse teenuse saamise maht, vajadusel periood ning toimingud, mida teenus sisaldab. Teenusele suunamise otsuse alusel sõlmitakse teenuse saaja ja teenuseosutaja vahel leping. Kui abivajadus muutub teenuse kestuse jooksul seoses isiku funktsionaalsete võimete või eluolukorraga, tehakse kordushindamine. Omaavalitsuse sotsiaalteenuste osakond sõlmib, muudab ja lõpetab taotlejaga kirjaliku lepingu, milles on esitatud teenuste loetelu ja ulatus. Koduteenuste osutamise leping vaadatakse üle vastavalt kliendi vajadustele, kuid mitte harvemini kui kord aastas. Muudatused ja parandused märgitakse lepingusse ja kinnitatakse poolte allkirjadega.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

VÄLJASPOOL KODU OSUTATAV ÜLDHOOLDUSTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Peale hooldusreformi jõustumist 01.07.2023 on märgata teenusjärjekordade tekkimist. Nõudluse kasv suure abivajadusega ja dementsusdiagnoosiga isikute teenuskohtade osas. Enamik teenusepakkujaid on taganud ligipääsetavuse ka neile, kellel on liikumisraskused. Klientide paigutamine asutuses võib sõltuda nende liikumisvõimekusest. Näiteks liikumispuudega isikud majutatakse ainult esimesel korrusel, kus on tagatud täielik ligipääs. Teenuse protsess algab isiku avalduse, raviasutuse edastatud teabe või lähedaste pöördumisega. Määratakse kindlaks abivajadus, soovid ja eelistused.

Rahastusmudel

Hooldekodu kohamaksumus jaguneb teenust vajava inimese ja kohaliku omavalitsuse vahel. Lääne-Harju vald tasub hooldekodu teenuskoha maksumusest hoolduspersonali (hooldustöötajate ja abihooldustöötajate palgad, tööriietus ja isikukaitsevahend, tervisekontroll, vaksineerimine, koolitused ja supervisioon) kulud kehtestatud piirmäära ulatuses. Inimene tasub (omaosalus) majutuse, toitlustuse ja muude isiklike vajadustega seotud kulud. Piirmääraks on seatud alates 1. juulist 2023 kuni 700 eurot ühe teenusesaaja kohta kuus. Kui hooldekodus moodustavad personalikulud igakuisest kohatasust rohkem kui 700 eurot, siis tuleb piirmäära ja personalikulude vahe tasuda inimesel endal või tema lähedastel. Juhul kui üksikisiku sissetulek jääb alla eelmise aasta keskmise vanaduspensioni (2024. aastal alla 710,70 euro), tasub omavalitsus vahe, kui pension ei ole piisav sisse maksete katmiseks. Kui isik või tema pereliikmed ei suuda katta kulusid, mis ületavad piirmäära, hindab sotsiaaltöötaja isiku ja tema ülalpeetavate rahalist võimekust ning otsustab, kas teenust tuleks rahastada valla vahenditest.

Inimkesksus

Kui inimene läheb hooldusasutusse, nõustub ta maksma osa või kõik kulud mis on seotud toa, toidu ja muude teenustega. Hooldusasutus valitakse inimese soovide, vajaduste, teenuse maksumuse ja vabade kohtade alusel. Avalduse läbivaatamisel hinnatakse abivajaja toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid, sealhulgas isiku personaalse tegevusvõimega ning füüsilise ja sotsiaalse elukeskkonnaga seonduvaid asjaolusid. Kui hindamise tulemusena selgub, et isik ei vaja ööpäevaringset üldhooldusteenust, siis saab sotsiaaltöötaja pakkuda kodus elamist toetavaid sotsiaalteenuseid. Isikul on endiselt võimalik valida, kas ta soovib elada hoolekandeesutuses, kuid ta vastutab kõigi sellega seotud kulude katmise eest.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

TÄISEALISE ISIKU HOOLDUS**Hinnangud**

Nõudlus ja pakkumine

Teenust pakutakse isikule, kellel on tuvastatud kõrvalabi vajadus (fikseeritud raske või sügav puue) ning kes on leidnud abistaja, kes on nõustunud teenust osutama. Tavaliselt on selleks pereliige või isiku lähedane tuttav. Teenuse osutamisega kaasneb hooldajale vastava toetuse maksmine. Ooteaeg puudub. Hooldajaks määratakse ülalpidamiskohustusega inimesi ka siis, kui nad elavad samas eluruumis.

Rahastusmudel

Toetuse maksmine toimub hooldajale.

Inimkesksus

Isiku taotluse alusel seatakse hooldus täisealisele isikule, kes vaimse või kehalise puude tõttu vajab abi oma õiguste teostamiseks ja kohustuste täitmiseks. Hooldus seatakse ja hooldav isik määratakse hooldatava nõusolekul. Isiku abivajadus määratakse kindlaks olemasoleva ja kogutud teabe põhjal, milleks kasutatakse hindamisinstrumenti. Hindamise aluseks võib olla näiteks raviastutuse epikriis või perearsti hinnang terviselikule seisundile. Teenuse korraldamine ei ole seotud ülalpidamiskohustustega pereliikmete võimalustega. Teenusele suunatakse ka isikuid, kellel on pereliikmeid, kellel lasub ülalpidamiskohustus, ning nende võimalused ei mõjuta teenuse osutamist. Abivajaduse hindamine toimub koostöös isiku ja tema lähedastega.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

TUGIISIKUTEENUS**Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Hinnanguliselt on teenusevajadus suur just laste osas. Teenusele pääsemise ooteaeg on tingitud teenusepakkujate vähesusest. Sage probleem on sobiva tugiisiku leidmine, mis on tihti seotud ka hajaasustusega või kompromissi saavutamine tasu osas. Tugiisikuteenus toimub üks- ühele, mis võib olla põhjuseks järjekordadele. Tugiisikuteenuse pakkujaid ei ole palju, mistõttu võib vajadus olla suurem kui võimalused.

Rahastusmudel

Teenuse rahastamine on aastate jooksul toimunud mitmel viisil ning on tulnud erinevatest allikatest: 1. Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest Sotsiaalkindlustusameti kaudu; 2. Tasandusfondi kaudu eraldatud vahenditest raske ja sügava puudega laste teenuste arendamiseks; 3. Haridusasutuste eelarvest ehk kohalike omavalitsuste vahenditest. Abivajaduse väljaselgitamisel ning teenuse osutamisel ei ole maksevõime välja selgitamine vajalik, kuna puudub omaosalus ehk teenus on tasuta. 2022. aastal kulus teenusele kokku 76 422 eurot sh omavalitsuse kulud 19 510 eurot. 2023. aastal kulus teenusele 60 558 eurot, osutatud teenuse keskmine maksumus 11 eurot tund.

Inimkesksus

Tugiteenuste osutamiseks sõlmitakse haldusakt, milles on muu hulgas kirjas teenuse vajaduse suurus ja protsessid, mida tuleb järgida, et tagada isiku suurem iseseisvus ja suutlikkus iseseisvaks toimetulekuks. Lastele määratakse tugiisik vastavalt nende abivajadusele, nagu on määratletud juhtumiplaanis. Tugiteenuseid pakutakse isiku või perekonna kodus või muudes kohtades, mis on kokku lepitud teenuse saaja vajadustest lähtuvalt. Lastele määratakse teenus rehabilitatsiooniplaani või juhtumiplaanis kirjeldatud abivajadusele alusel. Teenusvajaduse hindamisel koostatakse juhtumiplaan, mille abil fikseeritakse hetke olukord ning tegevuskava. Kasutatatakse muid asjassepuutuvaid dokumente nt. rehabilitatsiooniplaani, lasteasutuse kirjeldust teenusvajadusest jne.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

○ ○ ○ ○
Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

ISIKLIKU ABISTAJA TEENUS**Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Nõudlus on väike ning ooteaega ei ole. Mahu hindamine on piiratud kuna teenusekasutajaid on vähe. Alates 2018 aastast puudub teenuse järgi nõudlus

Rahastusmudel

Isiku maksevõime hindamine pole vajalik. Nii 2022. kui ka 2023. aastal puudus teenuses vajadus.

Inimkesksus

Iga inimese abivajadust hinnatakse ja tuvastatakse individuaalselt. Vahehindamine viiakse läbi, kui eluolukord või tervislik seisund muutub mis tahes hetkel teenuse kestuse jooksul. Sotsiaaltöötaja koostab koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga halduslepingu, milles kirjeldatakse abivajadusest tulenevaid tegevusi ja üldisi juhiseid abivajajale. Õigus teenuseosutaja valimiseks on teenuse saajal. Omavalitsuse sotsiaaltöötaja aitab abivajajal soovi korral teenuseosutajat leida. Teenuse osutamisel lähtub teenust osutav isik halduslepingust ja teenuse saaja juhistest. Teenus tagaks inimesele ka võimaluse spontaansuseks ja privaatsuseks

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

SOTSIAALTRANSPORT

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

2019. aastal oli teenuse kasutajaid 330. 2023. aastal oli teenusesaajaid kokku 304, nendest neli olid lapsed, vanusevahemikus 18- 64: 73 teenusevajajat ning vanuses 65+ 227 teenusevajajat. Neljast sotsiaaltransporditeenust saavast lapsest olid kaks suure hooldusvajadusega ning üks raske puudega. Üks laps kasutas sotsiaaltransporditeenust hariduses osalemise eesmärgil ning kolm last kasutasid avalike teenuste kasutamise eesmärgil. Töö eesmärkidel kasutas sotsiaaltransporditeenust kolm inimest ning muudel eesmärkidel (sh huvitegevus, vaba aja veetmine) 5 inimest. Ooteaeg teenusele pääsemiseks on pigem haruldane. Sõitude koordineerimise ja logistilise planeerimise abil on teenus tavaliselt tagatud soovitud ajaks. Teenuse järele on suurem nõudlus tööpäeviti, kuna siis kasutatakse avalikke teenuseid. Teenuse vajaduse hindamisel lähtutakse isiku esitatud teabest ning sotsiaaltöötaja menetluse tulemusel tehakse otsus teenuse võimaldamise kohta.

Rahastusmudel

KOV'i rahastamisel. 2022. aastal kulus teenusele kokku 63 679 eurot sh omavalitsuse kulud 59 046 eurot. Võrdluseks 2023. aastal kulus teenusele kokku 69 158 eurot sh omavalitsuse kulud olid 57 290 eurot. Teenusele on kehtestatud omaosalus.

Inimkeskus

Teenust vajav isik peab esitama sotsiaaltöötajale kirjaliku või suulise taotluse, milles kirjeldatakse abivajaduse põhjuseid, reisi eesmärki ja marsruuti teenuse saamiseks. Isikule abi osutamisel ja teenuse vajaduse väljaselgitamisel kasutatakse juhtumikorralduse põhimõtet.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

VÕLANÕUSTAMISTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Potentsiaalsete teenusevajajate hulk on suurem, kuid nende valmisolek teenust aktiivselt kasutada on madal. Sõlmitud koostööleping MTÜ Võlanõustajatega ning kliendi soovil on võimalik saada nõustamist ka Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse kaudu. Kõik teenuseosutajad asuvad Tallinnas ning nendeni on korraldatud ühistranspordiühendus. Vajadusel saab nõustaja tulla kliendile koju või mõnda muusse sobiva kohta. Võlanõustamisteenus on kättesaadav ka läbi Töötukassa.

Rahastusmudel

Teenust finantseeritakse KOV'i poolt. 2022. aastal kulus teenusele 299 eurot ning 2023. aastal 315 eurot.

Inimkesksus

Teenust korraldakse vastavalt inimese soovidele ja vajadustele. Inimene on ise oma otsuste tegija ning teenuse kasutamine on vabatahtlik. Sotsiaaltöötaja roll on tutvustada erinevaid teenuseid ja aidata inimesel leida talle sobivaim lahendus. Inimesel on alati õigus ise otsustada, kas ta soovib teenust kasutada.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

VARJUPAIGATEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenust osutatakse Lääne-Harju valla Tugikeskuses. Nõudlus on väike. Pidevaid teenusekasutajaid on 3-4.

Rahastusmudel

Varjupaigateenus on kliendile tasuta, rahastus tuleb kohaliku omavalitsuse poolt.

Inimkesksus

Ajutises ööbimiskohas on tagatud voodikoht, pesemisvõimalus ja turvaline keskkond. Esmase abi raames tagatakse isikule vajaduse korral kriisiabi, mis taastab isiku psüühilise tasakaalu ja tegevusvõime igapäevaelus ning teavitatakse isikut teistest abi saamise võimalustest.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

ELURUUMI TAGAMISE TEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

2023. aastal kasutati 62 kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevat eluruumi (nendest 36 sotsiaalmajutusüksuses majutamist) ning 26 teist omavalitsuse üksuse omandis olevat eluruumi). Kolm nendest olid alla 18-aastaste lastega. Elanike arv eluruumi tagamise teenusel oli 2023. aastal 73 (36 neist sotsiaalmajutusüksustes ning 37 teistes kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevates eluruumides), 28 neist olid pensioniealised. Kaheksal elanikul, kes vajasis eluruumi tagamise teenust, oli puudest või east tingitud erivajadus. Võrdluseks võib tuua 2019. aastat, kui teenust sai 36 leibkonda.

Rahastusmudel

Eluruumi kasutamisel tasub teenuse saaja eluruumi eluasemekulud (kommunaalteenused), millele lisandub eluruumi üür. Teenus on alates 2020 a. tagatud ka Lääne-Harju Valla Tugikeskuses.

Inimkesksus

Eluruumi eraldamise otsustab vallavalitsus hoolekandekomisjoni ettepanekul. Eluruumi tagamise teenusele suunatakse sotsiaalöötaja ettepanekul.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

MILLISEID TEENUSEID KOV LISAKS OSUTAB

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Lääne-Harju vald on üks viiest osalisest projektis "Lääne-Harju noorte tööhõive suurendamine ja hoidmine". Projekte viiakse ellu aastatel 2024-2027 ning selles osalevad kõik maakonna omavalitsused. Projekti ennetustegevused on suunatud 13-15 aastastele noortele, kel on takistusi koolikohustuse täitmisel. 2024. a märtsikuu seisuga oli Lääne-Harju vallas 144 mitteõppivat ja -töötavat noort. Vallavalitsus osutab võimalusel ja

lähtuvalt isiku abivajadusest muid sotsiaalteenuseid, mis tulenevad seadusest või isiku tegelikust vajadusest. Muudeks täiendavateks vajaduspõhisteks sotsiaalteenusteks on: 1) viipekeeletõlgi teenus; 2) häirenuputeenus; 3) psühholoogiteenus; 4) erialaspetsialisti nõustamised; 5) kriisiabi; 6) sõltuvusravi; 7) toitlustamisteenus; 8) resotsialiseerimisteenus.

Rahastusmudel

Muude vajaduspõhiste sotsiaalteenuste osutamiseks koostatakse haldusakt või haldusleping, milles määratakse kindlaks teenuse kirjeldus ja finantseerimine. Projekti „Lääne-Harju noorte tööhõive suurendamine ja hoidmine” kaasrahastab Euroopa Liit.

Inimkeskus

Seadusest või isiku tegelikust vajadusest tulenevatele sotsiaalteenustele suunatakse sotsiaaltöötaja ettepanekul või isiku taotluse alusel. "Lääne-Harju noorte tööhõive suurendamine ja hoidmine" lähenemine on täielikult individuaalne ning projektis osalemine vabatahtlik. Samuti aidatakse noort ja tema lähedasi väljaspool projekti pakutavate teenusteni jõudmisel (Töötukassa, raviasutused, võlanõustamine jms). Olulised on ennetavad tegevused, mis on mõeldud universaalselt kõigile noortele. Erilist tähelepanu pööratakse tõrjutusriskis noortele, kelle puhul on suurem tõenäosus katkestada õpingud või kogeda tõrjutust tööturul.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

Analüüs

Lääne-Harju vallas on enamasti tagatud elanikele vajalikud teenused, kuid mõned valdkonnad vajavad täiendavat tähelepanu ja arendamist. Tähelepanu vajab näiteks tugiisikuteenus ja üks-ühele osutatavad teenused. Probleemiks on teenusepakkuja nappus, mis piirab teenuste kättesaadavust.

Pikaajaliste töötute osakaal toetuse saajate seas on endiselt suur. Riiklikult kehtestatud toimetulekupiir ei kata aga reaalselt perekonna minimaalseid kulusi, mistõttu paljud pered elavad vaesusriskis. Toetuse määramisel ei võeta arvesse kõiki olulisi kululiike, nagu laenud ja suured kommunaalkulud, mis raskendab perede toimetulekut. Hinnatõusude tõttu tekib abivajajaid juurde, riigi poolt maksvate toetuste suurus ei katta kõiki vajadusi ning tihtipeale ei saa inimesed toetusega hakkama.

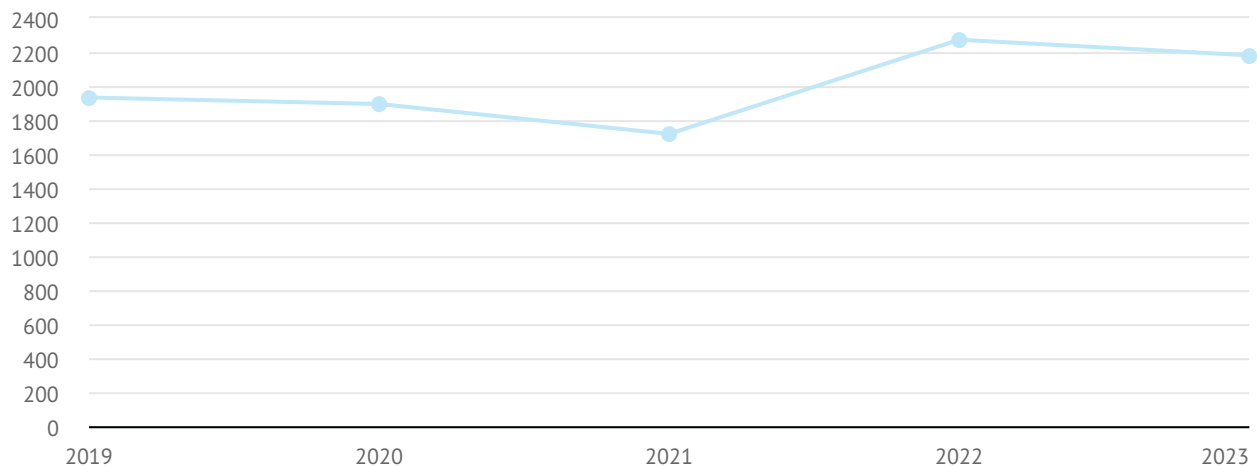
Positiivsena võib välja tuua kohaliku omavalitsuse aktiivse tegevuse koostöös Töötukassaga ja muude partneritega, suunates inimesi vajalikele teenustele.

Olukord Lääne-Harju vallas vajab põhjalikumalt analüüsi ja täpsemat kaardistamist, et tuvastada täpsemad probleemid ja leida lahendused. Rakendada tuleb täiendavaid meetmeid, et parandada teenuste kättesaadavust ja toimetulekutoetuste süsteemi.

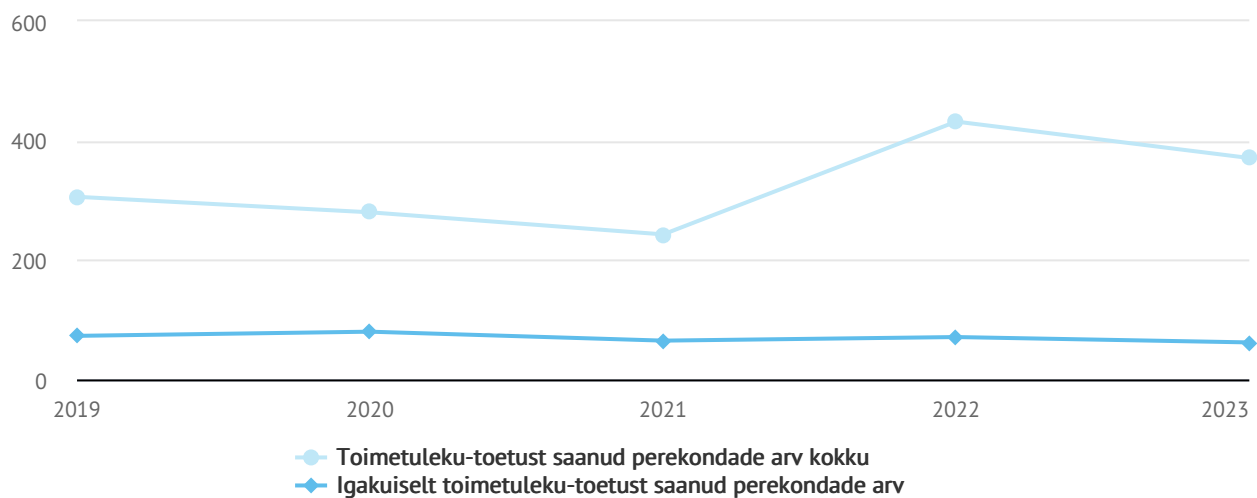
4.1.2 Toimetulekutoetuse saajad

Toimetulekutoetuse saajate hulk

Joonis 4.1.2 .a Toimetulekutoetuse saajate hulk

Toimetulekutoetust saanud perekonnad

Joonis 4.1.2 .b Toimetulekutoetust saanud perekonnad

Toimetulekutoetuste maksmise taust

Hinnangud

Ennetavad teenused

Ennetavate abinõudena saab toetada inimesi mitmel viisil, pakkudes sotsiaalnõustamist ning kaasates peretugiisikut. Tugiisiku abil on võimalik pakkuda individuaalset tuge ja juhendamist igapäevastes väljakutsetes, sealhulgas pere eelarve koostamisel, majandusliku planeerimise parandamisel ja muudes elukorraldust puudutavates küsimustes. Lisaks pakuti aastatel projekti rahastusega 2022 ja 2023 Lääne-Harju valla elanikele tasuta psühhosotsiaalset abi.

Tugi abivajajale

Lääne-Harju vald pakub lisaks toimetulekutoetusele mitmeid tugiteenuseid, sealhulgas sotsiaal-, võla- ja psühholoogilist nõustamist, tugiisiku- ja eluruumiteenuseid ning sõltuvusravi. Samuti on abivajajatele kättesaadavad pere tugiisikuteenus, erakorraline sotsiaalabi ja transpordini hooldusteenused eakatele ja erivajadustega inimestele. 2023. aasta seisuga laekus 2181 toimetulekutoetuse taotlust. Enamik toimetulekutoetuse taotlejatest olid tööealised, kuid töötud inimesed. Järgmiseks suureks sihtrühmaks olid lastega leibkonnad, millele järgnes pensionäridega pered. Enamik taotlejatest olid inimesed, kes elasid üüripinnal.

Toetavad tegevused

Toetuse saajate suunamine vajalikele teenustele toimub Lääne-Harju vallas koostöös sotsiaaltöötajatega, kes hindavad inimese olukorda ja vajadusi. Sõltuvalt probleemide iseloomust suunatakse abivajaja vastavatele teenustele, nagu sotsiaal- ja võlanõustamine, psühholoogiline tugi, tugiisiku teenus või sõltuvusravi. Vajadusel pakutakse ka eluruumiteenust, pere tugiisikuteenust ning erakorralist abi. See terviklik lähenemine aitab toetuse saajatel paremini toime tulla ning suurendab nende iseseisvust ja elukvaliteeti. Harjumaa Omavalitsuste Liit on käivitanud projekti „Noortegarantii tugisüsteem“, mille peamiseks eesmärgiks on luua hästi toimiv ja jätkusuutlik tugisüsteem koos vajalike teenustega 13-29-aastaste noorte toetamiseks. Sihtrühmaks on noored, kes ei tööta, ei omanda haridust ega ei osale koolitustel. Võrdluses olevate aastate lõikes oli kõige suurem toetuse saajate hulk aastal 2022. Võrreldes aastaid 2022 ja 2023 on väljunud toimetulekutoetuste saajate ringist 61 perekonda. Reeglina aitab toimetulekutoetuse saajate ringist väljuda töise sissetuleku tekkimine. Samuti aitavad sellest ringist väljuda vanaduspensioni ikka jõudmine ja töövõime hindamine, mille tulemusel taotletakse osalist töövõimet.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine. Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine. Ennetavad teenused on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Lääne-Harju valla elanike seas on toimetulekutoetuse vajadus viimastel aastatel kasvanud, eriti Ukraina sõjakriisist tingitud sissetulekute tõttu 2022. aastal, kui toetuse taotlejate ja saajate arv märgatavalt suurenes. Siiski on viimase aastaga toetust saanud leibkondade arv hakanud taas kahanema. Peamiseks probleemiks on riiklik toimetulekupiir, mis ei kata perekondade tegelikke minimaalseid elamiskulusid, mistõttu jäävad paljud olulised kulud toetuse määramisel arvesse võtmata. Selle olukorra parandamiseks saab vald kaaluda täiendavat toetust teatud kululiikidele, mida riiklik toimetulekutoetus ei hõlma.

4.1.3 KOV eelarvest makstavad sotsiaaltoetused**KOV eelarvest makstavad toetused****Hinnangud**

Tugi abivajajale

Sissetulekust mittesõltuvad toetused: 1. Sünnitoetus Lääne-Harju vallavalitsus maksab lapse sünnitoetust 550 eurot. Toetust makstakse kahes osas – esimene osa on 350 eurot ja teine osa – 200 eurot. Esimene osa makstakse lapse ühele vanemale tingimusel, et lapse ema on rahvastikuregistri andmetel lapse sünnihetkel Lääne-Harju valla elanik ja üks lapsevanematest on elanud Lääne-Harju vallas katkematult vähemalt kuus kuud enne lapse sündi. Teine osa makstakse välja pärast lapse ühe aastaseks saamist, tingimusel, et laps ja vähemalt üks vanem või üksikvanem on rahvastikuregistri andmetel katkematult olnud Lääne-Harju valla elanikud alates lapse sünnist kuni aastaseks saamiseni. Sünnitoetuse väljamaksmiseks võib esitada taotluse kuue kuu jooksul, arvates lapse sünni registreerimisest. Toetust ei maksta, kui laps on riiklikul ülalpidamisel või kui sünnitoetust maksti ühele vanematest teises omavalitsuses. 2. Esmakordselt kooli mineva lapse toetus Esimest korda kooli mineva lapse toetus on 130 eurot. Kooli mineva lapse toetus on toetus lapsele, kes läheb esimesse klassi ning kelle enda ja ühe vanema (hooldaja, eestkostja) elukoht 15. augusti seisuga on rahvastikuregistri andmetel Lääne-Harju vald. Taotlusi saab esitada 31. oktoobrini elukohajärgsesse piirkonnakeskuse sotsiaalosakonda, e-keskkonnas või e-posti aadressile info@laaneharju.ee (digilalkirjastatult). 3. Matusetoetus Matusetoetuse määraks on 230 eurot. Matusetoetus on ühekordne rahaline toetus, mida makstakse isiku, kelle viimane elukoht oli rahvastikuregistri andmetel vallas, surma korral matuse korraldajale. Toetust makstakse samaväärselt ka matuse korraldajale, kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht on Lääne-Harju vallas ja kes taotleb toetust sellise isiku matuse kulude katmiseks, kellel puudus rahvastikuregistrijärgne elukoht või kelle eest ei olnud võimalik saada toetust lahkunu elukohajärgsest kohaliku omavalitsuse üksusest. Toetuse väljamaksmine toimub võimalikult kiiresti, kuid mitte hiljem kui kahe nädala jooksul pärast vastava taotluse esitamist. 4. Koolisõidutoetus Üldhariduskoolis õppivale õpilasele kompenseeritakse ühistranspordi sõidukulud vastavalt tegelikele kuludele. Toetust võib taotleda lapsevanem, lapse seaduslik esindaja või vähemalt 16-aastane õpilane tingimusel, et taotleja ja laps on rahvastikuregistri andmetel valla elanik. Sõidutoetuse saamiseks esitab taotleja vallavalitsusele iga õppeaasta alguses taotluse, millele lisatakse jooksvalt iga kuu lõikes kulud tõendavad dokumendid, mis võivad olla kuni 3 kuud vanad ja selgesti loetavad. Sõidutoetus makstakse välja vastavalt ühistranspordi kuludokumentidele, kuid mitte rohkem kui üks sõit edasi-tagasi (kodu-kool-kodu) õppepäeva kohta. Hariduslike erivajadustega laste koolides ja klassides õppivate õpilaste puhul kompenseeritakse kütusekulud kuludokumentide alusel arvestades koolipäevade arvu ning keskmist kütusekulu kilomeetri kohta. Kompenseerimisele ei kuulu õpilase sõidukulud, kui õpilase elukohajärgses asulas asub üldhariduskool või on vallavalitsuse poolt organiseeritud õpilastransport. Kompenseerimisele ei kuulu ka täiskasvanute gümnaasiumis õppijate sõidukulud. 5. Hooldusperetoetus Toetus koosneb kahest osast: 1) Hooldusperes oleva lapse toetus - toetus makstakse vanemliku hoolitsuseta alaealise lapse perekonnas hooldajale tingimusel, et laps on Eesti rahvastikuregistri andmetel Lääne-Harju valla elanik ja teenust osutatakse vastava lepingu alusel; - toetust makstakse hooldusperes viibiva lapse hooldamise ning ülalpidamis- ja isiklike kulude katteks 2) Hoolduspere vanema toetus - määratakse hoolduspere vanemale, kes on kantud sotsiaalteenuste ja toetuste andmeregistrisse (STAR) - toetust makstakse üks kord kuus

hoolduspere vanemale, kellega vallavalitsus on sõlminud vastavasisulise lepingu Lääne-Harju valla elanikuks olevale lapsele asendushooldusteenuse pakkumiseks. - hoolduspere vanem ei pea olema rahvastikuregistri andmetel Lääne-Harju valla elanik, kui lapse rahvastikuregistri järgne elukoht on Lääne-Harju vald. Hoolduspere oleva lapse toetuse suurus on 240 eurot lapse kohta kalendrikuus. Hoolduspere vanema toetust makstakse ühe kahendiku ulatuses töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel kehtestatud kuutasu alammäärast ühe lapse hooldamise kohta. 6. Puudega isiku hooldajatoetus Hooldajatoetust saab taotleda isik, kes on määratud hooldajaks raske või sügava puudega isikule ning toetust makstakse igakuiselt. 7. Puudega isiku transporditoetus Puudega isiku transporditoetust makstakse isiku elukohast ametiasutusse, koolieelsesse lasteasutusse või tervishoiuteenuse osutajani ja tagasi elukohta sõitmiseks kasutatud transpordi teenuste ees. 8. Erivajadusega last toetav teenus Erivajadustega last toetavaks teenuseks on: 1) rehabilitatsiooni- ja teraapiateenused (massaaži teenus, füsioterapeudi teenus, psühholoogi teenus jne) eeldusel, et nimetatud teenuseid ei ole rehabilitatsiooniplaani alusel finantseeritud; 2) ratsutamise- ja ujumisteraapia; 3) lapsele abivahendi soetamine; 4) eluruumi kohandamine; 5) erivajadustega lastele suunitletud laagrid; 6) muud teenused, mis soodustavad erivajadusega lapse ja tema perekonna toimetulekut ning aitavad vähendada perekonna hoolduskoormust või puudest tulenevaid lisavajadusi. Teenuse vajaduse hindamine toimub iga lapse puhul eraldi arvestades konkreetse lapse ja tema pere vajadusi. Sissetulekust sõltuvad toetused: 1. Tervisetootus Tervisetootust makstakse laste prillide ja täiskasvanutele prilliklaaside kulu osaliseks hüvitamiseks, puuetega isikule abivahendi ostu, rentimise ja kasutamise kulude osaliseks hüvitamiseks, retseptiravimite ostmiseks või raviprotseduuridel osalemise kulude osaliseks hüvitamiseks, raviasutusest väljastatud omaosalusarvete osalise kulu hüvitamiseks ja ravikindlustamata isikutele hädavajalike raviteenuste hüvitamiseks. 2). Koolieelse lasteasutuse osalustasu ning toidutoetus Toetust lasteaia osalustasu ning lasteaia- ja koolitoidu kompenseerimiseks määratakse jooksva aasta või õppeaasta lõpuni. Toetus kantakse haridusasutuse arvele. 3. Lastega pere toetus Toetust määratakse lapse vanemale, eestkostjale või lepingulisele hooldajale lapse koolitarvete, riiete, jalanõude, tugi- ja raviteenuste, spordi- ja lastelaagri osalustasu, kutseõppes osalevate õpilaste ühiselamu ja/või õpilaskodu üüri ja muude hädavajalike kulutuste osaliseks hüvitamiseks. 4. Huvialaringi toetus Toetust saab taotleda lapsele osalemiseks huvikoolis ja spordiringis, kuid mitte rohkem kui ühe huviringi(kooli) eest tasumiseks. Toetust makstakse kuludokumentide alusel lapsevanemale või lapse seaduslikule esindajale. 5. Sotsiaalteenuste toetus Juhtumipõhine toetus on mõeldud sotsiaalteenuse eest osaliseks või täielikuks tasumiseks, kui teenusele on suunanud või selle korraldanud sotsiaalosakond. 6. Toetus raske majandusliku olukorra puhul Toetus on mõeldud isikule, kes ise või kelle perekond on sattunud toimetulekuraskustesse sotsiaalsete riskide, elatusvahendite kaotuse või planeerimatu väljamineku tõttu. 7. Vältimatu sotsiaalabi toetus Toetust saab taotleda elatusvahenditeta isik hädavajalike kulude katteks (toit, riietus, ajutine peavari jne).

Toetavad tegevused

Lääne-Harju vallas on üles ehitatud mitmekesine ja hooliv sotsiaaltoetuste süsteem, mis pakub tuge erinevates elulistest olukordades abivajavatele elanikele. See süsteem on mõeldud toetama nii vähekindlustatud peresid, erivajadustega inimesi kui ka neid, kes on sattunud majanduslikesse raskustesse. Toetuste eesmärk on aidata katta

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine. Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Lääne-Harju vallas on loodud ulatuslik sotsiaaltoetuste süsteem, mille eesmärk on pakkuda toetust eri sihtrühmadele, sealhulgas madala sissetulekuga peredele, erivajadustega inimestele ja kriisisituatsioonis olevatele peredele. Kuid süsteemi tõhusus on piiratud mitmete väljakutsetega. Näiteks riiklikult kehtestatud toimetulekupiir ei arvesta kõiki igapäevaseid elatuskulusid, mis teeb keeruliseks perede hakkamasaamise, eriti ajal, mil inflatsioon ja hinnatõusud suurendavad elukallidust. Lisaks on leibkondade hulk, kes saavad toetust, küll viimase aasta jooksul vähenenud, kuid on endiselt suur, mis osutab vajadusele toetuste süsteemi ajakohastada. Lisaks tuleks pöörata tähelepanu digilahenduste arendamisele ja tagada, et kõik elanikud, sh ebapiisava digivõimekusega isikud saaksid vajalikku tugetootluste esitamisel.

HINNANG		TREND		
4	3	2	1	
				4.1.1 KOV osutatavad sotsiaalteenused
				4.1.2 Toimetulekutoetuse saajad
				4.1.3 KOV eelarvest makstavad sotsiaaltoetused

Üks peamistest murekohtadest on teenusepakujate nappus, mis piirab tugiisikute ja üks-ühele teenuste kättesaadavust. See vähendab abi vajavate inimeste võimalusi saada individuaalset tuge. Samuti tooks välja pikaajaliste töötute suure osakaalu toimetulekutoetuse saajate seas, viidates sellele, et süsteem ei suuda pikaajaliselt töötuid efektiivselt aidata. Tekib ka küsimus, kas toetused on piisavad perekondade elamiseks, kuna toimetulekupiir ei kata reaalselt vajalikke kulutusi, eriti laenude ja suurte kommunaalarvete puhul. Hinnatõusud on probleemi veelgi teravdanud, tuues abivajajaid juurde. Riigitoetuse määramisel ei arvestata kõiki olulisi kulutusi.

Selle tulemusena satuvad paljud pered vaesuspiirile või jäävad sellest allapoole, kuna toetuste suurus ei kata eluks vajalikke kulusi. Olukord halveneb hinnatõusude ja inflatsiooni tõttu, mis suurendab abivajajate arvu.

Positiivsetest arengusuundadest on kohalik omavalitsus aktiivselt tegelenud koostöö arendamisega Töötukassa ja muude partneritega, suunates inimesi vajalikele teenustele. Hoolimata üldisest toetusevajaduse kasvust on viimase aasta jooksul toetust saanud leibkondade arv vähenenud, viidates stabiliseerumisele.

Soovitustest tooks välja proaktiivsemat lähenemist, pakkudes rohkem teavet ja isiklikku nõustamist haavatavatele elanikele, nagu eakad ja erivajadusega inimesed. Samuti sooviks toetuse määramise süsteemi paindlikumaks muutmist, et see arvestaks paremini ajutisi raskusi, nagu töökaotus või terviserikked. Sotsiaal- ja meditsiiniteenustele ligipääsu parandamiseks on transpordilahenduste arendamine. Vajalik on isikute digioskuste arendamine, et parandada digilahenduste kasutamise kättesaadavust.

TUGEVUSED

- Enamusel valla osutatavatel sotsiaalteenustel ootejärjekorrad puuduvad.
- Mitmekülgne sotsiaaltoetuste süsteem, mis pakub tuge erinevate eluolukordade puhul. Hoolimata üldisest toetusevajaduse kasvust on toetust saanud leibkondade arv vähenenud, viidates mõningasele stabiliseerumisele.
- Valla koostöö Töötukassa ja muude partneritega, mis võimaldab hõlpsamini suunata inimesi vajalikele teenustele.

NÕRKUSED

- Enim katmata vajadust on laste tugiisiku-teenuse osas (väljaspool haridusasutusi). Tugiisikuid on keeruline leida, sh hajaasustuse ja töötasu tõttu. Peale hooldusreformi jõustumist on tekkinud üldhooldusteenuse teenusjärjekorrad, sh on kasvanud nõudlus suure abivajadusega ja dementsuse diagnoosiga isikute osas.
- Riiklikult kehtestatud toimetulekupiir ei kata leibkondade minimaalseid kulusi, mistõttu osa leibkondi elavad vaesusriskis. Pikaajaliste töötute osakaal toetuse saajate seas on endiselt suur.
- Puudub terviklik analüüs sotsiaalteenuste vajaduste ja nõudluse-pakkumise kohta.

4.2 Laste ja pere toetamine

4.2.1 Vanemluse toetamine

Teismelise eas vanemaks saajatele suunatud tugi

Kirjeldused ja hinnangud

<u>Nõudlus ja pakkumine</u>	Konkreetne teenus puudub. Vajadusel saavad spetsialistid suunata noort Gordoni perekooli va. kui noor vajab tugevat psühholoogilist tuge.		
<u>Rahastusmudel</u>	Kui olukord tekib, toimub rahastus KOV'ist kui ka inimesest enda osalusest.		
<u>Inimkesksus</u>	Iga pere abivajadusse lähtutakse juhtumipõhiselt.		
Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.	 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea	Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.	

Lapse/ja või pere tugiisikud

Hinnangud

<u>Nõudlus ja pakkumine</u>	2023. aastal oli teenuse kasutajaid 97. Aastas osutatakse teenust umbes 60 lapsele. Takistuseks on finantside piiritletus ning teenuseosutajate puudus. Hajaasustusest tingitud teenuse pakkujate vähesus põhjustab ooteaja. Kuigi praeguste teenuste kvaliteet on rahuldav, oleks paljudel juhtudel vaja teenuste mahtu suurendada. Oluline on arendada (pere-)tugiisikute süsteemi, laiendades teenuse pakkumist, pakkudes rohkem koolitusi ja tagades väärilise tasu.
<u>Rahastusmudel</u>	Teenust rahastatakse nii riiklikest vahenditest kui ka kohaliku omavalitsuse eelarvest.
<u>Inimkesksus</u>	Tugiisiku teenus on võimalik nii eesti kui ka vene keeles. Lastele määratakse teenus juhtumiplaanis kirjeldatud abivajadusele alusel. Tugiisikuteenus osutamiseks sõlmitakse haldusakt, määraes selles muu hulgas kindlaks teenuse vajaduse määr ja toimingud, mis tagavad isiku suurema iseseisvuse ja omavastutuse võime arendamise. Lastele määratakse tugiisikuteenus juhtumiplaanis fikseeritud abivajaduse alusel. Tugiisikuteenust osutatakse isiku või pere juures kodus või muudes teenuse saaja vajadustest tulenevates ja teenuse osutamiseks kokku lepitud asukohtades.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Pereteraapia

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

2023. aastal kasutas pereteraapiat 16 isikut, teenuse maht tegi kokku 28 tundi.

Rahastusmudel

Sotsiaalministeerium on toetanud Lääne-Harju valla esitatud vaimse tervise teenusetoetuse projekti, mille tulemusel oli Lääne-Harju valla elanikel kuni 2024 aasta lõpuni võimalik saada tasuta psühhosotsiaalset abi sh pereteraapiat. Selleks on sõlmitud kokkulepped kahe teenuseosutajaga: Keila Teraapiakeskus OÜ ja MTÜ Toetus.

Inimkesksus

Teenusele saamiseks võtab inimene ühendust teenuseosutajaga ise. Teenus on vabatahtlik.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Vanemlusprogrammid

Hinnangud

Pakutavad programmid

Pakutakse programmi "Imelised aastad". Igal kalendriaastal toimub üks koolitussükkel. 16 lapsevanemat saavad selle programmi läbida.

Nõudlus ja pakkumine

Pakkumine vastab nõudlusele selles mõttes, et seni on igal aastal olnud vaid mõned osalejad, kes pole gruppidesse mahtunud. Samas näitab see valla rahvaarvu ja vanemlusega seotud probleeme arvestades ka madalat teadlikkust koolituse toimumisest ja selle väärtusest.

Rahastusmudel

Vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ koolitusi viiakse läbi üle Eesti koostöös kohalike omavalitsustega. Põhiprogrammi rakendamiseks on kohalikel omavalitsustel võimalik taotleda rahalist toetust. TAI toetusega saab katta grupijuhtide töötasu, toitlustuskulud ning lastehoiu kulud.

Inimkeskus

Grupijuht paneb koostöös KOV- iga kokku koolitusgrupi sh vestleb lapsevanematega motivatsiooni, osalemisvalmiduse ja peamiste probleemkohtada osas. Koolitusel osalejatele jagatakse eel- ja järelküsitluse vorme. Inimeste tagasiside on programmi osana väga oluline.

Toetavad tegevused

Programmis on võimalik osaleda ka vanematel, kes ei kuulu riskirühma. Grupi moodustamisel seatakse eelduseks erineva taustaga lapsevanemate osalus.

Vanemate vajadusi, nõudlust pakutavate programmide vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta pere maksevõimet. Programmide pakkumisel ei arvestata piisavalt inimkeskse lähenemisega. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Vanemate vajadusi, nõudlust ning pakutavate programmide vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab pere maksevõimet. Programmide pakkumisel arvestatakse inimkeskse lähenemisega. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Lastekaitsejuhtumite arv on kasvutrendis. Suur nõudlus on tugiisikuteenuses. Nõudmine ei kata teenuse tegelikku vajadust, sest valitseb spetsialistide puudus. Rahastamine toimub nii riigi poolt eraldatud kui ka KOV enda vahenditest. Olemasolevate teenuste kvaliteet on rahuldav, kuid teenuste maht peaks olema suurem enamusel teenustest. Vajadus on (pere-) tugiisikute süsteemi arendamise järgi - teenusmahu suurendamine, koolitamine ja vääriline tasustamine. Vajalik on arendada ja mitmekesistada teenuseid, mis on suunatud lastele ja lastega perekondadele.

Pereteraapia võimalus on olemas. Tänu pereteraapiale on probleemide lahendamine ning suhete abistamine ja parendamine liikunud varajasemaks. Pereteraapia on vabatahtlik teenus, selle edukus sõltub inimese soovist ja motivatsioonist osaleda. Sellest tulenevalt ei pruugi kõigil olla valmisolekut tunnistada vajadust abi järele või nad võivad kogeda stigmat seoses vaimse tervise teenuste kasutamisega. Sundimine viiks vastumeelsuseni ja vähendada teraapia mõju, kuna inimesed, kes ei ole valmis muutuste nimel töötama, ei pruugi olla avatud teraapia eesmärkide saavutamiseks.

Vajalik on ennetustöö osana võimaldada vanemluse toetamise koolitusi ja programme kõigile soovijatele.

4.2.2 Teenused lastele ja peredele**TURVAKODUTEENUS****Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Laste peredest eraldamise arv on viimastel aastatel näidanud olulist kõikumist. Kui 2021. ja 2023. aastal eraldati peredest vaid 4 last, siis 2022. aastal oli see arv märkimisväärselt kõrgem – 10 last. SOS Lasteküla on peretoetuste programm, kus tugiisikud suunavad ka vanemad erinevate teenuste juurde. Põhiline teenusepakkuja on Tallinn Laste Turvakeskus. Lisateenustena pakutakse psühholoogilist abi.

Rahastusmudel

Turvakoduteenuseid rahastab kohalik omavalitsus.

Inimkesksus

Teenuseid pakutakse eesti ja vene keeles. Lapsed paigutatakse turvakodusse selle järgi, kus on parasjagu vabu kohti. Kriisihooldusperesid on vähe.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

TUGIISIKUTEENUS**Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Teenuseid pakutakse eesti ja vene keeles. L 2023 aastal osutatid tugiisikuteenust 12-le suure abivajadusega lapsele.

Rahastusmudel

Teenuse finantseerimine on toimunud mitme kanali kaudu: 1. ESF vahenditest läbi Sotsiaalkindlustusameti; 2. Tasandusfondi kaudu eraldatud raske ja sügava puudega laste teenuste arendamise vahenditest; 3. Haridusasutuste eelarvest ehk KOV vahenditest. Abivajaduse fikseerimisel ning teenuse korraldamisel ei ole ülalpidamiskohustustega inimeste võimaluste välja selgitamine vajalik, kuna puudub omaosalus ehk teenus on tasuta.

Inimkesksus

Lääne-Harju vald on teinud edusamme ligipääsetavuse tagamisel, sealhulgas avalike hoonete ja teenuste kohandamisel erivajadustega inimeste vajadustele.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

PUUDEGA LASTE TUGITEENUSED/ LAPSEHOIUTEENUS**Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Lääne-Harju vallas pakutakse raske ja sügava puudega lastele lapsehoiuteenust, tugiisikuteenust, rehabilitatsiooniteenust, nõustamisteenust ja sotsiaaltransporditeenust. Tugiteenust kasutab 2021. aasta aruande järgi 26 raske puudega last ja 6 sügava puudega last.

Rahastusmudel

Teenust rahastatakse KOVi vahenditest, osaline finantseerimine toimub läbi riikliku toetus-ja tasandusfondi.

Inimkesksus

Tugiteenuseid pakutakse lapse emakeeles.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

ASENDUSHOOLDUSTEENUS**Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Asendushooldusteenust kasutas 2023. aastal kokku 21 last. 2022. aastal kasutas teenust 17 last, 2021. aastal 27 last, 2020. aastal 27 last.

Rahastusmudel

Asendushooldusteenust rahastatakse teenust saava lapse eestkostja ülesandeid täitva kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest või selle puudumisel rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest ning asendushooldusel oleva lapse sissetulekutest. Lapse ülalpidamist ja erivajadusest tulenevaid lisavajadusi rahastatakse muuhulgas lapsele riigieelarvest igakuiseks ülalpidamiseks ja puudest tingitud lisakulude osaliseks hüvitamiseks ettenähtud sissetulekutest. Teenuse rahaliste vahendite kulutused on aastate jooksul pidevalt kasvanud, saavutades 2022. aastal kõrgeima taseme. Aastatel 2018 kuni 2021 toimus järkjärguline ja pidev tõus, mis viitab teenuse laienemisele või kvaliteedi parandamisele.

Inimkesksus

Teenuse pakkumine on ebaühtlane. Oleneb mitmele lapsele korraga teenuskohti vajatakse. Väga hea koostöö on Tallinna Lastekoduga. Lapsed paigutatakse sinna, kus parasjagu vabu kohti on.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ● ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

JÄRELHOOLDUSTEENUS**Hinnangud**

Nõudlus ja pakkumine

Järelhooldusteenuseid kasutab aastas keskmiselt kaks noort. MTÜ Suunatuli pakub järelhooldusteenust tugiisiku näol.

Rahastusmudel

Järelhooldusteenust rahastatakse teenust saava isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest ning järelhooldusel oleva isiku sissetulekutest. Riigieelarvest määratakse vastavalt riigieelarve võimalustele toetus kohaliku omavalitsuse üksustele asendus- ja järelhooldusteenuse osutamiseks ja korraldamiseks ning hooldusperede toetamiseks. Sõltuvalt noorte vajadustele makstakse toetuseid ja pakutakse erinevaid teenuseid.

Inimkesksus

Järelhooldusteenust pakutakse noorte emakeeles.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

SOTSIAALSE REHABILITATSIOONI TEENUS**Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Rehabilitatsiooniteenuse osutajaid valla haldusterritooriumil ei tegutse. Lähimad asumid, kus teenust pakutakse, on Keila, Haapsalu ja Tallinn.

Rahastusmudel

Teenuse osutamist korraldab ja rahastab Sotsiaalkindlustusamet ning teenust pakuvad erinevad lepingupartnerid üle Eesti. Teenuse on rahastamine on ebastabiilne, kuna vahendid lõpevad enne eelarveaasta lõppu.

inimkesksus

Teenuse kättesaadavusele on pikad järjekorrad ja teenuseosutajaid/spetsialiste ei ole piisavalt.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ● ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

PSÜÜHIKA JA KÄITUMISHÄIRETEGA LASTELE SUUNATUD TEENUSED**Hinnangud**

Nõudlus ja pakkumine

Multiprobleemne noor (nt koolikohustuse täitmata jätmine, käitumisprobleemid, õigusrikkumised, sõltuvusprobleemid) suunatakse koostöös politseiga programmi MDFT (multidimensiooniline pereteraapia). Neile järgnevad lapsehoiuteenus ning erinevad teraapiad. Teenuste vajadus on tegelikult nõudlusest suurem, kuid spetsialiste napib. Koostöös PPA-ga toimib ennetusprogramm "Puhas Tulevik".

Rahastusmudel

Rahastamine toimub nii riigi poolt eraldatud vahenditest kui ka kohaliku omavalitsuse enda vahenditest.

Inimkesksus

Teenuste kvaliteet on rahuldav, kuid enamiku teenuste puhul tuleks suurendada teenuste mahtu. Vallal on raske teenust luua asukoha tõttu ning teenuseosutajatest on suur puudus.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ○ ○
Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Lääne-Harju vald on teinud edusamme laste ja perede toetamisel, pakkudes järelhooldust, suure abivajadusega laste hoiuteenuseid ja transporditeenuseid ning parandanud hoonete ligipääsetavust. Samas on väljakutseks psüühika- ja käitumishäiretega lastele mõeldud teenuste ning sotsiaalse rehabilitatsiooni ebapiisav kättesaadavus. Teenuseosutajate nappus ja valla geograafiline asukoht piiravad uute teenuste loomist. Elanikkonna vananemine ja tööturule sisenejate vähenemine võivad tulevikus suurendada survet valla ressursidele. Soovituseks on investeerida sotsiaalse rehabilitatsiooni teenustesse, toetada noorte perede elukorraldust vallas ja arendada tööväime, et tagada jätkusuutlik areng.

4.2.3 Abivajava/ hädaohus oleva lapse toetamine**Abivajava/ hädaohus oleva lapse toetamine****Hinnangud****Ennetavad teenused**

Kohaliku kogukonna roll on oluline, kuna laste heaolu ohustavaid riske märgatakse sageli esmaselt just kogukonnas. Tähtis on, et kohalik omavalitsus suunaks ressursse kogukonna teadlikkuse tõstmisele ja ennetustööle. Koostöös vallavalitsuse haridus-, kultuuri- ja noorsootöösakonnaga on välja töötatud haridusasutuse abivajavast lapsest teatmise vorm, millega saavad valla haridusasutused oma märkamisi lasteaedades ja koolides laste heaolu spetsialistile edastada. Vanemlusprogramm Imelised Aastad eesti ja vene keeles. Valdkondadeülene koostöö SOS Lasteküla Eesti Ühinguga, mille peretugevdusprogramm pakub valla abivajavatele lastega leibkondadele pere tugitöötaja teenust. Programmi eesmärk on toetada perekonda, et lapsed saaksid kasvada bioloogilises peres ega satuks asendushooldusele. Lääne-Harju Vallavalitsuse kodulehe kaudu on igal

inimesel võimalik laste ja pere talitust abivajavast lapsest teavitada, säilitades vajadusel teataja anonüümsuse.

Tugi abivajajale

Kui lapse heaolu on ohus, tuleb tema heaolu ohustavad tegurid lapse abivajaduse hindamisega välja selgitada ning pakkuda perele toetavaid teenuseid. Last ja tema perekonda toetatakse juhtumikorralduse põhimõttel erinevate spetsialistide võrgustikutöö kaudu kuni lapse abivajaduse äralangemiseni. Hädaohus lapse puhul eraldatakse laps vajadusel perekonnast ja/või paigutatakse laps kuni ohu möödumiseni turvalistesse tingimustesse. Kui hädaoht on püsiv ja hädaohtu ei ole võimalik last ja peret toetavate teenustega ära hoida, eraldab kohus lapse perekonnast ja otsustab tsiviilmenetluses lapse hooldusõigusküsimuse. Jätkub võrgustikutöö kohaliku omavalitsuse spetsialistide ja asjakohaste asutuste vahel, kus juhtumikorralduse raames toetatakse nii last kui ka vanemaid, pakkudes samaaegselt tuge ja nõustamist, et laps saaks võimalusel perekonda tagasi pöörduda. Kriisijuhtumi puhul võimalikult operatiivne abi, võimalikult tugev võrgustikutöö. Omavaheline suhtlus ja võrgustikutöö erinevate ametkondade vahel on esmatähtis, et tagada tõhus koostöö ja lapsele vajalike teenuste osutamine.

Toetavad tegevused

Laste vajadustega arvestamine haridus- ja sotsiaalvaldkonnas on oluline, et tagada nende igakülgne toetamine. Koostöö teenuseosutajatega ning tagasiside kogumine on vajalik, et hinnata meetmete mõju ja tõhusust. Kohaliku omavalitsuse roll on pakkuda lapsele ja tema perele täiendavaid teenuseid, sealhulgas kriisiabi ja nõustamist või rakendada tööle tugisüsteeme lapse ja pere olukorra leevendamiseks. Eesmärgiks on lapse ja perekesksus, vajaduspõhisus ja teenuse toomine lapsele/perele võimalikult lähedale.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine. Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ●
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine. Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Laste ja pere toetamise süsteem pakub erinevaid teenuseid. Kriisilahenduste ja psühhosotsiaalse abi vajadus on viimastel aastatel kasvanud. Lastekaitsejuhtumite arv näitab, et laste heaolu tagamiseks on vajalikud täiendavad meetmed, sealhulgas ennetustöö ja tugiisikuteenuste arendamine. Tugiisikuteenuse järele on suur nõudlus, kuid spetsialistide vähesus takistab selle teenuse pakkumist ulatuses, mida pered vajavad.

Lastekaitseteenuste tugevuseks on olemasolev koostöö sotsiaalteenuste ja kriisiorganisatsioonidega. Samuti pakutakse peredele psühhosotsiaalset nõustamist ja pereteraapiat, mis aitavad lahendada peresiseseid probleeme ja vähendada kriisilukordi.

4.2.4 Lastega leibkondade elamistingimused

Lastega leibkondade elamistingimused

Hinnangud

Olukorra kirjeldus

Lastega leibkondade elamistingimused on rahuldavad.

Tark planeerimine

Haldusosakond hooldab KOV-i omandis olevaid elamispindu. Pääasteametiga on koostöö "Kodud tuleohutuks" projekti raames, mille käigus teatud arv peresid saab teha korda küttekoldeid (erinevad sihtgrupid). KredEx kaudu toimub lastega perede elamistingimuste parandamine, milles KOV vajadusel aitab tasuda pere omaosalust.

Toetavad tegevused

Vald pakub eluruumiteenust ning annab nõu elamistingimuste kohta. On olemas ka riiklik toimetulekutoetus, millega aidatakse kompenseerida eluasemekulusid.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine.

Analüüs

Kohalikul omavalitsusel on mitmeid meetmeid lastega leibkondade elamistingimuste parandamiseks, kuid on ruumi arenguks. Täiendavad toetused ja integreeritud arengukava aitaks tagada jätkusuutlikud lahendused.

4.2.5 Toidupuuduses olevad lapsed**Toidupuuduses olevad lapsed****Hinnangud****Olukorra kirjeldus**

51 leibkonda kuus saavad KOV'i kaudu toiduabi koostöös Toidupankaga. Võimalus on koolitoidu kulude vabastamisest sõltuvalt pere vajadusest ja majanduslikust olukorrast. Toimub koostöö MTÜga Lääne-Harju Lasterikkad, mille kaudu eraldatakse 40 toidupakki kuus abivajavatele peredele (koostöö on vajaduspõhine). Majandamine, rahalised toimetulekud ja toidu tarbimise planeerimine sõltub suuresti vanemate teadmistest ja oskustest.

Tark planeerimine

Koostööd planeeritakse vastavalt võimalustest ja vajadusest.

Toetavad tegevused

Üle valla on töös kuus toidukappi, mis on aktiivselt kasutuses. Toidu jagamise ja päästmisega tegeletakse väga aktiivselt.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine.

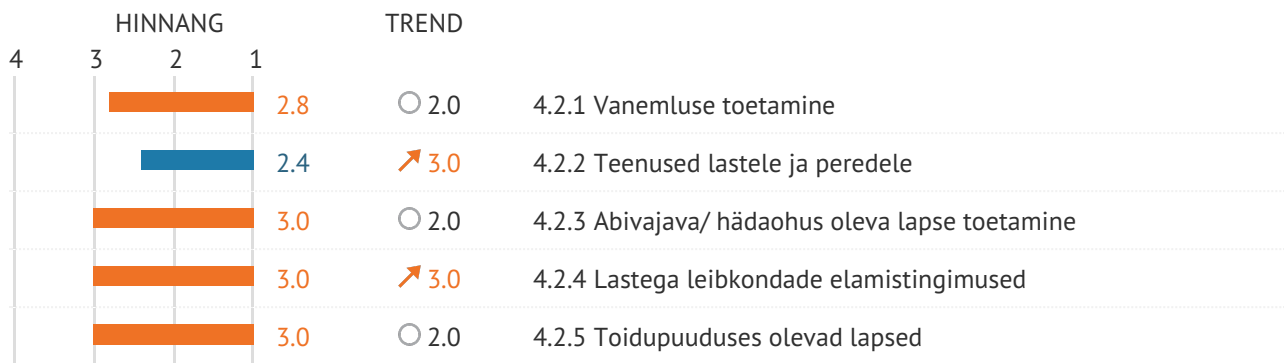
○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine.

Analüüs

Koostöö Toidupangaga näitab laiemat sotsiaalset toetusvõrgustiku. Toiduabi eesmärk on toetada peresid, kes on majanduslikult raskustes ja kellel võib olla raskusi igapäevaste toiduainete soetamisega. Sõltuvalt pere vajadustest on võimalik ka koolitoidu kulude vabastamine, mis toetab lastega peresid, aidates leevendada haridus- ja toidukulude koormust. Perede rahaline toimetulek ja toidu planeerimine sõltuvad suuresti vanemate teadmistest ja oskustest. Sellest tulenevalt võib välja tuua vajadusest parandada teadlikkust ja pakkuda peredele paremaid toimetulekuoskusi.

4.2 Laste ja perede toetamine. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Kokkuvõttes on vaja arendada ja mitmekesistada laste ja lastega peredele suunatud teenuseid, kuna lastekaitsejuhtumite arv on kasvutrendis ja olemasolevad teenused ei kata vajadust. Tugiisikuteenuse järele on suur nõudlus, kuid teenust piirab pakujate puudus. Teenuste rahastamine toimub nii riiklikest kui ka kohalike omavalitsuste vahenditest, kuid nende maht ja kvaliteet vajavad parandamist. Eriti oluline on (pere-) tugiisikute süsteemi arendamine, mis hõlmaks teenusmahu suurendamist, spetsialistide koolitamist ja nende väärilist tasustamist.

Oluline on viia ennetustöö ja koolitused peredele lähemale ning pakkuda neid kõigile soovijatele. Suurimad teenuste puudujäägid esinevad psüühika- ja käitumishäiretega lastele ning sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuses.

Lääne-Harju valla abivajavate laste toetamise süsteemi tõhustamiseks on vajalik kogukonna teadlikkuse tõstmine, teenuste mitmekesistamine, varajase sekkumise programme rakendamine ning ametiasutuste vaheline koostöö. Kriisiabi ja psühhosotsiaalse toe pakkumine vajab arendamist ning uute rahastamisvõimaluste leidmine on teenuste jätkusuutlikkuse tagamiseks oluline. Andmete kogumine ja analüüs aitavad tuvastada vajadusi ning teenuste puudujääke, et tagada laste heaolu ja tugevdada abivajavate perede toetussüsteemi.

TUGEVUSED

- Vallas on regulaarselt pakutud vanemlusprogramme "Imelised aastad" (eesti ja vene keeles).
- Suure abivajadusega (s.o raske või sügava puudega) lastele on mitmekesised teenused tagatud.
- Laste heaolu spetsialistide ametikohtade arv vastab suures plaanis vajadusele.

NÕRKUSED

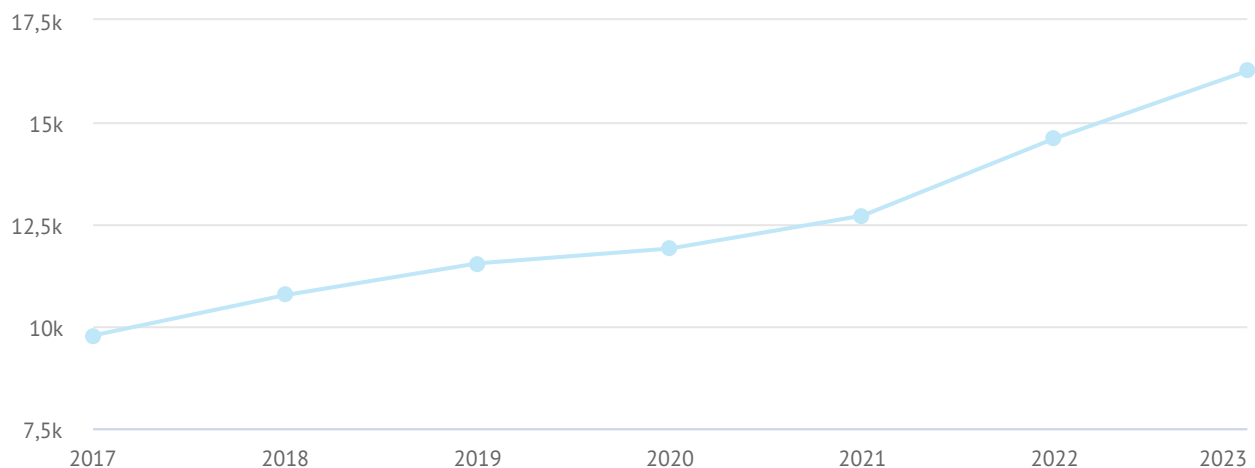
- Vanemlusprogrammide pakumise mitmekesisus, maht ja vanemate teadlikkus nendest on ebapiisavad.
- Keeruliste lastekaitsejuhtumite osakaal on kõrge. Teenuseosutajate nappus ja valla asukoht raskendavad teatud teenuste pakumist. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust vallas ei pakuta, lisaks napib teenuseosutajaid, järjekorrad on pikad. Napib psüühika- ja käitumishäiretega lastele mõeldud teenuseid, olemasolevate nagu MDFT kättesaadavus on ebapiisav.
- Vallal puudub endal turvakodu, kus teenust ööpäevaringselt tagada.

5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid

5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine

5.1.1 Füüsilise isiku tulumaksu laekumine KOV eelarvesse

Joonis 5.1.1.a Füüsilise isiku tulumaksu laekumine KOV eelarvesse

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RR300](#)

Analüüs

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine Lääne-Harju valla (KOV) eelarvesse on aastatel 2020–2023 näidanud järjepidevat kasvu, viidates elanikkonna sissetulekute suurenemisele ja võimaldades omavalitsusel paremini planeerida arengut ja investeeringuid.

Aastatel 2020–2023 kasvas KOV eelarvesse laekuv füüsilise isiku tulumaks märkimisväärselt. 2020. aastal oli laekumine 11 904,66 eurot, kuid 2021. aastaks suurenes see 6,8%, jõudes 12 709,60 euroni. 2022. aastal toimus veelgi kiirem kasv, ulatudes 14 605,30 euroni, mis tähendab 14,9% tõusu võrreldes eelneva aastaga. 2023. aastaks jätkus positiivne trend, kui laekumine kasvas 11,3% ja jõudis 16 255,20 euroni.

Kumulatiivselt on nelja aastaga (2020–2023) Lääne-Harju valla füüsilise isiku tulumaksu laekumine suurenenud 36,6%, mis viitab piirkonna majanduskeskkonna paranemisele ja elanike sissetulekute kasvule. See võimaldab KOVil teha strateegilisi investeeringuid, parandada infrastruktuuri ja pakkuda paremaid avalikke teenuseid. Samuti loob see võrdlusemomendi teiste omavalitsustega, aidates hinnata piirkonna konkurentsivõimet ja atraktiivsust elukohana.

On arendatud taristut – kergliiklusteid ja tänavavalgustust, mis parandab liiklusohutust ja energiakasutust. Paranenud on avalike teenuste ja vaba aja veetmise võimalused: rajatud on mänguväljakud nt Keila-Joal, Harju-Ristil ja Leholas, lisaks rulapargid, kogukonnaväljakud ja puhkealad. Samuti on edasi arendatud Kloogaranna rannaala, muutes selle atraktiivsemaks nii kohalikele elanikele kui ka külastajatele.

5.1.2 Kohaliku omavalitsuse eelarvetulud

Tabel 5.1.2.1 Kohaliku omavalitsuse eelarvetulud

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eelarve tulud kokku (tuh eurodes)	15984,80	18585,80	19629,91	21068,03	21883,00	25134,00	28642,40
Eelarve tulud inimese kohta	1265,22	1474,54	1565,70	1681,07	1735,44	1959,16	2165,04

Allikad: Statistikaameti andmebaas, tabel RR300

Analüüs

Aastatel 2020–2023 on Lääne-Harju valla eelarvetulud järjepidevalt kasvanud, võimaldades vallal parandada oma elanike elukvaliteeti ning investeerida kohaliku elu arengusse. 2020. aastal ulatusid valla eelarve kogutulud 21,1 miljoni euroni, kasvas 2021. aastaks 21,9 miljoni euroni. 2022. aastal suurenes see näitaja 25,1 miljonini ning 2023. aastaks jõudis 28,6 miljoni euroni. Nelja aasta jooksul on valla kogutulud kasvanud 36%, mis viitab piirkonna majanduskeskkonna tugevnemisele ja maksulaekumiste suurenemisele.

Lisaks maksutuludele on Lääne-Harju vald saanud toetust riiklikust tasandus- ja toetusfondist, mille eesmärk on ühtlustada kohalike omavalitsuste eelarvelisi võimalusi. 2020. aastal moodustasid need toetused kokku 7 miljonit eurot, kasvas 2023. aastaks 8,9 miljoni euroni. See tähendab 27% suurenemist nelja aasta jooksul, mis on võimaldanud vallal katta olulisi valdkondi nagu haridus, sotsiaalhoolekanne ja infrastruktuuri arendamine.

Tasandusfondist saadud vahendeid on vald kasutanud omavalitsuse majandusliku tasakaalu tagamiseks ning investeringute tegemiseks, et parendada kohalikke teenuseid ja infrastruktuuri. Toetusfondi kaudu on rahastatud õpetajate tööjõukulud, koolilõuna toetusi, toimetulekutoetusi ning kohalike teede hooldust. Näiteks on toetuste abil investeeritud kohalike koolide arengusse, parandatud teede kvaliteeti ning tagatud toimetulekutoetuste kättesaadavus abivajajatele.

Eelarve kasutamise tõhusust hinnatakse ka aasta lõpu jääkide põhjal. Lääne-Harju vald on viimastel aastatel hoidnud oma eelarve jääke madalal tasemel.

5.1.3 Sotsiaalse kaitse kulud KOV eelarves

Tabel 5.1.3.1 Sotsiaalse kaitse kulud KOV eelarves

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sotsiaalkaitsekulud kokku (tuh eurodes)	1421	1636	2101	1960	2681	2685
Sotsiaalkaitsekulude osakaal KOV eelarves (%)	8	8	10	9	11	9
Sotsiaalkaitsekulu elaniku kohta	113	131	167	155	206	199

Allikad: KOV, Statistikaameti andmetabel RR302 - Kohalike eelarvete põhitegevuse kulud ja investeerimistegevuse väljaminekud, Statistika ja aruandlus | Sotsiaalkindlustusamet: <https://riigiraha.fin.ee/>,

Analüüs

Aastatel 2020–2023 on Lääne-Harju valla sotsiaalkaitsekulud märkimisväärselt suurenenud, peegeldades omavalitsuse pühendumust elanike heaolu tagamisele ja sotsiaalsete teenuste arendamisele. Kui 2020. aastal olid sotsiaalkaitsekulud kokku 2,1 miljonit eurot, siis 2023. aastaks oli see summa tõusnud 2,69 miljoni euroni. See

tähendab 28% kasvu nelja aasta jooksul, mis viitab sotsiaalvaldkonna tähtsuse suurenemisele valla eelarves.

Sotsiaalkaitsekulude osakaal valla kogukuludes on samuti varieerunud. 2020. aastal moodustasid need 10% omavalitsuse eelarvest, kuid 2021. aastal langes see 9%-ni. 2022. aastal kasvas osakaal taas 11%-ni, enne kui 2023. aastal stabiliseerus 9%-l. Kuigi üldiselt jäävad sotsiaalkaitsekulud alla haridusele, teede korrashoiule ja vaba aja teenustele tehtud kulutustele, on nende pidev kasv näidanud valdkonna kasvavat tähtsust.

Lääne-Harju vald on suunanud sotsiaalkaitsekulutusi mitmesse olulisse valdkonda. Üks olulisemaid kuluridasid on olnud laste ja noorte sotsiaalhoolekanne, kuhu 2020. aastal ei olnud eraldatud eraldi vahendeid, kuid 2021. aastal eraldati 422 000 eurot ja 2023. aastaks 351 000 eurot. See viitab suurenenud tähelepanule haavatavate perede toetamisele.

Lisaks on omavalitsus investeerinud perede ja laste sotsiaalse kaitseks. 2020. aastal eraldati sellele valdkonnale 522 000 eurot, 2021. aastal 594 000 eurot, kuid 2023. aastaks langes summa 319 000 euroni. Kuigi üldine trend näitab väikest langust, võib see peegeldada kas vajaduste muutumist või mõne toetuste meetme lõppemist.

Lääne-Harju vald on aastatel 2020–2023 järk-järgult suurendanud sotsiaalkaitsekulutusi, rõhutades sotsiaalvaldkonna olulisust ja pühendumust elanike heaolu parandamisele. Nelja aasta jooksul on sotsiaalkaitsekulud kasvanud 28% (2,1 miljonilt eurolt 2,69 miljoni euroni). Kulutuste suurenemine laste ja perede toetamiseks, samuti sotsiaalhoolekandesse panustamine, näitab teadlikke valikuid sotsiaalteenuste arendamisel. Samal ajal on muud perede ja laste sotsiaalkaitse kulud vähenenud 46% (522 000 eurolt 319 000 euroni), mis võib viidata rahastamisprioriteetide ümberkujundamisele või muutustele sotsiaalsete vajaduste osas. Kokkuvõttes on Lääne-Harju vald suutnud hoida sotsiaalkaitse valdkonna rahastamist stabiilsena, võimaldades elanikele olulisi teenuseid ja toetusi.

Kui vaadata valla eelarve jagunemist, siis suurim osa läheb haridusteenustele (lasteaiad, koolid), teede korrashoiule ja vaba aja teenuste pakkumisele.

5.1.4 Ettevõtlus KOV-is

Tabel 5.1.4.1 Majanduslik aktiivsus. Aastate ja ettevõtte suuruse (mikro, väike, kesk, suur) lõikes

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mikroettevõtte (0-9 töötajat)	777	813	845	878	929	973	1026
Väikeettevõtte (10-49 töötajat)	18	20	21	20	20	21	20
Keskettevõtte (50-249 töötajat)	15	14	12	12	11	11	12
Suurettevõtte (üle 250 töötaja)	0	0	0	0	0	0	0

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel ER032](#)

Analüüs

Lääne-Harju valla arengukavas 2019–2030 on ettevõtluskeskkonna arendamine selgelt esile tõstetud. Visioon näeb valda kui terviklikult ja piirkonniti tasakaalustatult arenevat omavalitsust, kus on heakorrasstatud ja turvaline elukeskkond, elujõuline kogukond ning tasuvad kodulähedased töökohad. Ettevõtluskeskkonna arendamiseks on seatud konkreetsed eesmärgid ja meetmed, sealhulgas ettevõtlusalade arendamine, vajaliku taristu loomine, ettevõtete ja haridusasutuste koostöö edendamine, turismi arendamine ning innovatsiooni toetamine. Tähelepanu pööratakse ka ettevõtlusinkubaatorite loomisele, et pakkuda alustavatele ettevõtjatele tuge, ning kohaliku kogukonna kaasamisele ettevõtlusprojektidesse, mis aitab tõsta piirkonna majanduslikku aktiivsust.

Ettevõtete arvu ja struktuuri muutused aastatel 2020–2023 peegeldavad valla majandusliku aktiivsuse kasvu.

Mikroettevõtete arv suurenes 878-lt 2020. aastal 1026-ni 2023. aastaks, mis tähendab 16,8% kasvu.

Väikeettevõtete arv püsis suhteliselt stabiilsena, kõikides 20 ja 21 vahel, ning keskettevõtete arv jäi vahemikku

11–12. Suurettevõtteid vallas ei ole, mis tähendab, et majanduskasv tugineb peamiselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengule. Ettevõtete koguarv kasvas nelja aasta jooksul 910-lt 1058-ni, mis on 16,2% tõus. Samal perioodil suurenes ettevõtete arv 1000 elaniku kohta 72-lt 79-ni, mis näitab ettevõtlusaktiivsuse kasvu ja potentsiaalsete töökohtade suurenemist kogukonnas.

Lääne-Harju vald on loonud mitmeid kanaleid ja algatusi, et soodustada infovahetust kohalike ettevõtjatega ning toetada ettevõtluse arengut. Korraldatakse regulaarselt kohtumisi ja infopäevi, kus käsitletakse ettevõtlusega seotud teemasid. Paldiski piirkonnas tegutsevad suuremad ettevõtted on koondunud Paldiski Ettevõtjate Liitu, mis toimib koostööplatvormina ning korraldab investeerimiskonverentse, näiteks "Teistmoodi Paldiski", kus käsitletakse piirkonna arenguvõimalusi. Lisaks jagab vald ettevõtlusega seotud infot oma ametlikul kodulehel ja sotsiaalmeedia kanalites ning teeb koostööd Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskusega (HEAK), mis pakub ettevõtjatele nõustamist, koolitusi ning infot vaba maa, rendipindade ja tööjõu kohta.

Lääne-Harju vald tunnustab silmapaistvaid ettevõtteid ja ettevõtjaid, et väärtustada nende panust kohaliku kogukonna ja majanduse arengusse. Tunnustamissüsteemi osana antakse välja "Aasta tegu" ja "Aasta tegija" tiitleid, mis tunnustavad isikuid või organisatsioone, kes on saavutanud silmapaistvaid tulemusi või panustanud kogukonna heaolusse. "Ettevõtluse arendaja" tiitel omistatakse ettevõtjatele, kes on oluliselt panustanud kohaliku ettevõtluskeskkonna arengusse. Näiteks pälvisid 2023. aastal selle tiitli OÜ Üllatus (Anne KoogiKodu) ja Konvers OÜ (Paldiski Kaubamaja), tunnustades nende panust piirkonna ettevõtluse edendamisse.

Ettevõtluse ja hariduse koostöö on valla jaoks oluline prioriteet, kuna see tagab kvalifitseeritud tööjõu olemasolu ning arendab noorte ettevõtlikkust. Kohalikud ettevõtted pakuvad õpilastele praktikavõimalusi, et nad saaksid omandada praktilisi oskusi ja kogemusi reaalses töökeskkonnas. Samuti kutsutakse ettevõtjaid koolidesse külalistunde andma ning korraldatakse õpilastele õppekäike ettevõtetesse, et tutvustada neile erinevaid töövaldkondi ja ettevõtluse olemust. Lisaks on koolides rakendatud ettevõtlusõppe programme, mis annavad noortele teadmisi äriplaani koostamisest ning majanduse toimimisest. Õpilasi julgustatakse looma ka õpilasfirmasid, kus nad saavad praktilise kogemuse ettevõtte juhtimises ning toodete ja teenuste turundamises.

Kogukonna ja vabaihenduste roll ettevõtluse arendamisel on samuti oluline. Korraldatakse ettevõtlusalaseid koolitusi ja töötubasid, et arendada noorte oskusi ja teadmisi. Samuti toimivad mentorlusprogrammid, kus kogenud ettevõtjad pakuvad noortele juhendamist ning jagavad oma kogemusi ja nõuandeid ettevõtlusega alustamiseks. Lääne-Harju vald on seega loonud mitmekesise ettevõtluskeskkonna toetamise süsteemi, mis soodustab ettevõtete kasvu, loob töövõimalusi ja tugevdab piirkonna majanduslikku arengut.

5.1.5 Hindamistegevused KOV-is

Palun kirjelda hindamist KOV tööprotsessis läbi järgmiste aspektide:

Hinnangud

Organisatsiooni enesehindamine

-

Mõju ja tulemuste hindamine

Vald koostab regulaarselt tervise- ja heaoluprofiile koos tegevuskavadega, et hinnata elanike heaolu ja tervise näitajaid. Need profiilid tuginevad erinevate riigiasutuste avaldatud statistikatele ning aitavad jälgida edusamme ja tuvastada valdkondi, mis vajavad täiendavat tähelepanu. Samuti kasutatakse noorsootöö kvaliteedi hindamismudelit, mis võimaldab kaardistada noorsootöö tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi. Lisateavet noorsootöö kvaliteedihindamise kohta saab HARNO materjalidest.

Toetavad tegevused

Haridusasutustes viiakse läbi sisehindamisi, et analüüsida õpikeskkonna arengut, õppe- ja kasvatustöö tulemuslikkust ning eesmärkide täitmist. See aitab luua õppivat organisatsiooni ja kindlustada õppijatele parim õpikeskkond. Lisaks toetab vald noorteühenduste enesehindamist, pakkudes neile vahendeid oma organisatsiooni tugevuste hindamiseks ja

Analüüs

5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine. Kokkuvõte

109

laiendada teenuste kättesaadavust ja parandada elukeskkonda.

Kulude jaotuses on olulisel kohal sotsiaalse kaitse kulud, mis on viimastel aastatel kasvanud vastavalt elanikkonna vajadustele. Sotsiaalkaitse eelarve katab toetusi, sotsiaalteenuseid ja eri sihtrühmadele suunatud programme, mille eesmärk on tagada haavatavate elanike heaolu ja ennetada sotsiaalseid probleeme tulevikus. Lisaks panustab vald tervishoiuteenuste kättesaadavusse ja kvaliteedi parandamisse, toetades nii ennetavaid kui ka ravi- ja hooldusteenuseid.

Ettevõtluskeskkond on Lääne-Harju vallas arenenud positiivselt, mida näitab mikro- ja väikeettevõtete arvu kasv. Kord kvartalis toimuvad ettevõtjate ja turismiedendajate võrgustumise kokkusaamised, mille eesmärk on tugevdada koostööd ja arendada ettevõtlust. Samuti pakub vald ettevõtjatele tuge dokumentatsiooni ja asjaajamise osas ning edendab innovatsiooni haridusasutuste ja ettevõtete koostöö kaudu. Majandusaktiivsuse suurenemine on aidanud luua uusi töökohti ning suurendanud valla maksutuluseid, mis omakorda võimaldab täiendavaid investeeringuid infrastruktuuri ja teenustesse.

KOV-is järgitakse regulaarselt tervise- ja heaoluprofiili, mis tugineb statistilistele andmetele ja võimaldab jälgida arengusuundasid ning parandamist vajavaid valdkondi. Noorsootöö kvaliteedi hindamine aitab suunata noorte kaasamise ja haridusega seotud tegevusi, kindlustades, et valla pakutavad teenused vastaksid tegelikele vajadustele.

Rahvastikuproгноosi ja demograafiliste trendide arvestamine on oluline osa KOV-i strateegilisest planeerimisest. Kuna rahvastiku vanuseline jaotus ning rändetrendid mõjutavad nii maksutuluseid kui ka teenuste vajadust, on ennetavad investeeringud vältimatult vajalikud. Eelarves on selleks ette nähtud vahendid, et arendada haridust, infrastruktuuri ja sotsiaalteenuseid, mis aitavad kaasa elanike elukvaliteedi parandamisele ja valla atraktiivsuse tõstmisele uute elanike ja ettevõtete jaoks.

Koostamisel on avatud valitsemise kava, mis reguleerib tegevusi ametnike ja erinevate sihtrühmade vahel. Kogu valitsemisele on kaasatud erinevad sihtrühmad, sh valla ametnikud, kogukonnakomisjon, kogukonnad ja kohalikud elanikud. Teemadena käsitletakse piirkonna arenguteemasid, avalike teenuste kvaliteeti, eelarve ja investeeringute läbipaistvust, keskkonna- ja säästva arengu küsimusi, digilahenduste rakendamist ning elanike huvisid kogukonnaelu arendamisel. Avatud valitsemise kava eesmärk on suurendada valla juhtimise läbipaistvust ja kaasavust, parandada infovahetust elanike ja ametnike vahel ning tagada otsustusprotsesside suurem selgus ja usaldusväarsus. Selle kaudusaavad kohalikud elanikud ja erinevad sihtrühmad sh kogukonnakomisjon aktiivsemalt osaleda kohaliku elu kujundamisel, sh osaleda planeeringute koostamises, anda sisendit uute teenuste arendamiseks ja osaleda valla arengustrategia kujundamises.

Lääne-Harju vald soodustab ettevõtluskeskkonna arengut, pakkudes ettevõtjale tuge kiire dokumentatsiooni abistamisel ja nõustamisel asjaajamisel. Lisaks korraldatakse mitmekülgset koostööd ettevõtete ja haridusasutuste vahel ning toetatakse innovatsiooni ja ettevõtlikkust. Noorte tööalaste väljavaadete parandamiseks on loodud praktikavõimalused kohalikes ettevõtetes ning toetatakse ettevõtlusõpet, mille kaudu saavad noored teadmisi majandusest ja ettevõtte juhtimisest. Hariduse ja ettevõtluse seotuse tugevdamiseks on koostöös TalTechi ja Mereakadeemiaga käivitatud gümnaasiumiastmes merendusõppe moodul, mis laiendab noorte võimalusi tulevikutööturul.

Lääne-Harju vallas on toimimiseks vajalikud ressursid suures osas tagatud ning hinnang „Pigem hea“ peamistes valdkondades kinnitab, et omavalitsuse majanduslik seis on stabiilne ja areng jätkusuutlik. Hea finantsjuhtimine, läbimõeldud investeeringud ja strateegiline planeerimine võimaldavad vallal jätkata positiivses suunas, pakkudes elanikele kvaliteetseid teenuseid ning soodustades ettevõtluse ja kogukonna arengut. Samas tuleb pidevalt analüüsida majandus- ja rahvastikutrende, et kohendada eelarvet ja tegevusplaane vastavalt muutuvatele vajadustele ning kindlustada valla jätkusuutlikkus ka tulevikus.

TUGEVUSED

- Valla eelarve tulud (sh füüsilise isiku tulumaksu laekumine) on viimastel aastatel järjepidevalt kasvanud. Ka eelarve tulud ühe elaniku kohta on

NÕRKUSED

- Suurettevõtteid vallas ei ole, mis tähendab, et majanduse areng tugineb seni peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele.

pidevalt suurenenud, aastatel 2017-2023 kokku ca 70%.

- Ettevõtete arv 1000 elaniku kohta on suurenenud, seda mikroettevõtete arvelt.
- Rahaline panustamine sotsiaalkaitssesse on aastate 2018 ja 2023 võrdluses kasvanud ligi kaks korda.

- Oluline on panustada enam ennetusse, et vähendada eri tegurite survet sotsiaalkaitsekulude kasvule tulevikus.

- -

5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks

5.2.1 Rahvatervise tegevuste korraldus kohalikus omavalitsuses

Rahvatervise korraldus KOVis

Hinnangud

Ametikoht	Rahvatervise edendaja ametikohta ei ole
Töörühm	Lääne-Harju valla heaoluprofiili ja tervisedenduse töörühm
Tark planeerimine	Valla haridusasutused osalevad programmides, mis edendavad liikumist ja aktiivset eluviisi, nt „Liikuma Kutsuv Kool“ ja VEPA koolide võrgustik. Lisaks on võimalus osaleda erinevates rahvatervise ja turvalisuse programmides sh vanemlusprogramm „Imelised aastad“, Kiusamisvaba Kool ja Kiusamisvaba lasteaed, mis aitavad ennetada sotsiaalseid probleeme ja tugevdavad kogukonna tervist. Vastavalt minuomavalitsus.ee statistikale on arstiabi ja sotsiaalteenuste kättesaadavus elanikele rahulolu osas varieeruv. Treeningu- ja iluteenused on kõrgelt hinnatud, kuid toitumisenõustamise ja psühholoogiateenuste kättesaadavus vajab parandamist. Tuleohutuse ja veeohutuse tagamine on vallale prioriteet, pakkudes teenuseid, mis aitavad ennetada õnnetusi. Avalikel üritustel on tagatud tuleohutus ning Kloogaranna rand on ligipääsetav ka erivajadustega inimestele. Looduse ja tervisespordi toetamiseks on üle valla olemas erinevad matkarajad, mis julgustavad elanikke liikuma ja aega veetma väljas. Vallal on toimiv kriisikomisjon ja mitmed kriisideks valmisoleku projektid, mis hõlmavad elanike teavitamist ja valmisoleku tõstmist hädaolukordades.

Puudub ametikoht valdkonna arendamiseks. Puudub toimiv töörühm. KOV arengukava ei pööra tähelepanu rahvatervise teemadele.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Loodud ametikoht ja selle maht on vastavuses tegelike vajadustega. Toimib töörühm, mille korraldus on vastavuses osapoolte ootuste ja vajadustega. Valdkonna eest vastutajad on kaasatud KOV arengukava koostamise protsessi ja arengukava keskendub muuhulgas ka rahvatervise teemadele.

Analüüs

Lääne-Harju valla rahvatervise võimekuse suurendamiseks on vajalik terviklik lähenemine, mis hõlmab mitmeid aspekte, alustades rahvatervise spetsialisti ametikoha loomisest või ülesande tagamisega (nt osaline koormus) vallas töötaval töötajal või teenistujal. Ametikoht on vajalik tervisedenduse tegevuste tõhusa planeerimise ja integreerimise osas valla arengukavasse. Spetsialist juhib terviseprojekte, olles ise eeskujuks liikumise propageerimisel, heaolu suurendamisel jms ka koolides ning tagada rahvatervise alatise järjepidevus. Kuid oluline on ka valdkondliku tegevuse ennetustöö üle valla.

Kogukonna ja sidusrühmade sh tervishoiuasutused, koolid ja mittetulundusühingud, laialdasem kaasamine aitab paremini arvestada kohalike vajadustega. Kogukonna aktiivne osalus terviseprogrammides suurendab tervisedendustegevuste toetust ja aitab ennetada terviseprobleeme ning tõsta elanike teadlikkust tervisealastest

küsimustest.

Samuti on oluline juhtida ressursse efektiivsemalt ja leida uusi rahastamisvõimalusi, näiteks osaledes riiklikes ja/või Euroopa Liidu projektides. Tervisedendamise tegevuste regulaarne analüüs (nt 1 kord aastas) aitab seada prioriteete. Selline andmepõhine lähenemine aitab luua tõhusamaid lahendusi. Teenuste ja programmide kättesaadavus vajab samuti tähelepanu nt mobiilsed terviseteenused. Tervisealase teadlikkuse tõstmine kampaaniates aitab kaasa tervise probleemide ennetamisele.

Koostöö tervishoiuasutuste ja kohalike teenusepakkujatega peab olema tihedam, et tagada vallaelanikele terviklik tervise- ja sotsiaalteenuste pakkumine. Erinevate asutuste koostöö ja riskasutuse kaudu saab jagada parimaid praktikaid ja pakkuda elanikele tõhusamat tuge.

Oluline on tervisedenduse tegevuste sidumine teiste valdkondade arengueesmärkidega nagu haridus, sotsiaalhoolekanne ja sport. Tervisedendus on loomulik osa valla üldisest arengust, millega saab parendada üldist heaolu ja tõsta rahvatervise taset kogu vallas.

5.2.2 KOV'i juhitud võrgustikud ennetuse, tervise ja heaolu edendamiseks

Kirjeldada järgmisi aspekte valdkonnaülese koostöö korraldamisel:

Hinnangud

Tark planeerimine

Lääne-Harju valla strateegilise ennetustöö korraldus on loodud koostööle eri valdkondade ja asutuste vahel, et tagada probleemide varajane märkamine ja lahendamine kohapeal. Tervise, sotsiaalhoolekande ja haridusvaldkonna tegevused on suunatud elanike heaolu toetamisele, kasutades terviklikke ja valdkonnaüleseid meetmeid. Vallas on seatud eesmärgiks sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kohalikkus ja kättesaadavus. Näiteks tegutseb piirkonnas lastekaitsetalitus, mis hoiab tihedat sidet koolide ja lasteaedadega, et noorte abivajadused saaksid võimalikult vara märgatud ja asjakohaseid sekkumisi rakendatud. Lastekaitsetalituse regulaarsed kohtumised haridusasutustega on aidanud saavutada selget koostööinfot ja ühist eesmärkide seadmist laste abistamiseks. Lisaks on loodud piirkondlikud tugipesad, kus spetsialistid, nagu psühholoogid ja sotsiaalpedagoogid, pakuvad toetust ja nõustamist, mis aitab vähendada sotsiaal- ja terviseprobleemide riske ning toetab noorte enesehinnangut ja akadeemilist arengut. Tugispetsialistide tööd koordineeritakse kohalike haridusasutustega, mis soodustab integratsiooni ja kogukonnapõhiseid lahendusi. Juhtide kaasatus ennetustöö ja arendustegevuste planeerimisel väljendub valla arengukavade ja strateegiate koostamises, mis põhinevad koostööl ja kohalike vajaduste hindamisel. Kohalik juhtkond rõhutab, et parima elukeskkonna loomine ja elanike vajaduste mõistmine on esmase tähtsusega, tuues esile, et ennetusstrateegiad arenevad pidevalt vastavalt kogukonna tagasisidele ja tulevikusuundadele.

Rahastusmudel

Lääne-Harju vallas on sotsiaal- ja terviseteeenuste rahastamine paindlik, keskendudes peamiselt kohaliku omaavalitsuse ja Euroopa fondide kaasrahastatud mudelitele, mis on suunatud hoolduskoormuse leevendamisele ja sotsiaalse kaasatuse suurendamisele. Alates 2024. aastast hakkab Lääne-Harju vald rakendama Euroopa Sotsiaalfondi meetet "Sotsiaalselt kaasatud elanikkond", millel on eelarve 223 073 eurot aastatel 2024–2026. Selle meetme kaudu rahastatakse teenuseid ja toetatakse inimesi, kellel on erivajadusi või suurem risk sotsiaalseks tõrjutuseks. Rahastus jaguneb kolme aasta peale, ja taotlusvoorud toimuvad igal aastal erinevates ajavahemikes, võimaldades kohalikel organisatsioonidel ja MTÜdel taotleda lisatoetusi kohalike elanike

elukvaliteedi parandamiseks. Rahastusmodelid on ajas muutunud, järgides nii Euroopa Liidu fondide rahastamistsükke kui ka kohaliku eelarve prioriteete. Viimastel aastatel on sihtrühmaks olnud nii eakad kui ka erivajadustega inimesed, kes vajavad kõrvalabi ja sotsiaalteenuseid igapäevaelu toetamiseks. Näiteks on hooldekoduteenuste maksumus ja selle kompenseerimise mudel pidevalt arenenud, et tagada igakülgne juurdepääs ning vähendada teenusega kaasnevaid kulusi väiksema sissetulekuga isikutele.

Koostöö asutuste ning valdkondade vahel ei vasta osapoolte ootustele ja vajadustele.

Valdkondadeülese ennetuse planeerimine ei toimu selge süsteemi alusel. Juhid ei ole piisavalt protsessidesse kaasatud.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Koostöö asutuste ning valdkondade vahel vastab osapoolte ootustele ja vajadustele.

Valdkondadeülese ennetuse planeerimine toimub selge süsteemi alusel. Juhid on protsessidesse aktiivselt kaasatud.

Analüüs

Lääne-Harju valla valdkondadeülese ennetustöö ja terviklike sotsiaalteenuste tõhusam korraldus eeldab süstemaatilist planeerimist ja paindlikku rahastusmodelit. Praegune koostöö erinevate haridus-, tervise- ja sotsiaalasutuste vahel on arenenud, kuid arenguvõimalusi oleks näiteks andmete kogumise ja juhtide kaasamise tõhustamisel, et toetada varajast probleemide märkamist ja ennetust. Täpsem ja pidevam andmete kogumine võimaldaks prognoosida vajadusi ja reageerida neile operatiivselt, sidudes tervishoiu, hariduse ja sotsiaalhoolekande ühiseks võrgustikuks. Andmete parema jagamisega saaks omavalitsus kaardistada piirkonna vajadusi ja tõhustada koostööd eri valdkondade vahel, mis aitaks ühtlasi kaasa kogukonna teadlikkuse tõstmisele ja probleemide varajasele lahendamisele.

Juhtide aktiivsem kaasamine planeerimisprotsessi kõigis etappides annaks võimaluse luua tugevam pikaajaline visioon ja tagada piisav rahastus ka muutuvates oludes. Pikaajaline ja paindlik rahastusmudel on eriti oluline, kuna KOV sõltub suuresti Euroopa fondide tsüklitest ja toetustest. Näiteks Euroopa Sotsiaalfondi rahastatud meetmed aitavad rahastada erinevaid sotsiaalteenuseid, kuid nende projektide lõppemisel tekib oht, et olulised teenused võivad vajada lisarahastust omavalitsuse eelarvest. Jätkusuutlikkuse tagamiseks oleks oluline kavandada rahastus nii, et see kataks teenuseid pidevalt, sõltumata välistest fondidest, ning suunata ressursse tõendus põhiste praktikate elluviimiseks.

Kogukondliku kaasatuse suurendamiseks võiks omavalitsus rakendada koostöös kohalike MTÜde ja eraisikutega täiendavaid teenuseid. Näiteks võiks MTÜde ja vabaühenduste toetusmeetmete abil arendada tugiteenuste programmi, mis oleks kohandatud noorte vajadustele ning riskirühmadele. Samuti võiks valdkondadevahelist koostööd tugevdada kohalikes koolides ja kogukonnakeskustes, pakkudes noortele nii vaimset, füüsilist kui ka sotsiaalset tuge. Noorte riskikäitumise ennetamiseks oleks kasulik korraldada koolitusprogramme ja toetavaid tugigruppe, mis aitaksid tõsta noorte teadlikkust ja arendada ohutu käitumise oskusi.

Kokkuvõttes on Lääne-Harju vallal mitmeid arenguvõimalusi valdkondadeülese koostöö strateegilisel planeerimisel, mille aluseks võiks olla süstemaatiline planeerimine, paindlik rahastus ja kogukondlik kaasatus. See toetaks omavalitsuse võimet pakkuda tõhusaid ennetusprogramme ja parandada elanike elukvaliteeti pikas perspektiivis.

5.2.3 Juhtumitöö võrgustikud

Kirjeldada ja anda hinnang olukorrale KOV-is:

Hinnangud

Toimivad lahendused

Koostöövõrgustik luuakse juhtumi- ja kliendipõhiselt. Lähenemine võrgustikuloomisel on samadel alustel, olenemata sihtgrupist. Võrgustiku loomise vajadus on sõltub probleemi või abivajaduse olemusest. Eelnevast lähtudes kaasatakse asjaomased isikud või ametkonnad.

Tark planeerimine

Koostöövõrgustiku kutsus kokku juhtumikorraldaja (sotsiaaltööspsialist, lastekaitsetöötaja). Võrgustiku kaasatakse isikud või ametkonnad, kes omavad asjakohast infot, kellest sõltub juhtumi lahendamine, kellega koostöö edaspidi luuakse jne. Koostöövõrgustikul tehtavad kokkulepped fikseeritakse üldjuhul kirjalikult. Olenevalt teemast, võivad koostöövõrgustikku näiteks kuuluda sotsiaalkindlustusamet, politsei, meditsiiniuasutus, perearst, lasteae, kool, rehabilitatsiooniteenuse pakkuja, kliendi lähedased, muud teenusepakkujad jne.

Koostöö

Varasemat koostööd võib hinnata heaks. Loodud on erinevad kontaktid ning välja on kujunenud ka võrgustikutöö vaheline infovahetus.

Koostöö asutuste ning valdkondade vahel ei vasta osapoolte ootustele ja vajadustele.

Valdkondadeülese ennetuse planeerimine ei toimu selge süsteemi alusel. Juhid ei ole piisavalt protsessidesse kaasatud. Koostöö teiste KOVide ja riigiasutustega ei ole olnud piisav.

○ Väga halb ○ Pigem halb ○ Pigem hea ○ Väga hea

Vajaminevad juhtumitöö võrgustikud on loodud ja toimivad eesmärgipäraselt. Loodud on selge süsteem juhtumipõhiste koostöövõrgustike loomiseks. Koostöö teiste KOVide ja riigiasutustega on hea.

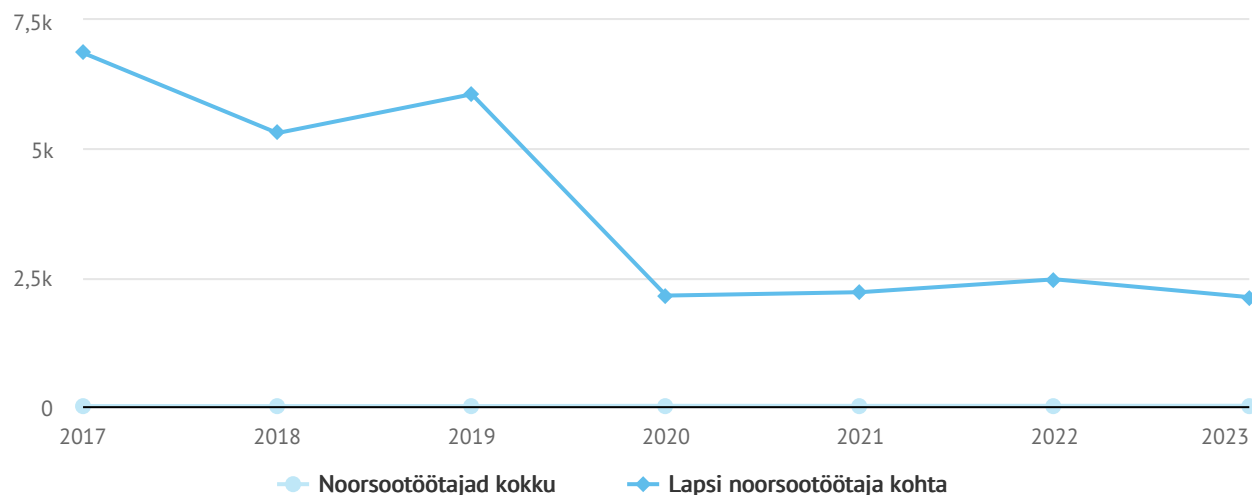
Analüüs

Koostöövõrgustiku loomine jääb juhtumipõhiseks. Ametnike vaheline suhtlus ja infovahetus, mis jäävad võrgustikukohtumiste vahele. Olukorra fikseerimiseks ja tegevusplaani koostamiseks on koostöö vältimatu.

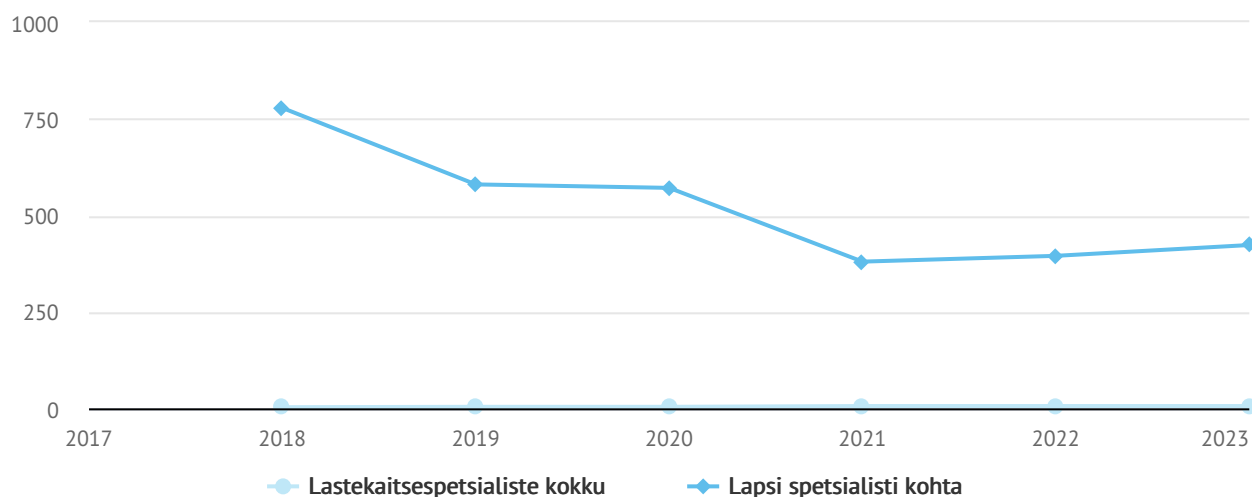
5.2.4 Spetsialistid heaolu edendamiseks ja nende kvalifikatsioon**Spetsialistide ülevaade**

Tabel 5.2.4.0 Õpetajate arv

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Õpetajate arv alushariduses	77	81	83	96	95	93	95
Alusharidust omandavate laste arv ühe õpetaja kohta			7	7	7	7	7
Õpetajate arv põhihariduses	146	158	153	153	165	174	174
Põiharidust omandavate õpilaste arv ühe õpetaja kohta			7	7	7	7	7
Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal kõikidest (%)	87	86	81	79	77	72	68

Joonis 5.2.4. Noorsootöötajate arv

Joonis 5.2.4.a Lastekaitsetöötajate arv

Õpetaja

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Õpetajate arv alushariduses on kasvanud 2017. aasta 77 õpetajalt 2023. aastal 95 õpetajani, näidates pidevat vajadust õpetajate järele. Õpetajate arv põhihariduses on samuti kasvanud, olles 2017. aastal 146 ja jõudes 2023. aastaks 174 õpetajani. Ühe õpetaja kohta jääb õppivate laste arv stabiilselt 7-le, mis viitab sellele, et õpetajate arvu kasv on vastanud laste arvu vajadustele.

Kvalifikatsioon

Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal on alates 2017. aastast langenud, olles 2017. aastal 87% ja 2023. aastal vaid 68%. See näitab vajadust kvalifikatsiooninõuetele vastavuse tõstmise järele. Kvalifitseeritud õpetajate osakaalu vähenemine võib viidata vajadusele täiend- ja ümberõppe järele.

Ennetus

Õpetajad mängivad olulist rolli laste arengu toetamisel ja probleemide ennetamisel. Kvalifikatsiooni langus võib mõjutada õpetamise kvaliteeti ja seeläbi vähendada ennetusmeetmete efektiivsust. Oluline on tagada, et

õpetajatel oleksid vajalikud oskused ja toetus lapse arenguprobleemide varaseks märkamiseks ja neile reageerimiseks.

Olemasolevate

spetsialistide arv ei vasta vajadusele. Spetsialistide arengut ja heaolu ei toetata.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Olemasolevate

spetsialistide arv vastab vajadusele. Toetatakse järjepidevalt spetsialistide arengut ja heaolu tuginedes vajadusele.

Noorsootöö spetsialist

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Noorsootöötajate arv on kasvanud 2017. aasta 2 spetsialistilt 2023. aastaks 8 spetsialistini, kuigi laste arv on samal perioodil vähenenud 6862 lapselt 2117 lapsele. Laste arv ühe noorsootöötaja kohta on paranenud, võimaldades individuaalsemat lähenemist ja suuremat tuge noortele.

Kvalifikatsioon

Andmed kvalifikatsiooni kohta on piiratud, kuid spetsialistide arvu kasv võib viidata kvalifitseeritumale tööjõule või täiendkoolituste vajadusele.

Ennetus

Noorsootöötajatel on oluline roll noorte suunamisel ja riskikäitumise ennetamisel. Spetsialistide arvu kasv tähendab, et noorte arenguvajadustele saab vastata põhjalikumalt, kuid jätkuvalt on tähtis pakkuda koolitusi ja arenguvõimalusi, et tagada kvaliteetne töö.

Spetsialistide arv ei rahulda tegeliku vajadust.

Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega ei tegeleta. Spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine ja individuaalse arengu tagamine ei ole järjepidev ega piisav.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Olemasolevate

spetsialistide arv vastab vajadusele. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega tegeletakse järjepidevalt. Toetatakse spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmist ja individuaalset arengut vastavalt vajadustele.

Lastekaitse spetsialist

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Lastekaitse spetsialistide arv on sarnane noorsootöötajate jaotusele. Hetkel on 423 last ja 6 lastekaitsetöötajat, mis viitab paranenud töötaja-lapse suhtele.

Kvalifikatsioon

Kvalifikatsiooninõuetele vastavuse osas on oluline tagada, et kõik lastekaitsetöötajad omaksid asjakohast väljaõpet ja kogemusi, et olla tõhusad laste ja pere kaitsel.

Ennetustöö

Lastekaitse spetsialistid on olulised riskiperede ja -olukordade varajasel tuvastamisel ja sekkumisel. Piisav töötajate arv võimaldab ennetada suuremaid probleeme ja pakkuda tuge kriitilistes olukordades.

Spetsialistide arv ei rahulda tegelikku vajadust. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega ei tegeleta. Spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine ja individuaalse arengu tagamine ei ole järjepidev ega piisav. Spetsialistidel ei ole ressursse, et panustada ennetustöösse.

Olemasolevate spetsialistide arv vastab vajadusele. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega tegeletakse järjepidevalt. Toetatakse spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmist ja individuaalset arengut vastavalt vajadustele. Spetsialistid panustavad süsteemselt ennetustöösse.

Sotsiaaltöötaja

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Sotsiaaltöötajate arv on stabiilne – igal aastal on olnud 7 töötajat. Laste arv on võrreldav eelnevate aastatega, viidates sellele, et nõudlus on stabiilne.

Kvalifikatsioon

Sotsiaaltöötajate kvalifikatsioon peab olema kooskõlas kohalike vajadustega, et tagada tõhus ja jätkusuutlik sotsiaalteenuste pakkumine.

Ennetustöö

Sotsiaaltöötajad aitavad ennetada probleeme, pakkudes tuge lastele, peredele ja eakatele. Pidevalt on vajalik sotsiaalsete teenuste laiendamine ja koolituste pakkumine.

Spetsialistide arv ei rahulda tegelikku vajadust. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega ei tegeleta. Spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine ja individuaalse arengu tagamine ei ole järjepidev ega piisav. Spetsialistidel ei ole ressursse, et panustada ennetustöösse.

Olemasolevate spetsialistide arv vastab vajadusele. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega tegeletakse järjepidevalt. Toetatakse spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmist ja individuaalset arengut vastavalt vajadustele. Spetsialistid panustavad süsteemselt ennetustöösse.

Analüüs

Töötajate arv ja kvalifikatsioon: Kuigi õpetajate ja spetsialistide arv on kasvanud, on oluline tegeleda kvalifikatsiooni tõstmise ja täiendkoolitustega, eriti õpetajate puhul.

Ennetusmeetmed: Ennetustegevused on eduka heaolu tagamise jaoks kriitilised. Täiendkoolitused ja ressursside tõhustamine aitavad tagada, et spetsialistid saavad pakkuda vajalikke teenuseid ja tuge.

Jätkusuutlikkus: Ressursside jätkusuutlikkus ja rahastamine on oluline, et tagada spetsialistide stabiilne töö ja kvaliteetsed teenused.

Arengukohtadena on oluline parandada kvalifikatsiooninõuetele vastavust ja pakkuda rohkem koolitusi, samuti arendada teenuste kättesaadavust ja tugivõrgustikke.

5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks. Kokkuvõte

HINNANG		TREND	
4	3 2 1		
		3.0	○ 2.0 5.2.1 Rahvatervise tegevuste korraldus kohalikus omavalitsuses
		3.0	○ 2.0 5.2.2 KOV'i juhitud võrgustikud ennetuse, tervise ja heaolu edendamiseks
		3.0	○ 2.0 5.2.3 Juhtumitöö võrgustikud
		2.5	○ 2.0 5.2.4 Spetsialistid heaolu edendamiseks ja nende kvalifikatsioon

Kokkuvõte:

Lääne-Harju vallas on koostatud tervisedenduslik tegevuskava, mille kaudu soodustatakse tervist väärtustavat elustiili igas vanuses elanike seas. Valla haridusasutused osalevad programmides, mis edendavad liikumist ja aktiivset eluviisi, nt „Liikuma Kutsuv Kool“ ja VEPA koolide võrgustik. Lisaks on võimalus osaleda erinevates rahvatervise ja turvalisuse programmides sh vanemlusprogramm „Imelised aastad“, Kiusamisvaba Kool ja Kiusamisvaba lasteaed, mis aitavad ennetada sotsiaalseid probleeme ja tugevdavad kogukonna tervist.

Lääne-Harju valla rahvatervise võimekuse suurendamiseks on vajalik terviklik lähenemine, mis hõlmab mitmeid aspekte, alustades rahvatervise spetsialisti ametikoha loomisest või ülesande tagamisega (nt osaline koormus) vallas töötaval töötajal või teenistujal. Oluline on ka valdkondliku tegevuse ennetustöö üle valla.

Kogukonna ja sidusrühmade sh tervishoiuasutused, koolid ja mittetulundusühingud, laialdasem kaasamine aitab paremini arvestada kohalike vajadustega. Kogukonna aktiivne osalus terviseprogrammides suurendab tervisedendustegevuste toetust ja aitab ennetada terviseprobleeme ning tõsta elanike teadlikkust tervisealastest küsimustest.

Lääne-Harju valla strateegilise ennetustöö korraldus on loodud koostööle eri valdkondade ja asutuste vahel, et tagada probleemide varajane märkamine ja lahendamine kohapeal. Tervise, sotsiaalhoolekande ja haridusvaldkonna tegevused on suunatud elanike heaolu toetamisele, kasutades terviklikke ja valdkonnaüleseid meetmeid.

Juhtide kaasatus ennetustöö ja arendustegevuste planeerimisel väljendub valla arengukavade ja strateegiate koostamises, mis põhinevad koostööl ja kohalike vajaduste hindamisel. Kohalik juhtkond rõhutab, et parima elukeskkonna loomine ja elanike vajaduste mõistmine on esmase tähtsusega, tuues esile, et ennetusstrateegiad arenevad pidevalt vastavalt kogukonna tagasisidele ja tulevikusuundadele.

Lääne-Harju vallas on sotsiaal- ja tervise teenuste rahastamine paindlik, keskendudes peamiselt kohaliku omavalitsuse ja Euroopa fondide kaasrahastatud mudelitele, mis on suunatud hoolduskoormuse leevendamisele ja sotsiaalse kaasatuse suurendamisele.

Alates 2024. aastast hakkab Lääne-Harju vald rakendama Euroopa Sotsiaalfondi meetet „Sotsiaalselt kaasatud elanikkond“, millel on eelarve 223 073 eurot aastatel 2024–2026. Selle meetme kaudu rahastatakse teenuseid ja toetatakse inimesi, kellel on erivajadusi või suurem risk sotsiaalseks tõrjutuseks. Rahastus jaguneb kolme aasta peale, ja taotlusvoorud toimuvad igal aastal erinevates ajavahemikes, võimaldades kohalikel organisatsioonidel ja MTÜdel taotleda lisatoetusi kohalike elanike elukvaliteedi parandamiseks.

Juhtumitööde puhul kutsub koostöövõrgustiku kokku juhtumikorraldaja (sotsiaaltööspsialist, lastekaitsetöötaja). Võrgustiku kaasatakse isikud või ametkonnad, kes omavad asjakohast infot, kellest sõltub juhtumi lahendamine, kellega koostöö edaspidi luuakse jne. Koostöövõrgustikul tehtavad kokkulepped fikseeritakse üldjuhul kirjalikult. Olenevalt teemast, võivad koostöövõrgustikku näiteks kuuluda sotsiaalkindlustusamet, politsei, meditsiini asutus, perearst, lasteaed, kool, rehabilitatsiooniteenuse pakkuja, kliendi lähedased, muud teenusepakkujad jne.

Varasemat koostööd võib hinnata heaks. Loodud on erinevad kontaktid ning välja on kujunenud ka võrgustikutöö

vaheline infovahetus.

TUGEVUSED

- Vallal on toimiv kriisikomisjon ja mitmed kriisideks valmisoleku projektid, mis hõlmavad elanike teavitamist ja valmisoleku tõstmist hädaolukordades.
- Lastekaitsetalituse regulaarsed kohtumised haridusasutustega on aidanud tagada omavahelist koostööd.
- Oluliselt on paranenud kaks suhtarvu: laste arv ühe lastekaitsetöötaja kohta ja noorte arv ühe noorsootöötaja kohta.

NÕRKUSED

- Vallas ei ole rahvatervise edendaja ametikohta.
- Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal on alates 2017. aastast langenud, olles 2023. aastal 68%.
- -

Koondhinnang olukorrale

1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
1.1 Demograafiline olukord	2.8 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne
1.2 Rahvastiku tervise seisund	2.5 Pigem hea	○ 2.1 Stabiilne
1.3 Haavatavad sihtrühmad	2.4 Pigem halb	○ 2.0 Stabiilne
Keskmine:	2.6 Pigem hea	○ 2.1 Stabiilne

Kokkuvõte:

Lääne-Harju valla elanike seas on tõusnud terviseteadlik käitumine, aktiivselt kasutatakse olemasolevaid terviseradasid ja sportimisvõimalusi. Vallas on rohelse kooli programmi kuuluvad ja tervist edendavad lasteaiad ja koolid. Tervena elatud eluiga on pikem.

Oluline on süstemaatiline ülevallaline terviseprojektide toetamise jätkamine. Surmapõhjuste osas on esikohal vereringehaigused, millele järgnevad surmad pahaloomuliste kasvajate tagajärjel ning seejärel õnnetusjuhtumid ja teised välispõhjustest tingitud surmajuhtumid. Varaste surmade põhjuste arvu tõus on tingitud ka koroonapandeemiast.

Valla elanike arv on kasvutrendis eelkõige positiivse rändesaldo tõttu. Kõigis laste vanuserühmades on toimunud kasv ning vald on populaarne noorte perede hulgas. Vallas on vananev elanikkond, iive on stabiilselt negatiivne ning seetõttu suureneb ülalpeetavate arv järgmistel aastatel. Töötuse protsent on tõusnud aga samas on puudus kvalifitseeritud tööjõust.

TUGEVUSED

- Valla elanike arv on kasvutrendis, sh on kasvanud laste-noorte ja tööealiste arv. Sündide arv on vallas viimastel aastatel veidi tõusnud. Vald on populaarne noorte perede hulgas ja kinnisvaraarendusteks on potentsiaali edaspidigi. Seega on ka lähiaastatel olemas alus laste-noorte ja tööealiste arvu suurenemiseks.
- Eesti keskmisest madalam on suremus vereringeelundite haigustesse (nii naiste kui meeste seas) ning pahaloomulistesse kasvajatesse (naiste seas). Aastatel 2018-2024 on suremus välispõhjustesse (s.o eri tüüpi õnnetusjuhtumid, mürgitused ja traumad) jäänud neljal korral alla 10 juhtumi aastal ega pole ühelgi aastal ületanud 15 juhtumi piiri.
- Vallal on võimalused ja koostööpartnerid abi vajavatele lastele ja peredele: peretugevdusprogramm (SOS Lasteküla), ajutise elukoha võimalus toimetulekuraskustega peredele valla Tugikeskuses, hea koostöö Tallinna Lastekodu ja Tallinna Laste Turvakeskusega. Hõivatud noorte osakaal vastab Eesti keskmisele ning Noortegarantii tugisüsteemi projekti

NÕRKUSED

- Vallas on võrreldes Eesti keskmisega rohkem madala ja keskmise ning vähem kõrge haridustasemega elanikke. Järgmisel kümnendil siseneb vallas tööturule vähem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Ülalpeetavate eakate arv on kauakestva trendina suurenemas.
- Kolmes peamises vähi sõel-uuringus osalemises on valla elanikud 15 Harjumaa KOV seas (v.a Tallinn) passiivselt teisel kohtal (peale Loksa linna). Välispõhjustesse suremuse seas on õnnetusjuhtumite ja juhuslike mürgistuste osakaal kõrge, valdav enamus juhtumeid puudutab mehi.
- Paljud lastekaitsejuhtumid on keerukad (nt vajavad sekkumist mitme aasta jooksul, võivad lõppeda lapse perest eraldamisega). Perede takistused abi vastuvõtmisel: töö ajal pole tugiteenuseid võimalik kasutada, psüühikahäired, sõltuvused, motivatsioonipuudus, lapse koduses keeles pakutavate teenuste vähesus. Teisalt on oluliseks takistuseks perede aitamisel kliiniliste psühholoogide ja lastepsühhiaatrite nappus Eestis.

raames on alustatud noorte toetamist haridusteele
naasmisel ja/või tööturule jõudmisel

2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
2.1 Turvaline elukeskkond	2.9 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
2.2 Elukeskkond ja planeeringud	2.8 Pigem hea	○ 2.4 Stabiilne
2.3 Osalusvõimalused	3.3 Pigem hea	↗ 2.8 Paranemas
Keskmine:	3.0 Pigem hea	↗ 2.5 Paranemas

Kokkuvõte:

2.1 Turvaline elukeskkond

Väärtegude arv vallas on vähenenud. Varavastaste süütegude arv püsis stabiilsena aastatel 2019–2022 ning aastal 2023 langes tugevalt. Kõige suurema osa moodustab varavastastest süütegudest vandalism. Registreeritud lähisuhtevägivalla juhtumite arv on tõusnud. Tabatud joobes sõidukijuhtide arv on vähenenud. Tulekahjude arv on vähenenud. Kõige rohkem on metsa- ja maastikutulekahjusid ning prügist, grillimisest ja lõkkest alguse saanud tulekahjusid. Uppunute arv on madal ning püsinud stabiilsena.

Avaliku ruumi turvalisust analüüsitakse ning reageeritakse vastavalt vajadusele. Kuritegevuse olukorra kaardistamist ja regulaarseid analüüse ei tehta, kuid teenuste ja programmide võimalusi kasutatakse vastavalt tekkinud vajadusele. Konkreetseid tegevusi/teenuseid, mis liigituksid vägivalla ennetamiseks ei ole, kuid olemas on erinevad nõustamisteenused ja vanemlusprogrammid, mis aitavad ka ennetada potentsiaalset vägivalda. Abivajajatele on olemas erinevad teenused, näiteks tasuta psühhosotsiaalne abi, ohvriabi ning pöörduda saab ka Lääne-Harju tugikeskusesse. Kommuniqueeritakse riiklike vägivalla vastaseid kampaaniaid. Inimkannatanutega liiklusõnnetuste arv on kasvanud. Eraldi õnnetusjuhtumite analüüsimist ning ennetustegevuste planeerimist läbi ei viida, kuid Transpordiametile on tehtud ettepanekuid liiklusohutuse tagamiseks osades asukohtades vastavalt laekunud kaebustele/ettepanekutele/tekkinud olukordadele. Kommuniqueeritakse Päästeameti tuleohutuslaseid sõnumeid ning eraldi tähelepanu pööratakse hooajalistele sõnumitele. Ametlike avalikke randu/supluskohiti vallas ei ole, kuid siiski hinnatakse populaarsemates supluskohades regulaarselt vee kvaliteeti. Ühisveevärgi vesi on kvaliteetne ning tarbimiseks ohutu.

Soovitav on jätkata abivajajatele suunatud teenuste osutamist, leida ja rakendada meetmeid lähisuhtevägivalla ennetamiseks, tugevdada koostööd valdkondlike asutustega ning võimendada riiklike kampaaniate sõnumeid

2.2 Elukeskkond ja planeeringud

Peretugitöötajad ja pikaajaliste töötute tööharjutuste programmid aitavad abivajajaid, toetades sotsiaalset toimetulekut, samuti aitavad olemasolevad programmid (näiteks „Imelised Aastad”) vanematel oma lastega paremini toime tulla, mis toetab perede heaolu. Tervishoiuteenused on kättesaadavad, pakkudes elanikele esmast arstiabi ja nõustamist. Aktiivset liikumist toetavaid sündmusi korraldatakse nii valla allasutuste kui ka kohalike kodanikuühenduste poolt. Ühistranspordi stabiilne kasutamine näitab, et teenus on vajalik ja usaldusväärne, toetades elanike liikuvust. Suurenev rahaline toetus ühistranspordile võimaldab teenuste kvaliteedi parandamist ja arendamist. Avaliku ruumi arendamises kasutatakse elukaareülest lähenemist ning elanikud saavad rääkida kaasa elukeskkonna kujundamisel.

Arendamist vajavad ühistranspordi piirkondlikud ühendused, näiteks Laulasmaa-Meremõisa ja Keila vahel puuduvad korralikud ühendused, mis takistab elanike liikumist. Muu transpordi vajaduse regulaarne hindamine puudub. Juhuslike ettepanekute või kaebuste pinnalt teenuste arendamine ei ole piisav. See näitab, et peaks olema süsteem, mis tagab pideva tagasiside kogumise ja teenuste kohandamise.

Kuigi avaliku ruumi planeerimisel püütakse arvesse võtta erinevaid vajadusi, ei ole ligipääsetavus alati tagatud.

See vajab edasist tähelepanu, et tagada kõigi sihtrühmade osalus.

Arendamist vajavad veel ka kindlates piirkondades, nagu näiteks Ämari, parema süsteemi loomine, et vähendada prügistamist.

KOV võiks levitada toitumise ja liikumisega seotud ennetuslikke sõnumeid ja kampaaniaid ka omaalgatuslikult, lisaks nendele, mis tulevad riiklikult tasandilt (näiteks Tervise Arengu Instituudi poolt). Samuti võiks KOV võimalikult palju kasutada ära avalikku ruumi, et elanike liikumisharjumusi suurendada.

Testostlemist korraldavad politsei ja maakonna tasandil omavalitsuste liidu tellimusel, kuid vaja oleks väljatöötada ja rakendada alkoholipoliitika põhimõtted.

2.3 Osalusvõimalused

Kogukonna osalusvõimalused omavaheliseks läbikäimiseks kultuurialaselt, noortekeskuste- ja huvitegevuse kaudu on võimaldatud ja suhtlus on üsna aktiivne. Suurem omavaheline võrgustumine on suvehooajal välitegevuste kaudu, eestikeelsete kogukondade ja gruppide hulgas. Vähem aktiivset tegevust on suure kultuuriürituste koha puudumisel sügiskuu hooajal. Infovahetus kultuuritegevuse osas ja kogukondadele on üsna hea, suhtluskanaleid on piisavalt.

Tulevikuvaates on kasutamata potentsiaal noorte arvamise küsimine, mis toetaks nii noortekeskustes pakutavate tegevuste arendamist aga ka omab võimalust toetada nende vanusegrupi huve elukeskkonna kujundamisel. Muukeelse elanikonna omavahelise võrgustumise toetamiseks heaolu suurendamise eesmärgil vallas oleks vaja leida lahendusi.

TUGEVUSED

- Panustatud on avaliku ruumi turvalisemaks muutmisel (nt avaliku ruumi planeerimise põhimõtete rakendamine, tänavavalgustuse parendamine, vallale kuuluvate ohtlike/ lagunevate ehitiste lammutamine). Tulekahjude koguarv on vähenenud viimase seitsme aasta umbkaudu poole võrra, tekkepõhjuste lõikes on stabiilseim langus olnud metsa- ja maastikutulekahjude osas. Võrreldes Eesti keskmisega on vallas vähem varavastaseid süütegusid. Vägivallaohvritel on majutuse võimalus Lääne-Harju tugikeskuses (sh lastega).
- Vald on välja töötanud põhimõtted ja pingerea bussipeatuste parendamiseks (ühistranspordi ligipääsetavuse, turvalisuse, mugavuse ja atraktiivsuse suurendamiseks). Avaliku ruumi planeerimisel arvestatakse aktiivset liikumist soodustavate põhimõtetega (nt spordiplatsid seotakse kergliiklusteede/ terviseradade võrgustiku ja rohealadega). Kergliiklusteede võrgustik on olemas, ehkki vajab veel parandamist. Aktiivset liikumist toetavaid sündmusi korraldatakse nii valla allasutuste kui ka kohalike kodanikuühenduste poolt (nt Lääne-Harju valla liikumissari).
- Tegutseb aktiivne kogukonna-komisjon, loodud on viis kogukonna-maja/ruumi, olemas on eri valdkondi katvad toetused vabaühendustele. Mitmekesine kultuuritaristu: seitse raamatukogu, Muusika- ja

NÕRKUSED

- Perevägivalda/lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumite arv on kõikuv, kuid pigem suureneb. Samas võib see olla märk ka suuremast teadlikkusest ja teavitamise julgusest.
- Ühistranspordiga (v.a kooli-transport) seotud vajaduste hindamist regulaarselt ei toimu. Samas on teada, et arendamist vajavad ühistranspordi piirkondlikud ühendused (nt Laulasmaa-Meremõisa ja Keila vahel). Ühistranspordis pole osad bussid ligipääsetavad liikumispuudega inimestele. Mõningatel terviseradadel ja suusamägedel puudub veel valgustus.
- Kerkuskeskuste loomise nõue tähendab vajadust kogukonna-majade täiustamiseks ja hoonete lisandumiseks. Puudu on kaasaegsete tingimustega siseruumid suuremate sündmuste korraldamiseks. Noorsootöötajate ja huviringide juhendajate töötasu on ebapiisav, töötajaid on keeruline leida. Noorsootöö arendamises ja noorte kaasamises on veel palju kasutamata võimalusi.

Kunstide Kool, üle valla paiknev Kultuurikeskus ning spordi- ja turismiobjektid. Aastate lõikes on tõusnud nii huvihariduses kui noorsootöös osalevate noorte arv ja osakaal. Vald toetab noorte huviharidust ka vallast väljaspool asuvates omavalitsustes. Noortekeskuste arv on al 2019. aastast suurenenud 4-lt 7-le.

3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused	2.8 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
3.2 Haridusega seotud teenused	2.9 Pigem hea	↗ 2.6 Paraneb
Keskmine:	2.9 Pigem hea	○ 2.4 Stabiilne

Kokkuvõte:

Lääne-Harju valla tervishoiu ja haridusega seotud universaalsete teenuste süsteem keskendub elanike heaolu ja arenguvõimaluste toetamisele, hõlmates nii esmatasandi tervishoidu kui ka vaimse tervise ja hariduse tugiteenuseid. Teenuste kättesaadavuse ning inimkesksuse tagamiseks tehakse ulatuslikku koostööd kohalike ja väliste teenusepakkujatega, sealhulgas era- ja kolmanda sektori partneritega nagu MTÜ Toetus, OÜ Famitre ja Keila Teraapiakeskus. Koostöö võimaldab pakkuda laialtlevivat vaimse tervise ja nõustamisteenuseid, millele saavad inimesed ligipääsu nii omal algatusel kui ka sotsiaaltöötajate vahendusel. Kohalik omavalitsus (KOV) on toetust saanud Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise projektide raames, mis on oluliselt parandanud nõustamisteenuste kättesaadavust ja rahalist järjepidevust.

Ligipääs ja KOV roll tervishoius ja nõustamisteenustes: KOV roll seisneb eelkõige universaalsete teenuste infrastruktuuri loomises, mis võimaldab erinevatel sihtrühmadel kasutada tervise- ja nõustamisteenuseid elukaare igas etapis. Vallaelanikel on tagatud esmatasandi tervishoiuteenuste ligipääs, sh perearstiteenused ja sotsiaaltransport eriarstiabi saamiseks. Olulise vajaduse katmiseks on loodud ligipääs ka vene- ja ingliskeelsetele vaimse tervise teenustele. Siiski, kuna paljud teenused on koondunud Tallinnasse ja Keilasse, jääb äärealadel elavate inimeste ligipääs keeruliseks. Täiendava ligipääsu tagamiseks pakutakse igapäevast sotsiaaltransporditeenust, mis võimaldab vallakodanikke ühendust vajalikesse keskustesse.

Koolitervishoid ja hariduse tugiteenused: Koolides on saadaval kooliõe teenus, mis pakub laste tervise pidevat jälgimist. Siiski nähakse arenguvõimalusena juhtkonna teadlikkuse suurendamist laste tervisega seotud küsimustes, et varakult märgata ning parandada teenuste kvaliteeti. Haridusasutustes töötab kokku 35 tugispetsialisti, kuid logopeedide ja psühholoogide puudus mõjutab teenuste kättesaadavust, eriti keerulise profiiliga juhtumite puhul. Erivajadustega lastele on loodud erirühmad ja transporditeenus, et tagada hariduse võrdne kättesaadavus. Kiusamisvastased programmid nagu KiVa ja VEPA on samuti rakendatud, kuid nende ulatuse laiendamine vajaks suuremat ressursituge, et toetada laiemat õpilaskonda.

TUGEVUSED

- Esmatasandi tervishoiuteenused on tagatud, vajadusel koos sotsiaaltranspordiga. Tänu teenusepakkujatele on olemas mitmekesised (sh vene- ja ingliskeelsed) vaimse tervise teenused, millele pääseb ligi nii iseseisvalt kui ka sotsiaaltöötaja suunamisel. Riigi toetuse abil on suurenenud nõustamisteenuseid saanud isikute arv ja kohtumiste kestus.
- Haridusvõrgu korrastamine on üldiselt pidanud sammu esile kerkivate vajadustega. Siiski on palju hariduslikku pendelrännet üldhariduses. Tugispetsialistide töötasu on võrdsustatud kvalifitseeritud õpetaja töötasuga. Tugiisikud on 2022. aastast haridusasutustes töölepinguga. Vald tellib

NÕRKUSED

- Apteegiteenus on kättesaadav ainult Paldiskis ja Laulasmaal. Vallas puuduvad eriarstiabi seotud teenused, samas on abivajajatel võimalik nt Tallinnasse sõiduks kasutada sotsiaaltransporti. Kooliõe teenus on igas õppeasutuses esindatud, kuid juhtkonna teadlikkus laste terviseteemade osas ja huvi teenuse kvaliteedi vastu võiks olla suurem. Kriisinõustamise ja pereteraapia teenuseid on kasutatud väga vähe.
- Tugispetsialiste on keeruline värvata, sh on naaberomavalitsustes ja erasektoris kõrgemad töötasud. Eri- ja sotsiaalpedagoogidel napib aega ennetavaks tööks õpilastega. Esile on kerkinud vajadus sotsiaalpedagoogide järele lasteaedades tulenevalt

transporditeenust erikoolides toimetuleku ja hooldusõppe õppekavade laste kooli- ja kojuveoks.

- Tugispetsialistide ametikohtade arv haridusasutustes on oluliselt kasvanud: eripedagoogid, sotsiaalpedagoogid, psühholoogid. Eri- ja sotsiaalpedagoogid katavad vajaduse eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas. Lapsevanemad kasutavad üha aktiivsemalt sisseostetavaid tugiteenuseid (s.o logopeed, psühholoog). Teaduspõhistest sotsiaalsete oskuste arendamise ja kiusamise ennetamise programmidest on VEPA-ga ühinenud 2 ja KiVa-ga 4 kooli.

keerulise taustaga perede arvu kasvust. Teaduspõhiste ennetusprogrammide süsteemse rakendamise otsused on seni langetamata.

- Psühholoogide ametikohtade vajadusest on kaetud veidi üle poole: eritoe ja tõhustatud toe teenuse osas pole vajadus täielikult kaetud ja ennetuseks aega napib. Logopeedide ametikohtade vajadusest on kaetud 20%.

4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused	3.0 Pigem hea	↗ 2.7 Paranemas
4.2 Laste ja pere toetamine	2.8 Pigem hea	○ 2.4 Stabiilne
Keskmine:	2.9 Pigem hea	↗ 2.5 Paranemas

Kokkuvõte:

4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused

Üks peamistest murekohtadest on teenusepakujate nappus, mis piirab tugiisikute ja üks-ühele teenuste kättesaadavust. See vähendab abi vajavate inimeste võimalusi saada individuaalset tuge. Samuti tooks välja pikaajaliste töötute suure osakaalu toimetulekutoetuse saajate seas, viidates sellele, et süsteem ei suuda pikaajaliselt töötuid efektiivselt aidata. Tekib ka küsimus, kas toetused on piisavad perekondade elamiseks, kuna toimetulekupiir ei kata reaalselt vajalikke kulutusi, eriti laenude ja suurte kommunaalarvete puhul. Hinnatõusud on probleemi veelgi teravdanud, tuues abivajajaid juurde. Riigitoetuse määramisel ei arvestata kõiki olulisi kulutusi. Selle tulemusena satuvad paljud pered vaesuspiirile või jäävad sellest allapoole, kuna toetuste suurus ei kata eluks vajalikke kulutusi. Olukord halveneb hinnatõusude ja inflatsiooni tõttu, mis suurendab abivajajate arvu.

Positiivsetest arengusuundadest on kohalik omavalitsus aktiivselt tegelenud koostöö arendamisega Töötukassa ja muude partneritega, suunates inimesi vajalikele teenustele. Samuti mainiks, et hoolimata üldisest toetusevajaduse kasvust, on viimase aasta jooksul toetust saanud leibkondade arv vähenenud, viidates mõningasele stabiliseerumisele.

Soovitustest tooks välja proaktiivsemat lähenemist, pakkudes rohkem teavet ja isiklikku nõustamist haavatavatele elanikele, nagu eakad ja puudega inimesed. Samuti sooviks toetuse määramise süsteemi paindlikumaks muutmist, et see arvestaks paremini ajutisi raskusi, nagu töökaotus või terviserikked. Transpordilahenduste arendamine, eriti sotsiaal- ja meditsiiniteenustele ligipääsu parandamiseks, on oluline kättesaadavuse parandamise meetod. Lisaks rõhutaks digilahenduste kasutamist ja nende kättesaadavust kõikidele, sealhulgas neile, kellel puuduvad vajalikud oskused.

4.2 Laste ja pere toetamine

Kokkuvõttes on vaja arendada ja mitmekesistada laste ja lastega peredele suunatud teenuseid, kuna lastekaitsejuhtumite arv on kasvutrendis ja olemasolevad teenused ei kata vajadust. Tugiisikuteenuse järele on suur nõudlus, kuid teenust piirab spetsialistide puudus. Teenuste rahastamine toimub nii riiklikest kui ka kohalike omavalitsuste vahenditest, kuid nende maht ja kvaliteet vajaksid parandamist. Eriti oluline on (pere-) tugiisikute süsteemi arendamine, mis hõlmaks teenusmahu suurendamist, spetsialistide koolitamist ja nende väärilist tasustamist.

Pereteraapia, kuigi kasulik, on vabatahtlik ja selle edu sõltub osalejate motivatsioonist. Seetõttu ei pruugi kõik inimesed olla valmis teraapias osalema, eriti vaimse tervisega seotud stigmade tõttu. Sundimine võib tekitada vastumeelsust ja vähendada teraapia tõhusust.

Oluline on viia ennetustöö ja koolitused peredele lähemale ning pakkuda neid kõigile soovijatele. Suurimad teenuste puudujäägid esinevad psüühika- ja käitumishäiretega lastele ning sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuses.

Lääne-Harju vallavalitsuse abivajavate laste toetamise süsteemi tõhustamiseks on vajalik kogukonna teadlikkuse tõstmine, teenuste mitmekesistamine, varajase sekkumise programmide rakendamine ning ametiasutustevaheline koostöö. Kriisiabi ja psühhosotsiaalse toe pakkumine vajaks arendamist ning uute rahastamisvõimaluste uurimist on teenuste jätkusuutlikkuse tagamiseks oluline. Andmete kogumine ja analüüs aitavad tuvastada vajadusi ning

teenuste puudujääke, et tagada laste heaolu ja tugevdada abivajavate perede toetussüsteemi.

TUGEVUSED

- Enamusel valla osutatavatel sotsiaalteenustel ootejärjekorrad puuduvad. Vallal on ka hea koostöö Töötukassa ja muude partneritega, mis võimaldab inimesi vajalikele teenustele hõlpsamini suunata.
- Vallas on mitmekülgne sotsiaaltoetuste süsteem, mis pakub tuge erinevate eluolukordade puhul. Hoolimata üldisest toetusevajaduse kasvust on toetust saanud leibkondade arv vähenenud, viidates mõningasele stabiliseerumisele.
- Vallas on regulaarselt pakutud vanemlusprogramme "Imelised aastad" (eesti ja vene keeles). Suure abivajadusega (s.o raske või sügava puudega) lastele on mitmekesised teenused tagatud. Laste heaolu spetsialistide ametikohtade arv vastab suures plaanis vajadusele.

NÕRKUSED

- Enim katmata vajadust on laste tugiisiku-teenuse osas (väljaspool haridusasutusi). Tugiisikuid on keeruline leida, sh hajaasustuse ja töötasu tõttu. Peale hooldusreformi jõustumist on tekkinud üldhooldusteenuse teenusjärjekorrad, sh on kasvanud nõudlus suure abivajadusega ja dementsuse diagnoosiga isikute osas. Riiklikult kehtestatud toimetulekupiir ei kata leibkondade minimaalseid kulusi, mistõttu osa leibkondi elavad vaesusriskis. Pikaajaliste töötute osakaal toetuse saajate seas on endiselt suur. Puudub terviklik analüüs sotsiaalteenuste vajaduste ja nõudluse-pakkumise kohta.
- Vanemlusprogrammide pakkumise mitmekesisus, maht ja vanemate teadlikkus nendest on ebapiisavad. Keeruliste lastekaitsejuhtumite osakaal on kõrge.
- Teenuseosutajate nappus ja valla asukoht raskendavad lastele ja peredele teatud teenuste pakkumist. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust vallas ei pakuta, lisaks napib teenuse-osutajaid, järjekorrad on pikad. Napib psüühika- ja käitumishäiretega lastele mõeldud teenuseid, olemas-olevate nagu MDFT kättesaadavus on ebapiisav. Vallal puudub endal ka turvakodu, kus teenust ööpäevaringselt tagada.

5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine	3.0 Pigem hea	○ 2.4 Stabiilne
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks	2.9 Pigem hea	○ 2.0 Stabiilne
Keskmine:	2.9 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne

Kokkuvõte:

5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine

Kohaliku omavalitsuse toimimine Lääne-Harju vallas põhineb põhimõttel, et see tagab elanikele vajalikud avalikud teenused, arendab piirkonda terviklikult ning toetab kogukonna ja ettevõtluse arengut. Valla juhtimine toimub kaasavalt ja koostööd väärtustavalt, järgides arengukava, mis seab sihiks tasakaalustatud piirkondliku arengu ning elukvaliteedi tõstmise.

Omavalitsuse peamised funktsioonid ja tegevusvaldkonnad:

Avalike teenuste korraldamine: Lääne-Harju vald pakub haridusteenuseid, sotsiaalabi, tervishoiuteenuseid ning korraldab infrastruktuuri ja transpordi arendamist. Omavalitsus tagab, et elanikud saaksid juurdepääsu neile vajalikele teenustele.

Ettevõtluse ja majanduse arendamine: Kohalik omavalitsus soodustab ettevõtluskeskkonna arengut, pakkudes tuge ja infrastruktuuri, et toetada ettevõtete loomist ja kasvu. Lisaks korraldatakse koostööprogramme ettevõtete ja haridusasutuste vahel ning toetatakse innovatsiooni ja ettevõtlikkust.

Kaasav valitsemine ja kogukonna kaasamine: Omavalitsus on loonud mehhanismid, et kaasata kogukonda otsustusprotsessidesse, korraldades avalikke arutelusid, infopäevi ja kohtumisi, kus käsitletakse piirkonna arengut ja elanike huvisid.

Hariduse ja noorte toetamine: Vallal on olulised koostööprojektid haridusasutuste ja ettevõtete vahel, et kindlustada noorte ettevalmistus tööturule sisenemiseks. Erilist rõhku pannakse ettevõtlusõppele ja praktiliste oskuste omandamisele.

Sotsiaalne ja tervishoidlik heaolu: Lääne-Harju omavalitsus hoolitseb elanike heaolu eest, pakkudes sotsiaalabi ja tervishoiuteenuseid ning arendades projekte, mis parandavad üldist elukeskkonda ja tugevdavad kogukondlikku sidusust.

Tunnustamine ja motivatsioon: Omavalitsus väärtustab ja tunnustab silmapaistvaid ettevõtjaid ja kohalikke tegijaid, kes aitavad kaasa piirkonna arengule ja sotsiaalsele sidususele.

Väljakutsed ja võimalused: Kohaliku omavalitsuse toimimise edukus sõltub paindlikkusest reageerida majanduslikele ja sotsiaalsetele muutustele, samuti oskusest luua stabiilne keskkond ettevõtluse ja kogukonna arendamiseks. Väljakutsed hõlmavad töökohtade arvu vähenemist ja vajadust kohandada kohalikke teenuseid vastavalt elanike vajadustele.

Lääne-Harju vald jätkab tööd selle nimel, et olla atraktiivne elukeskkond, pakkudes kvaliteetseid avalikke teenuseid ning toetades majanduslikku ja sotsiaalset arengut läbi koostöö ja uuenduslike lahenduste.

5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks

Lääne-Harju vallal on koostatud tervisedenduslik tegevuskava, mille kaudu soodustatakse tervist väärtustavat elustiili igas vanuses elanike seas. Valla haridusasutused osalevad programmides, mis edendavad liikumist ja aktiivset eluviisi, nt „Liikuma Kutsuv Kool“ ja VEPA koolide võrgustik. Lisaks on võimalus osaleda erinevates rahvatervise ja turvalisuse programmides sh vanemlusprogramm „Imelised aastad“, Kiusamisvaba Kool ja Kiusamisvaba lasteaed, mis aitavad ennetada sotsiaalseid probleeme ja tugevdavad kogukonna tervist.

Lääne-Harju vallale on vajalik terviklik lähenemine, mis hõlmab mitmeid aspekte, alustades rahvatervise spetsialisti ametikoha loomisest või ülesande tagamisega (nt osaline koormus) vallas töötaval töötajal või

teenistujal. Oluline on ka valdkondliku tegevuse ennetustöö üle valla.

Kogukonna ja sidusrühmade sh tervishoiuasutused, koolid ja mittetulundusühingud, laialdasem kaasamine aitab paremini arvestada kohalike vajadustega. Kogukonna aktiivne osalus terviseprogrammides suurendab tervisedendustegevuste toetust ja aitab ennetada terviseprobleeme ning tõsta elanike teadlikkust tervisealastest küsimustest.

Lääne-Harju valla strateegilise ennetustöö korraldus on loodud koostööle eri valdkondade ja asutuste vahel, et tagada probleemide varajane märkamine ja lahendamine kohapeal. Tervise, sotsiaalhoolekande ja haridusvaldkonna tegevused on suunatud elanike heaolu toetamisele, kasutades terviklikke ja valdkonnaüleseid meetmeid.

Juhtide kaasatus ennetustöö ja arendustegevuste planeerimisel väljendub valla arengukavade ja strateegiate koostamises, mis põhinevad koostööl ja kohalike vajaduste hindamisel. Kohalik juhtkond rõhutab, et parima elukeskkonna loomine ja elanike vajaduste mõistmine on esmase tähtsusega, tuues esile, et ennetusstrateegiad arenevad pidevalt vastavalt kogukonna tagasisidele ja tulevikusuundadele.

Lääne-Harju vallas on sotsiaal- ja tervisteenuste rahastamine paindlik, keskendudes peamiselt kohaliku omavalitsuse ja Euroopa fondide kaasrahastatud mudelitele, mis on suunatud hoolduskoormuse leevendamisele ja sotsiaalse kaasatuse suurendamisele.

Alates 2024. aastast hakkab Lääne-Harju vald rakendama Euroopa Sotsiaalfondi meetet "Sotsiaalselt kaasatud elanikkond", millel on eelarve 223 073 eurot aastatel 2024–2026. Selle meetme kaudu rahastatakse teenuseid ja toetatakse inimesi, kellel on erivajadusi või suurem risk sotsiaalseks tõrjutuseks. Rahastus jaguneb kolme aasta peale, ja taotlusvoorud toimuvad igal aastal erinevates ajavahemikes, võimaldades kohalikel organisatsioonidel ja MTÜdel taotleda lisatoetusi kohalike elanike elukvaliteedi parandamiseks.

Juhtumitööde puhul kutsub koostöövõrgustiku kokku juhtumikorraldaja (sotsiaaltööspsialist, lastekaitsetöötaja). Võrgustiku kaasatakse isikud või ametkonnad, kes omavad asjakohast infot, kellest sõltub juhtumi lahendamine, kellega koostöö edaspidi luuakse jne. Koostöövõrgustikul tehtavad kokkulepped fikseeritakse üldjuhul kirjalikult. Olenevalt teemast, võivad koostöövõrgustikku näiteks kuuluda sotsiaalkindlustusamet, politsei, meditsiinasutus, perearst, lasteaed, kool, rehabilitatsiooniteenuse pakkuja, kliendi lähedased, muud teenusepakkujad jne.

Varasemat koostööd võib hinnata heaks. Loodud on erinevad kontaktid ning välja on kujunenud ka võrgustikutöö vaheline infovahetus.

TUGEVUSED

- Valla eelarve tulud (sh füüsilise isiku tulumaksu laekumine) on viimastel aastatel järjepidevalt kasvanud. Ka eelarve tulud ühe elaniku kohta on pidevalt suurenenud, aastatel 2017-2023 kokku ca 70%. Ettevõtete arv 1000 elaniku kohta on suurenenud, seda mikroettevõtete arvelt.
- Rahaline panustamine sotsiaalkaitsele on aastate 2018 ja 2023 võrdluses kasvanud ligi kaks korda. Vallal on toimiv kriisikomisjon ja mitmed kriisideks valmisoleku projektid, mis hõlmavad elanike teavitamist ja valmisoleku tõstmist hädaolukordades.
- Lastekaitsetalituse regulaarsed kohtumised haridusasutustega on aidanud tagada omavahelist koostööd. Oluliselt on paranenud kaks suhtarvu: laste arv ühe lastekaitsetöötaja kohta ja noorte arv ühe noorsootöötaja kohta.

NÕRKUSED

- Suurettevõtteid vallas ei ole, mis tähendab, et majanduse areng tugineb seni peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele.
- Vallas ei ole rahvatervise edendaja ametikohta. Oluline on panustada enam ennetusse, et vähendada eri tegurite survet sotsiaalkaitse-kulude kasvule tulevikus.
- Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal on alates 2017. aastast langenud, olles 2023. aastal 68%.

Kasutatud allikad

[Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0240](#) (Vanuserühmad 0-6, 0-17 ning 7-26)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV06U](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV063U](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RVR02](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel NH03](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV0232U](#)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD40](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RV59U](#)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel OE0452](#)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TE753](#)
[Statistikaameti andmebaas, Tabel TH79](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel TT064](#)
 Töötukassa; Sotsiaalkindlustusamet
 SoM (S-veeb); STAR andmebaas KOV
[Statistikaameti andmebaas, tabel NH06](#)
 KOV
[Politsei- ja Piirivalveamet](#)
 Politsei- ja Piirivalveamet (andmepäring)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel LO01](#), [Kindlustusjuhtumite virtuaalne kaart](#)
[Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaasi tabel PO02](#)
[Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TUL04](#), [Päästeameti statistika](#) (tulekahjus hukkunute info)
[Terviseamet](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel NH09](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel NH10](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel NH11](#)
[Haridussilm; KOV](#)
 HaridusSilm
[NH05: 7-26-AASTASED PÕHI- JA ÜLDKESKHARIDUSE KATKESTAJAD ELUKOHA HALDUSÜKSUSE JÄRGI. Statistika andmebaas, KOV](#)
 KOV
[Statistikaameti andmebaas, tabel RR300](#)
[Statistikaameti andmebaas, tabel RR300](#)
 KOV, [Statistikaameti andmetabel RR302 - Kohalike eelarvete põhitegevuse kulud ja investeerimistegevuse väljaminekud](#), [Statistika ja aruandlus | Sotsiaalkindlustusamet; https://riigiraha.fin.ee/](#),
[Statistikaameti andmebaas, tabel ER032](#)